

Förtätning av välfärdslandskap

En enkätstudie om upplevelse och användning av bostadsnära utemiljöer

---

Julia Schneider, Märit Jansson, Emma Herbert

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning — Rapport 2023:1

2023

Förtätning av välfärdslandskap - En enkätstudie om upplevelse och användning av bostadsnära utemiljöer

Julia Schneider, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning,

Märit Jansson, <https://orcid.org/0000-0002-7841-1577>, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning,

Emma Herbert, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivare:	Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Utgivningsår:	2023
Utgivningsort:	Alnarp
Omslagsbild:	Emma Herbert
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Serietitel:	Landskap, trädgård och växtproduktionsvetenskap
Delnummer i serien:	2023:1
ISBN:	(tryckt version): 978-91-8046-907-4 (elektronisk version): 978-91-8046-908-1
DOI:	https://doi.org/10.54612/a.2j20g3uj99
Nyckelord:	barnvänlig bebyggd miljö, förtätning, planering, rekreation, skötsel, välfärdens landskap

© 2023 (Julia Schneider, Märit Jansson & Emma Herbert)

Detta verk är licenserat under CC BY 4.0, andra licenser eller upphovsrätt kan gälla för illustrationer.

Sammanfattning

Många av våra bostadsnära utemiljöer har planerats under 1960- och 70-talen för rekreation och hälsa, med tankar om rättvisa, som ett välfärdslandskap. Dessa miljöer blir idag ofta föremål för förtätning med ny bebyggelse. En sådan utveckling kan vara ett sätt att arbeta för hållbarhet, men riskerar att få negativa konsekvenser, bland annat för boende i olika åldrar. I Kvarngärdet och Kapellgärdet, nordöst om Uppsalas stadskärna, har förtätning påverkat olika delar av området olika mycket. Där har knappt 600 boende besvarat en digital enkät under våren 2022. De frågades om trivsel, kvaliteter, användning och barnvänlighet kopplat till utemiljön nära sitt hem.

Boendes användning och upplevelse av bostadsnära utemiljöer skiljer sig på flera sätt åt mellan förtätade områden och icke förtätade områden. Boende uttryckte ledsamhet, oro och ibland ilska över förtätningen, dels på grund av långdragna byggprocesser i närområdet som skapat miljö- och trafikolägenheter, men framförallt för att befintliga, ofta gröna, friytor bebyggs och vegetation tas bort. Utemiljöerna i icke förtätade delområden upplevdes mer trivsamma, användes mer för sociala aktiviteter och kunde i högre utsträckning ge återhämtning, naturkontakt och utsikt. Däremot påverkade inte förtätningen hur ofta utemiljön användes. Utemiljöerna i icke förtätade delområden ansågs även ha rikare växt- och djurliv samt vara vackrare och mer varierade. Utemiljöns funktion för barn kunde inte kopplas direkt till om området var förtätat eller inte. Däremot märktes att de delar av Kapellgärdet som har kvar strukturen från välfärdseran, med öppna ytor och trafikseparering, ansågs vara bäst för barn i alla åldrar. Bristen på trafikseparering i andra delar av Kvarn- och Kapellgärdet skapade otrygghet och minskade barnens rörelsefrihet.

Miljöer från välfärdseran har värdefulla strukturer för de boende, som väl tilltagna friytor, uppvuxen vegetation och trafikseparering, men om dessa inte förvaltas väl uppkommer problem med nedskräpning, otrygghet samt slitage. Förtätade områden upplevdes ofta ha för trånga och ibland skuggiga bostadsgårdar och generell brist på grönytor.

Förtätning av befintliga stadsmiljöer kan vara av stor betydelse för att utveckla bebyggd miljö på ett hållbart sätt och därigenom spara åkermark från att bebyggas. Att förtäta genom att bebygga friytor av värde för boende och skapa boendemiljöer där biltrafik dominerar allt mer riskerar dock att motverka hållbarhetsmål och leda till ohälsa och utarmade boendemiljöer.

Nyckelord: barnvänlig bebyggd miljö, förtätning, planering, rekreation, skötsel, välfärdens landskap

Förord

Den här studien är en del av det Formasfinansierade projektet ”Välfärdens landskap och den täta staden” (Formas 2016-00264).

Vi vill rikta ett stort tack till boende i Kvarn- och Kapellgärdet i Uppsala som har tagit sig tid att svara på enkäten. Tack även till Jan-Eric Englund för hjälp med den statistiska analysen och till Anna Sunding och Matilda Alfengård för korrekturläsning. Slutligen vill vi tacka Mattias Qviström, Amalia Englund och Neva Leposa som i rollen som projektmedlemmar gett feedback på projektet.

Julia Schneider, Märit Jansson och Emma Herbert
2023

Innehållsförteckning

Tabell- och fotoförteckning	6
Figurförteckning	8
1. Inledning	12
1.1 Metod	13
1.1.1 Kvalitativa metoder	14
1.1.2 Enkät - utformning	15
1.1.3 Enkät - distribution	18
1.1.4 Analys	18
2. Resultat	19
2.1 Planbeskrivningar.....	19
2.2 Enkät: bakgrundsinformation	24
2.3 Trivsel.....	27
2.4 Typ av användning.....	29
2.5 Användningsfrekvens.....	31
2.6 Kvaliteter	33
2.6.1 Fritextkommentarer om kvaliteter	40
2.6.2 Särskilt bra aspekter av utemiljön.....	48
2.6.3 Mindre bra aspekter av utemiljön	54
2.6.4 Favoritplatser i utemiljön.....	62
2.7 Hemmavarande barn	70
2.8 Funktion för barn och unga	70
2.8.1 Utemiljöns innehåll.....	72
2.8.2 Rörelsefrihet i utemiljön	79
2.8.3 Särskilt bra för barn och unga	82
2.8.4 Behov av andra platser för barn och unga	88
2.9 Annat att delge	93
3. Diskussion	100
Referenser	104
Bilaga 1	106

Tabell- och fotoförteckning

Tabell 1. Beskrivningar som granskats	15
Tabell 2. Kvaliteter som ingick i enkäten.....	16
Tabell 3. Svarsfrekvens per delområde, förtätade delområden markerade (f)	24
Tabell 4. Tukeys test för trivsel i närområdet. Områden som inte har en gemensam bokstav (a, b, c) är signifikant skilda åt på signifikansnivån 5 %	27
Tabell 5. Tukeys test för trivsel i Kvarn- och Kapellgärdet i stort.....	28
Tabell 6. Typer av användning och exempel på aktivitet.....	29
Tabell 7. Statistiskt signifikant skillnad mellan kvaliteter och delområden.....	35
Tabell 8. Tukeys test för närområdets funktion för barn 0-6 år.....	72
Tabell 9. Tukeys test för närområdets funktion för barn 7-12 år.....	73
Tabell 10. Tukeys test för närområdets funktion för barn 13-17 år.....	74
Tabell 11. Tukeys test för Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 0-6 år.....	76
Tabell 12. Tukeys test för Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 7-12 år.....	77
Tabell 13. Tukeys test för Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 13-17 år.....	78
Tabell 14. Tukeys test för utemiljöns funktion för att barn 0-6 år ska kunna röra sig på egen hand	79
Tabell 15. Tukeys test för utemiljöns funktion för att barn 7-12 år ska kunna röra sig på egen hand	80
Tabell 16. Tukeys test för utemiljöns funktion för att barn 13-17 år ska kunna röra sig på egen hand	81
Foto 1. Ingång till innergård i Västra Kapellgärdet, färdigställd 2019	42
Foto 2. Gång mellan byggnader från 2016-2018, Östra Kapellgärdet.....	44
Foto 3. Studentbostäder byggda 1965 kring Väktargatan, Centrala Kapellgärdet	45
Foto 4. Innergård i Västra Kapellgärdet, byggd 2005	49

Foto 5. Centrala Kapellgärdet, mellan Djäknegatan och Korskyrkan, byggnader från 1966	52
Foto 6. Innergård i Västra Kapellgärdet, byggd 2018-2019	55
Foto 7. Innergård i Östra Kapellgärdet, byggd 2017	57
Foto 8. Innergård kring Våktargatan i Centrala Kapellgärdet, byggd 1965.....	59
Foto 9. Kapellgårdsparken, ritad 1980 och nyinvigd 2012, ingång från nordväst.....	66
Foto 10. Bostadsgård med bebyggelse från 1967 på Djäknegatan, del av Centrala Kapellgärdet.....	67
Foto 11. Ingång till Portalparken, invigd 2016, Västra Kapellgärdet.....	82
Foto 12. Del av lekplatsen i Kapellgårdsparken, upprustad 2012	83
Foto 13. Skateparken, ett tillskott i Kapellgårdsparken kring 2012.....	84
Foto 14. Kapellgårdsparken ritad 1980, nyinvigd 2012.....	86
Foto 15. Gång- och cykelbanor kring Kapellgårdsparken.....	91
Foto 16. Stråk längs järnvägen, bebyggelse till höger från 2013, Västra Kapellgärdet....	95
Foto 17. Bostadshus längs Råbyvägen byggda 2017, Östra Kapellgärdet. Foto från Våktargatan.....	96
Foto 18. Äldre bebyggelse från 1965 ramar in en innergård kring Våktargatan i Centrala Kapellgärdet. Ny bebyggelse längs Råbyvägen från 2019 syns bakom.	97

Figurförteckning

Figur 1. Kvarn- och Kapellgårdets placering i Uppsala. Karta: Open Street Map (CC BY-SA)	14
Figur 2. Kvalitativa metoder och material som använts i studiens inledande platsanalys	14
Figur 3. Karta över Kvarn- och Kapellgårdets delområden, samt år då respektive detaljplan vunnit laga kraft	17
Figur 4. Vykortets fram- och baksida	18
Figur 5. Södra delen av Kvarngärdet (enl. planen kallad Norra) plankarta.....	20
Figur 6. Kvarnängen och Kvarnvingen, plankarta	21
Figur 7. Kapellgårdet plankarta	22
Figur 8. Västra Kapellgårdet, plankarta.....	23
Figur 9. Fördelning av informanter över delområden	25
Figur 10. Åldersfördelning över delområden	25
Figur 11. Fördelning av könstillhörighet över delområden	26
Figur 12. Tid informanter bost i området, fördelat över delområden	26
Figur 13. Medelvärde över trivsel i närområdet, med felstaplar som anger standardavvikelsen	27
Figur 14. Medelvärde över trivsel i Kvarn- och Kapellgårdet i stort, med felstaplar	28
Figur 15. Medelvärdet för trivsel i närområdet samt Kvarn- och Kapellgårdet i stort.....	29
Figur 16. Typ av användning i närområdet. * = signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden. o = statistiskt signifikant skillnad mellan delområden.	30
Figur 17. Typ av användning i Kvarn- och Kapellgårdet. * = signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden. o = statistiskt signifikant skillnad mellan delområden.	30
Figur 18. Användningsfrekvens för respektive närområde	31
Figur 19. Användningsfrekvens i närområdet uppdelat i sällan och ofta, för respektive delområde	31

Figur 20. Användningsfrekvens uppdelat i sällan och ofta, grupperat som förtätade eller icke förtätade delområden	32
Figur 21. Användningsfrekvens i hela Kvarn- och Kapellgärdet och för respektive delområde	32
Figur 22. Användningsfrekvens i hela Kvarn- och Kapellgärdet, uppdelat i sällan och ofta, för respektive delområde	33
Figur 23. Användningsfrekvens uppdelat i sällan och ofta, grupperat som förtätade samt icke förtätade delområden	33
Figur 24. Kvaliteter i närområdet som hittas och uppskattas	34
Figur 25. Kvaliteter i Kvarn- och Kapellgärdet i stort som hittas och uppskattas bland boende i olika delområden.....	35
Figur 26. Kvaliteten vackert i närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort, uppdelat på olika delområden.....	36
Figur 27. Kvaliteten rikt växt- och djurliv i närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort	37
Figur 28. Kvaliteten variation i närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort	37
Figur 29. Kvaliteten skugga i närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort	38
Figur 30. Kvaliteten välskött i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgärdet i stort....	38
Figur 31. Spirituell upplevelse i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgärdet i stort.	39
Figur 32. Kulturhistoria och platsidentitet i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgärdet i stort.....	39
Figur 33. Kvaliteten trygghet i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgärdet i stort...	40
Figur 34. Andel som inte värdesätter det egna närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort.....	40
Figur 35. Norra Kapellgärdet. Bebyggelse från 1970-talet till höger och vänster i bild, ny byggnad från 2014 centrerad i bild (Google Street View)	43
Figur 36. Gång- och cykelstråk, Norra Kvarngärdet. Äldre hus från 1960-talet syns till vänster och Kvarntorget förtätat 2015 till höger i bild (Google Street View).....	46
Figur 37. Innergård i Södra Kvarngärdet, från 1960-talet (Google Street View)	47
Figur 38. Norra Kapellgärdet, befintlig bebyggelse från 1970-talet längst bort i bild, i övrigt nya byggnader från 2016 (Google Street View)	50
Figur 39. Råbyvägen sedd från korsningen med Tycho Hedéns väg, med P-huset byggt på 2010-talet, till vänster (Google Street View).....	58

40. Södra Kvarngärdet, byggt på 1960-talet, i relation till Tycho Hedens väg (Google Street View)	62
Figur 41. Kartbild över vanligt förekommande favoritplatser i/utanför Kvarn- och Kapellgärdet. Karta: Open Street Map (CC-BY-SA).....	62
Figur 42. Höganäsparken, strax utanför Kvarn- och Kapellgärdet (Google Street View) .	63
Figur 43. Innergård, Norra Kapellgärdet, med äldre bebyggelse från 1965 till höger och vänster, nyare bebyggelse från 2016 centrerad (Google Street View)	65
Figur 44. Byggnader från 1962 med privata uteplatser, längs Torkelsgatan, Södra Kvarngärdet (Google Street View).....	69
Figur 45. Sammanställning av informanternas svar på frågan om de har hemmavarande barn	70
Figur 46. Sammanställning av utemiljöns funktion för barn i olika åldrar.....	71
Figur 47. Närområdets funktion för barn 0-6 år.....	72
Figur 48. Närområdets funktion för barn 0-6 år, medelvärde med felstaplar	72
Figur 49. Närområdets funktion för barn 7-12 år.....	73
Figur 50. Närområdets funktion för barn 7-12 år, medelvärde med felstaplar	73
Figur 51. Närområdets funktion för barn 13-17 år.....	74
Figur 52. Närområdets funktion för barn 13-17 år, medelvärde med felstaplar	74
Figur 53. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 0-6 år	75
Figur 54. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 0-6 år, medelvärde med felstaplar	76
Figur 55. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 7-12 år	76
Figur 56. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 7-12 år, medelvärde med felstaplar	77
Figur 57. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 13-17 år.....	77
Figur 58. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 13-17 år, medelvärde med felstaplar	78
Figur 59. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för att barn 0-6 år ska kunna röra sig ute på egen hand	79
Figur 60. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för att barn 0-6 år ska kunna röra sig ute på egen hand, medelvärde med felstaplar	79
Figur 61. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för att barn 7-12 år ska kunna röra sig ute på egen hand	80

Figur 62. Kvarn- och Kapellgårdets funktion för att barn 7-12 år ska kunna röra sig ute på egen hand, medelvärde med felstaplar	80
Figur 63. Kvarn- och Kapellgårdets funktion för att barn 13-17 år ska kunna röra sig ute på egen hand	81
Figur 64. Kvarn- och Kapellgårdets funktion för att barn 13-17 år ska kunna röra sig ute på egen hand, medelvärde med eror bars	81
Figur 65. Kvarnbacksgatan, byggelse från 1963, Södra Kvarngärdet (Google Street View)	87
Figur 66. Portalparken, invigd 2016, Västra Kapellgårdet (Google Street View).....	88
Figur 67. Mötet mellan Östra Kapellgårdet och Norra Kvarngärdet, längs Thunmansgatan (Google Street View)	92
Figur 68. Bebyggelse från 1963 vid Kvarnängsgatan, Södra Kvarngärdet (Google Street View)	99

1. Inledning

De senaste decenniernas planeringsideal har ofta handlat om att skapa täta stadsstrukturer, ofta med höga exploateringsstal i kombination med gator och biltrafik. Det har blivit vanligt att förtäta genom tillägg i befintlig miljö och arbeta efter koncept såsom transit-oriented development (på svenska ungefär ”stationsnära läge”). Planer för förtätning bygger ofta på en argumentation om hållbarhet, med mål om att både spara bördig åkermark från bebyggelse och att skapa hållbara mobilitets- och transportsystem. Även om fokus läggs på hållbarhet och att exempelvis skapa mobilitet kring noder för kollektivtrafik (Qviström et al., 2019), finns det risker för att byggnadstäthet och höga exploateringsstal i sig blir målet snarare än olika aspekter av hållbarhet (Jamme et al., 2019). Utvecklingen har lett till stora förändringar i bebyggelse och i de utemiljöer som människor har tillgång till.

Många av de bebyggda miljöer som skapades under 1950-talet och fram till början av 1980-talet byggde på helt andra strategier. Där var utemiljöerna en satsning på folkhälsa, genom att ge många människor tillgång till ytor och faciliteter för olika former av utomhusrekreation. De miljöer som blev resultatet av denna planerings-era kan därför kallas ett välfärdslandskap, baserat på välfärdsplanering (Pries & Qviström, 2021).

När dagens täta planeringsideal möter välfärdslandskapet skapas olika nya former av bostads- och utomhusmiljöer. När förtättningsprojekt genomförs förändras flera av de miljöer som har utgjort grundstruktur för användning i flera decennier, både sett till storlek och karaktär, eller så byggs dessa bort helt. Det finns en risk att förtätningen inte tar hänsyn till de befintliga, ofta gröna, kvaliteter som landskapet och den byggda miljön har eller till de kvaliteter som är värdefulla i större hållbarhetsperspektiv.

Trots att förtättningsprojekt är mycket vanliga sedan fler år finns fortfarande begränsad kunskap om hur de påverkar upplevelsen och användningen av utemiljöer. Exempelvis visade en studie att pensionärer boende i nybyggda, täta områden med begränsade friytor upplevde stora behov av att komplettera sitt boende med fritidshus (Qviström et al., 2016). Tillgång till bostadsnära friytor har ett stort värde för boende och påverkar deras hälsa positivt, allra mest för särskilda grupper såsom äldre och barn, men kräver förutom god planering också god utformning och skötsel (Braubach et al., 2017).

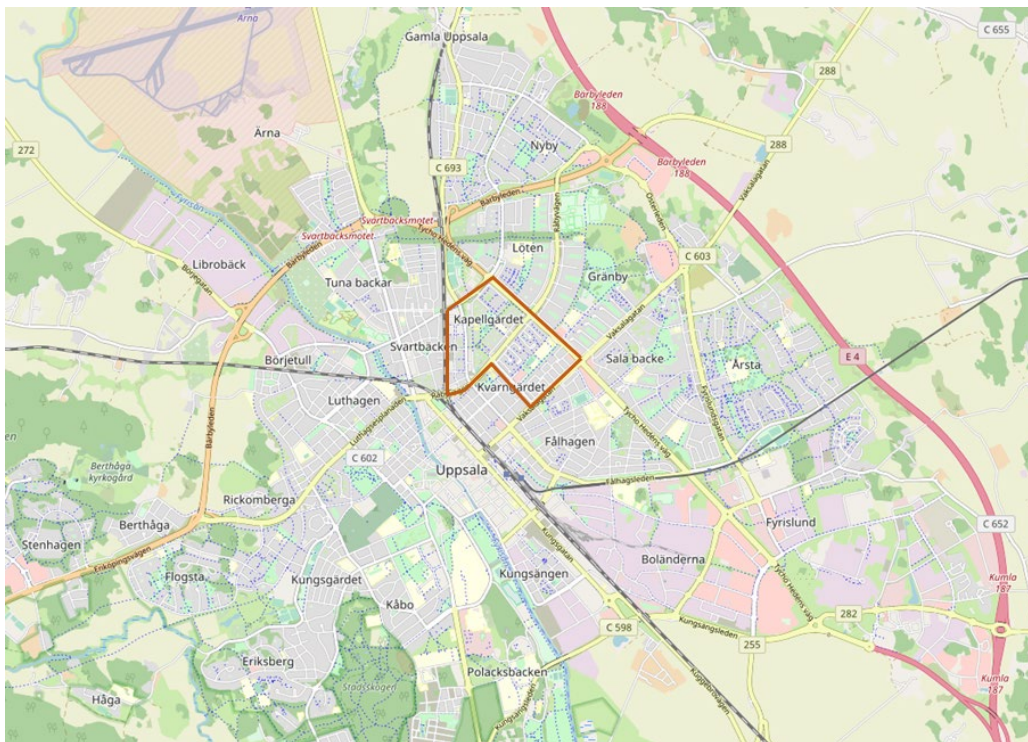
Barnvänliga utemiljöer baseras på flera olika kvaliteter, där en variation av funktioner och barns tillgång till dessa genom rörelsefrihet är grundläggande (Kyttä, 2004; Jansson et al., 2022). I Sveriges Politik för gestaltad livsmiljö, som utgör en nationell arkitekturpolicy, lyfts barn och unga fram som särskilt viktiga att beakta när städer förtätas: ”Utredningen lämnar inga förslag som uttryckligen gäller barns och ungas fysiska miljö, men konstaterar att det finns behov av att särskilt uppmärksamma barn och unga, inte minst barns och ungas behov av plats i en ökad förtätning i städer och samhällen” (Prop. 2017/18:110, s. 55). Det finns därför stort behov av att göra uppföljningar av miljöer som i olika grad har påverkats av förtätning, och undersöka dem med utgångspunkt i de boendes perspektiv samt utifrån ett barnperspektiv.

Kvarngärdet och Kapellgärdet i Uppsala är ett område som fortfarande bär synliga spår av 1960- och -70-talets stadsutvecklings- och rekreativsideal i friytor, lekmiljöer samt i gaturummen, men som också innehåller exempel på olika former av nyare exploateringstrender och av förtätning. Variationen mellan olika delområden, där vissa har ursprungliga välfärdslandskap kvar och andra har förändrats genom förtätning, gör det möjligt att genom Kvarn- och Kapellgärdet undersöka vilken betydelse det bostadsnära landskapet och dess utveckling har vid olika scenarier.

Fokus för den här studien ligger på att analysera hur gröna rekreativsintressen och förtätning balanseras på olika sätt i tid och rum. Syftet är att undersöka hur förtätning av bostadsområden från välfärdseran påverkar användning och upplevelse av utemiljöer, både generellt och med särskilt fokus på barn. Studien utgår ifrån frågeställningen: Hur skiljer sig användning och upplevelse av utemiljö åt mellan förtätade delområden och icke förtätade delområden vad gäller trivsel, användning, kvaliteter samt funktion för barn?

1.1 Metod

Kvarn- och Kapellgärdet i Uppsala är i fallet som valts ut för studien. Placering och avgränsning i Uppsala syns i figur 1. Undersökningen av Kvarn- och Kapellgärdet har utformats som en fallstudie, där flera olika metoder använts, med så kallade mixed-methods genom en kombination av kvalitativa och kvalitativa angreppssätt. I ett första stadium har plankartor och andra dokument analyserats och platsobservationer utförts, därefter har en enkät skickats ut till boende i området.

Figur 1. Kvarn- och Kapellgårdets placering i Uppsala. Karta: Open Street Map (CC BY-SA)

1.1.1 Kvalitativa metoder

En kombination av dokumentanalys och observationer har utförts under våren (mars-juni) 2021, för att förstå områdets förutsättningar och göra en inledande platsanalys. Figur 2 visar vilka sorters dokument som inkluderades i dokumentanalysen och vilka typer av observationer som användes.

Dokumentanalys	Platsobservationer
<ul style="list-style-type: none"> • Plankartor • Planbeskrivningar • Beskrivningar ur Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck 	<ul style="list-style-type: none"> • Google street view • Platsbesök

Figur 2. Kvalitativa metoder och material som använts i studiens inledande platsanalys

Plankartor och planbeskrivningar över området samlades in på Uppsala stadsarkiv och på stadsbyggnadsförvaltningen. Besök på Stadsarkivet gjordes vid två tillfällen för att granska och fotografera plankartor. En lista på alla relevanta handlingar

sammanställdes, genom att undersöka området Kvarn- och Kapellgärdet och tidsperioden 1960–70-tal.

I samband med dessa besök granskades och dokumenterades också beskrivningar av de utvalda detaljplanerna (tabell 1). Dessa förekom främst i upplagor av Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck. Handlingar som inte återfanns i Stadsarkivet letades upp och laddades ned från Uppsala kommuns hemsida eller beställdes från Uppsalas stadsbyggnadsförvaltning. Äldre handlingar (från 1960–70-tal) som inte hittades på Stadsarkivet uteslöts. Eftersom planen för den norra delen av Kvarngärdet (Uppsala kommun, 2022) förnyats i och med förtätningen kring Råbyvägen (trafikled mellan Kapellgärdet och Kvarngärdet) inkluderas inte denna här bland övriga äldre planer, även fast en stor del av bebyggelsen i det delområdet är äldre.

Tabell 1. Beskrivningar som granskats

År	Område
1959	Södra (enl. DP Norra) Kvarngärdet
1965	Kvarnängen etc.
1970	Kv. Djäknen

Fysiska platsbesök utfördes i Kapellgärdet, vid tre olika tillfällen, spridda över olika dagar och olika tider. Vid dessa tillfällen gjordes observationer vid olika gaturum, lekplatser, parker och innergårdar som var åtkomliga för fotgängare. Fotografering och skriftliga anteckningar användes för att dokumentera observationerna. Baserat på detta genomfördes en platsanalys där förtätade och icke förtätade delar av området noterades, för indelning av området inför enkätstudien. Virtuella platsbesök via Google Maps Street View användes även under studiens gång för ytterligare granskning av området.

1.1.2 Enkät - utformning

Enkäten skapades i programmet Netigate, och utformades kring fyra teman: *trivsel*, *användning*, *kvaliteter* och *funktion för barn*. I den första delen av enkäten ställdes bakgrundsfrågor om informanterna själva, om vilken del av området de bodde i, deras ålder och könstillhörighet samt hur länge de bott i Kvarn- eller Kapellgärdet. Därefter följde en del om informantens upplevelse och användning av utemiljön. Slutligen ställdes frågor specifikt om hur utemiljön fungerade för barn och unga. Se bilaga 1 för samtliga frågor och svarsalternativ.

Frågorna om användning utgick från en kategorisering av Fongar et al. (2019) som fångar vilken motivation användaren har för att vara i utemiljön: *praktisk* (t ex hundpromenad, lek, plocka växter), *social* (t ex träffa vänner, picknick, festligheter), *aktiv* (t ex löpning, bollspel, promenad), *passiv* (t ex naturupplevelse, mental återhämtning, utsikt) och *indirekt* (t ex passerar igenom). För att inkludera

svar från personer som inte använder utemiljön lades alternativet ”Jag använder inte utemiljön” till.

Frågan om vilka kvaliteter som fanns i området baseras främst på kulturella ekosystemtjänster, men även kvaliteter som tidigare forskningsstudier har visat motiverar människor att besöka ett grönområde (Ode Sang et al., 2016). Utöver dessa lades alternativen ”Att området förändras och platser bebyggs” samt ”Jag värdesätter inte området” till, se tabell 2.

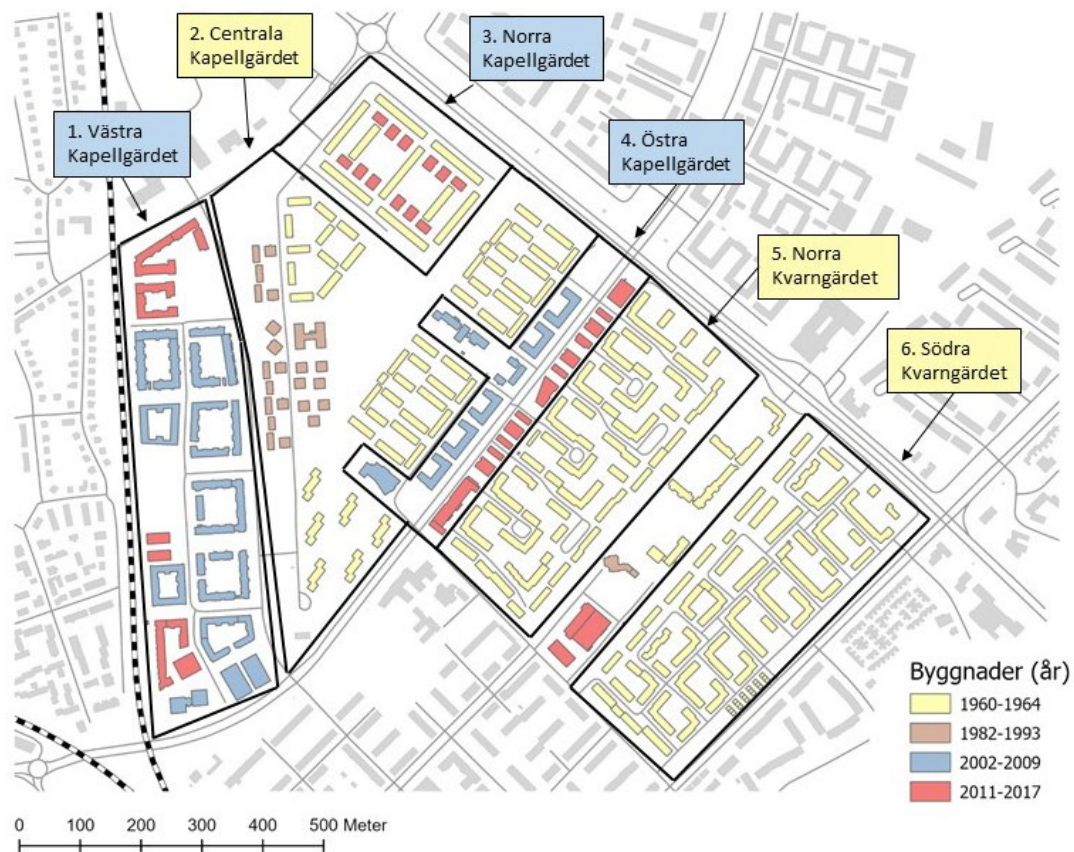
Tabell 2. Kvaliteter som ingick i enkäten

Kvaliteter
Att området är vackert
Områdets kulturhistoria och platsens identitet
Att det ger mig en spirituellt upplevelse
Att det har ett rikt växt- och djurliv
Att det upplevs tryggt
Att det är nära där jag bor
Att det är tyst och fridfullt
Att det är välskött
Att det är varierat
Att det innehåller rätt sorts utrustning
Att det ger skugga
Att området förändras och platser bebyggs
Jag värdesätter inte området

För att kunna se skillnader mellan förtätade och icke förtätade delar av området delades hela fallstudieområdet in i sex olika delområden baserat på skillnader observerade under platsanalysen. Samtliga delområden syns markerade med en siffra från 1-6 samt namn i figur 3. Namnen på delområdena som används i studien är baserade på deras placering i Kvarn- och Kapellgärdet. De stämmer inte alltid överens med Uppsala kommuns formella namn för kvarter eller områden, då uppdelningen för studien är mer finmaskig i flera fall.

De delområden som undersöks i studien är följande: Västra Kapellgården (1), Norra Kapellgården (3) och Östra Kapellgården (4) som är förtätade delområden, samt Centrala Kapellgården (2), Norra Kvarngården (5) och Södra Kvarngården (6) som är icke förtätade och till stora delar består av bevarade välfärdslandskap. Ytterligare förtätning är planerad eller påbörjad även i de icke förtätade delområdena, på flera ställen i Centrala Kapellgården (2) samt i området mellan Norra och Södra Kvarngården, formellt Kvarnängen, Kvarnvingen och Kvarntorget.

Figur 3. Karta över Kvarn- och Kapellgårdens delområden, samt år då respektive detaljplan vunnit laga kraft

Norra Kapellgården särskiljer sig från de andra två förtätade delområdena, då förtätningen i det delområdet har skett inom ett befintligt bostadsområde, medan Västra och Östra Kapellgården har bebyggts i områden där det tidigare fanns småindustri respektive öppna gräsytor och parkeringsytor.

Flera av enkätfrågorna ställdes både om närområdet, vilket definierats som 50 meter från hemmet, och för hela Kvarn- och Kapellgården. Denna indelning gjordes för att bättre kunna se skillnader mellan förtätade och icke förtätade områden i synen på egna närområdet samt området som helhet. Närområdet stämmer dock inte helt överens med delområdenas uppdelning, och kan överlappa med närliggande delområden.

1.1.3 Enkät - distribution

En pilotstudie genomfördes genom att ett utkast av enkäten skickades ut till ett begränsat antal personer med koppling till Kvarn- och Kapellgärdet, via kollegor vid SLU i Ultuna. Två personer återkom med feedback, vilken användes för att justera enkäten innan den skickades ut till samtliga boende i Kvarn- och Kapellgärdet.

Adresser beställdes från Statens personadressregister (SPAR). Enkäten skickades ut i mitten av maj 2022 och hölls öppen i 3,5 månader. Länk och streckkod till den digitala enkäten skickades på ett vykort (se figur 4) på posten till totalt 5 913 adresser i Kvarn- och Kapellgärdet. Både vykortet och enkäten var på svenska.

Figur 4. Vykortets fram- och baksida

1.1.4 Analys

Datamaterialet har behandlats i programmet IBM SPSS Statistics 26 där envägs variansanalys följt av Tukeys test har använts för att avgöra vilka resultat som är statistiskt signifikanta (på signifikansnivån 5 %). Fritextsvaren har kodats och tematiserats enligt tematisk analys. I rapporten har citaten redigerats något vid behov, för bättre läsbarhet.

Informanter som visade sig bo på förtätade Kvarntorget, mellan Norra och Södra Kvarngärdet, sorterades bort, då den gruppen innehöll mycket få informanter.

På frågan om användningsfrekvens i närområdet respektive hela Kvarn- och Kapellgärdet kunde informanter svara på en sjugradig skala från *Aldrig* till *Flera gånger per dag*. I analysen delades svaren in i grupper om *ofta* (flera gånger per dag, en gång per dag, flera gånger per vecka samt en gång per vecka) och *sällan* (några gånger i månaden, mer sällan och aldrig) för att förenkla analysen.

2. Resultat

I kapitlet presenteras först resultaten från planbeskrivningarna och därefter enkätstudiens resultat uppdelat i underrubrikerna trivsel, typ av användning, användningsfrekvens, kvaliteter, hemmavarande barn, funktion för barn samt annat att delge.

2.1 Planbeskrivningar

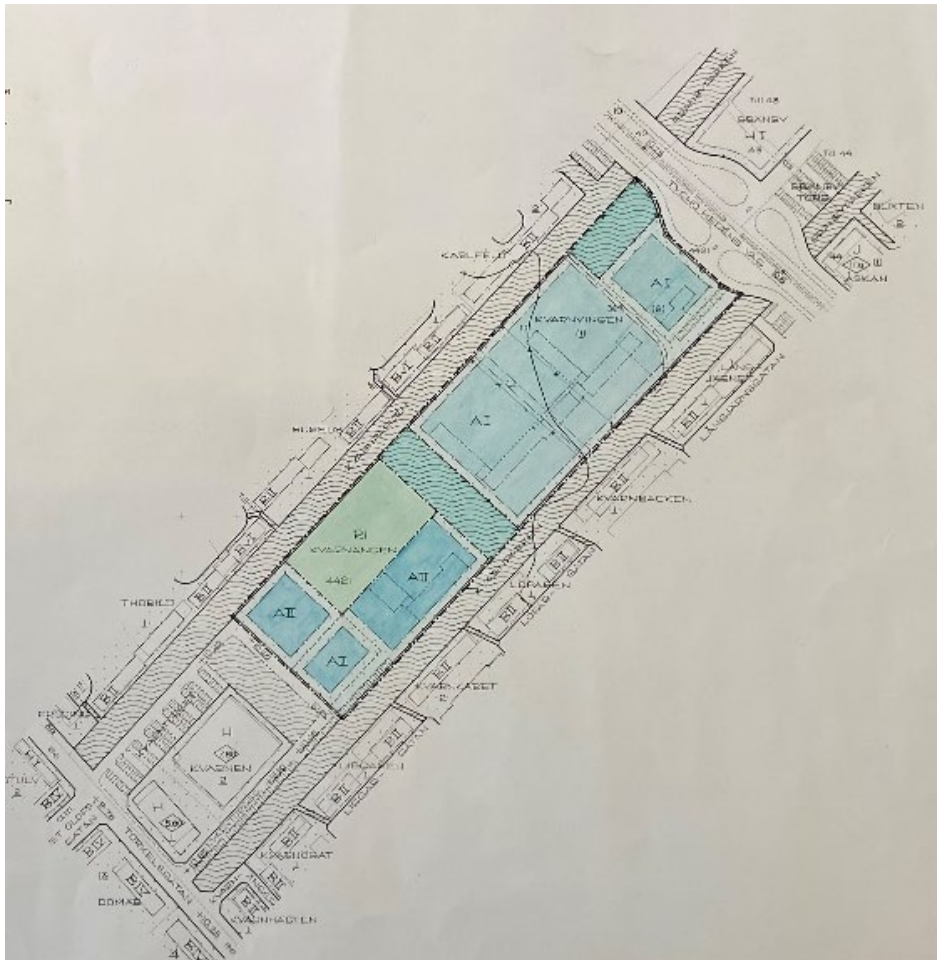
Utvecklingen av Kvarngärdet påbörjades med planer som togs fram under 1950-talet. Området var till stor del inte planlagt tidigare och den första, södra delen fastställdes i stadsplan (Pl. 36 E) av Kungl. Maj:t den 2 december 1955 (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1959, s. 1713).

I denna del av Kvarngärdet planerades såväl grönytor som begränsad biltrafik. I planen föreslogs ett brett parkbälte parallellt med byggnation av ett område bestående av bostäder ungefär till hälften och till andra hälften allmänna byggnader och platser (som skolor, samlingslokaler, idrottsplats, butikstorg och parker) vilket också följde tidens generalplan. Vaksalagatan var infartsgatan till området och bilparkering var placerad längs med denna huvudväg. Denna infrastruktur kopplades samman med bostadsområdet via mindre lokalgator som var avsedda att i ”göriligaste mån befrias från ovidkommande biltrafik” (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1959, s. 1713). Resonemanget omkring planerna tar både säkerhet för barn och allmän trivsel i beaktning:

(...) bostadsgatorna är så utformade att de icke inbjuder till hastig körning. På så sätt avses bilen kunna föras relativt nära bostaden utan att få alltför störande verkan. I avsikt att skapa skyddade lekplatser för framförallt de mindre barnen föreslås kringbyggda kvarter (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1959, s.1713).

med gymnastiksal, matbespisning och hobbylokaler) flyttades ungefär 100 meter i sydvästlig riktning (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1965, s.128). Detta kunde göra plats för ett riksintresseområde för idrottsändamål (för skolan såväl som för allmänheten) och tre tomter för allmänt ändamål närmast Kvarntorget. Mot Tycho Hedéns väg föreslogs samtidigt två tomter med envåningshus till låg- och mellanstadium såväl som en mindre barnstuga (alltså förskola). Denna utveckling var i linje med planens huvudsakliga drag (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1965, s.128), se figur 6.

Figur 6. Kvarnängen och Kvarnvingen, plankarta

Kapellgården, beläget nordväst om Kvarngården (mellan Råbyleden, Gävlejärnvägen, Riksvägen och Gamla Uppsalagatans förlängning) godkändes för planläggning 1964. Delar av området hade täckts av 1880 års stadsplan, respektive 1947 års pl. 35 (vilka ej användes), och resterande område var inte planlagt tidigare. Förslaget innehåller ett område för småindustri (längs järnvägen, i väster) och bostadsområden, se figur 7.

Höjden på bostadshusen anpassades efter vad som ansågs möjligt med tanke på markförhållandena. Det föreslogs ett stort bostadsområde, med olika typer av

bostäder, för att hantera att berggrunden var starkt varierande. I ett annat område för allmänt ändamål föreslogs familjebostäder i formen likt de ”flytande tvåvåningshus”, där ”djupet till fast botten är relativt stort men jämnt” (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1965, s.128). Slutligen föreslås även ett bostadsområde för enkelrumslägenheter i sexvåningshus där avståndet till berggrunden är stort och starkt varierande. Exploateringstalet för området beräknades vara 0.45, frånräknat den ”centrala parken” idag kallad Kapellgårdsparken (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1965, s.128).

Det antogs att området skulle fyllas med nyblivna familjer med yngre barn, då resonemanget var:

”På grund av den blivande befolkningens sammansättning har endast föreslagits område för lågstadieskola och daghem” (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1965, s.128). Området skulle också ha rikligt med parkeringsutrymmen, bland annat längs Råbyvägen, och kunde inrymma ca 2 300 bilar. Behovet antogs vara 1 800 bilar för en beräknad befolkning på 3 765 invånare.

Figur 7. Kapellgårdet plankarta

Kring 1970 hade samtliga planerade bostadshus i Kapellgärdet uppförts, inklusive studentbostäder (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1970, s. 323). Nya justeringar under den här tiden rörde att dämpa biltrafiken, utveckla ett trafikseparerande gång- och cykelvägsnät och att göra utrymme för parkmark.

Figur 8. Västra Kapellgärdet, plankarta
ökning av parkmark inom området:

Kvarteret Djäkneus utökning har medfört en minskning av parkområdet med 4 100 kvm, men samtidigt innebär kvarteret Ringarens [i N. Kvarngärdet] utläggande till park och ändring av Våktargatan ett tillskott av 6 900 kvm. Sålunda ökar den totala parkarealen med 2 800 kvm (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1970, s. 325).

Hur Kvarn- och Kapellgärdets grönytor sammanlänkas i planeringen förklaras närmare:

I enlighet med generalplaneförslagets intentioner att över staden lägga ett nät av trafikseparerade gång- och cykelvägar har föreslagits en bro över Vattholmavägen med anknötning till ett gångstråk efter järnvägen och en tunnel som sammanbinder Kapellgärdet med Kvarngärdet. Tunneln kan med hänsyn till grundförhållandena bli relativt dyrbar men är

synnerligen önskvärd eftersom Kapellgårdsparken enligt parkförvaltningen utgör kompensation för den parkmark som i N. Kvarngärdet tagits i bruk för annat ändamål (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1970, s.325).

En parkremsa avsedd för ”kraftiga alléträd” föreslogs också längs med Råbyvägen (Uppsala stads kommunfullmäktiges tryck, 1970, s.323).

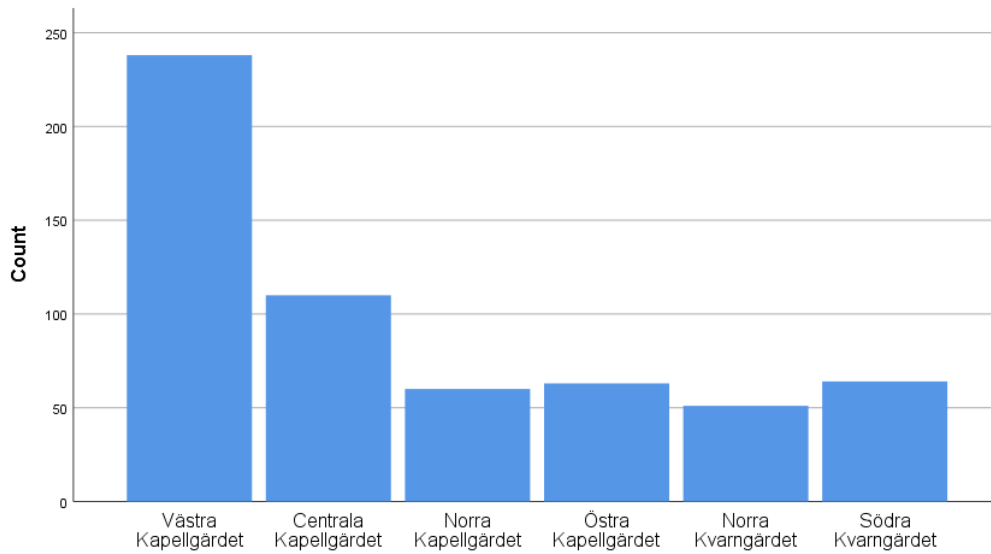
2.2 Enkät: bakgrundsinformation

Under de 3,5 månader som enkäten var öppen kom 595 (10 %) svar in, varav 523 (8,8 %) var fullständiga. Det bor något fler personer i de förtätade delområdena (57 %), vilket främst handlar om ett stort antal adresser i Västra Kapellgärdet. Av de inkomna svaren kom totalt ca 62 % från informanter i de förtätade områdena: Västra, Norra och Östra Kapellgärdet. Resterande ca 38 % var från informanter i icke förtätade områden: Centrala Kapellgärdet samt Norra och Södra Kvarngärdet. Svarefrekvensen från olika delområden varierade något, från 7 % i Norra Kapellgärdet till 13 % i Västra Kapellgärdet, se tabell 3. Inget statistiskt signifikant samband syns mellan svarefrekvens och huruvida området är förtätat eller ej.

Tabell 3. Svarefrekvens per delområde, förtätade delområden markerade (f)

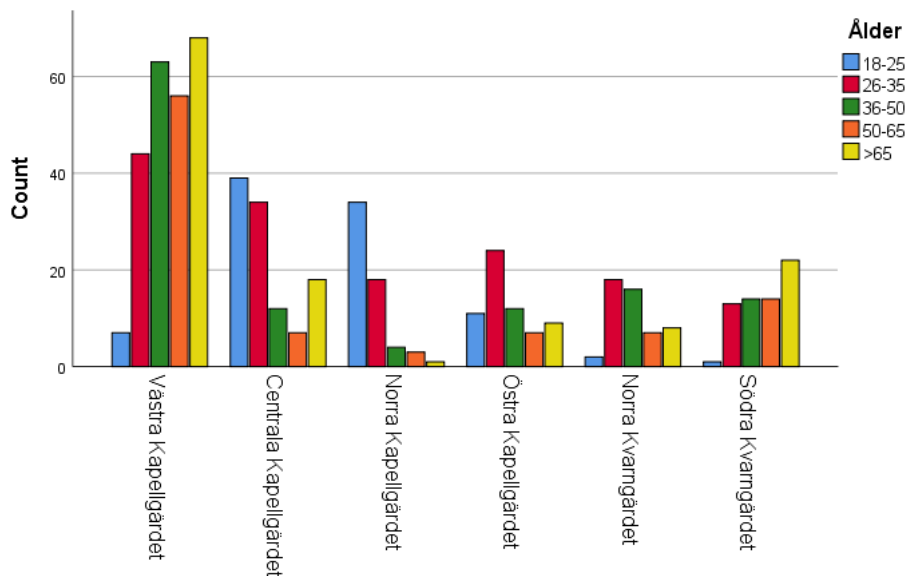
Delområde	Svarefrekvens
1. Västra Kapellgärdet (f)	13 %
2. Centrala Kapellgärdet	9,8 %
3. Norra Kapellgärdet (f)	7 %
4. Östra Kapellgärdet (f)	8,2 %
5. Norra Kvarngärdet	7,4 %
6. Södra Kvarngärdet	8,4 %

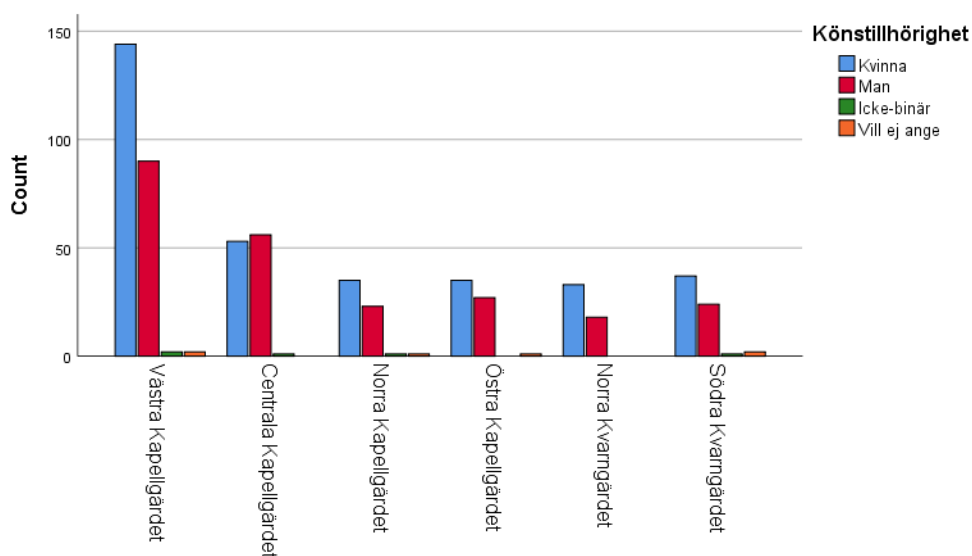
Figur 9. Fördelning av informanter över delområden

Åldersfördelningen hos informanterna som helgrupp är relativt jämn: 18-25 år (16 %), 26-35 år (25 %), 36-50 år (20 %), 50-65 år (17 %) och personer över 65 år (22 %). Se figur 10 för antalet informanter i varje åldersspann i respektive delområde.

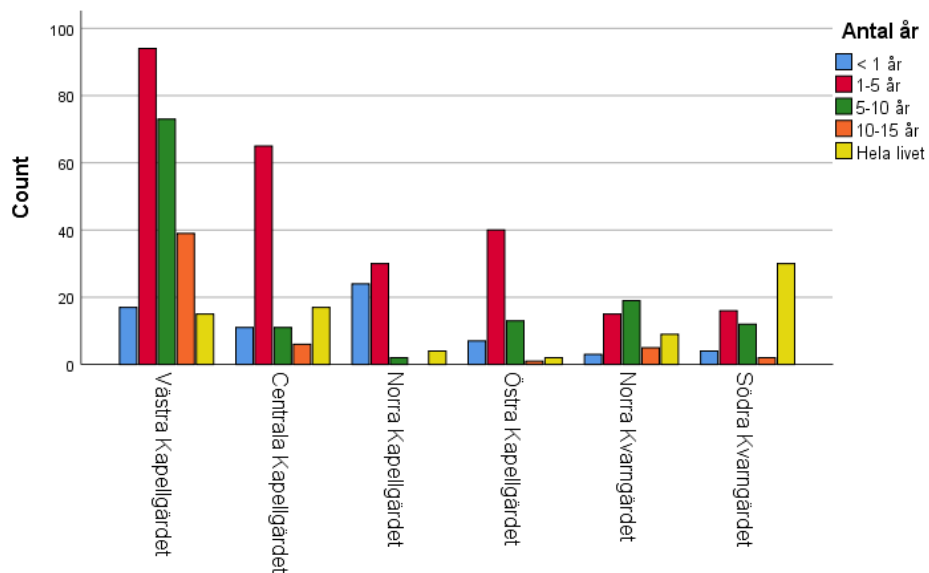
Figur 10. Åldersfördelning över delområden

Majoriteten av informanterna är kvinnor (57,6 %), därefter kommer gruppen män (40,5 %) samt ett litet antal personer som inte vill ange sin könstillhörighet (1 %) och icke-binära personer (0,8 %). Se figur 11 för fördelningen över delområden.

Figur 11. Fördelning av könstillhörighet över delområden

Den största andelen av informanterna har bott i Kvarn- eller Kapellgården i 1-5 år (44 %). Många svarade även 5-10 år (23 %) och därefter att de har bott i området i mindre än 1 år (11 %), i 10-15 år (9 %) och hela livet (2 %). Se figur 12 för skillnader mellan delområdena.

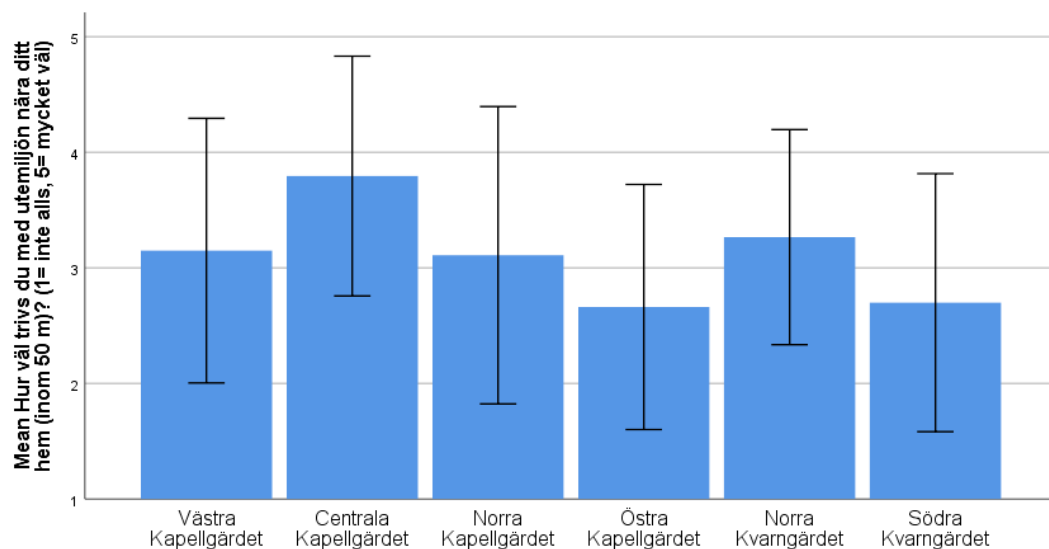

Figur 12. Tid informanter bott i området, fördelat över delområden

2.3 Trivsel

En statistiskt signifikant skillnad syns mellan förtätade och icke förtätade delområden gällande närområdet, där informanter från icke förtätade delområden anger högre trivsel. För trivsel i hela Kvarn- och Kapellgärdet syns däremot inte någon statistiskt signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden.

Figur 13 visar hur väl informanterna trivs med sin utemiljö i närområdet, alltså inom 50 meter från bostaden. Skillnaden i trivsel i närområdet hos förtätade och icke förtätade delområden är statistiskt signifikant, med högre trivsel hos delområden som inte är förtätade. De som trivs bäst i sitt närområde är informanter i Centrala Kapellgärdet. Sämst trivs de som bor i Östra Kapellgärdet samt Södra Kvarngärdet.

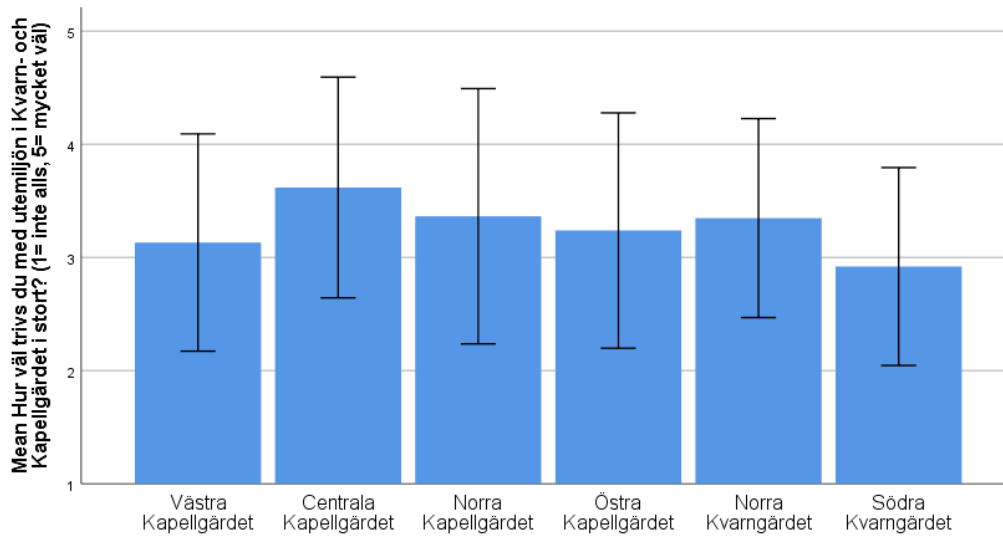
Figur 13. Medelvärde över trivsel i närområdet, med felstaplar som anger standardavvikelsen

Tabell 4. Tukeys test för trivsel i närområdet. Områden som inte har en gemensam bokstav (a, b, c) är signifikant skilda åt på signifikansnivån 5 %

I vilken del av Kvarn- och Kapellgärdet bor du?	N	medelvärde
Östra Kapellgärdet	59	2,66 a
Södra Kvarngärdet	63	2,70 a
Norra Kapellgärdet	55	3,11 ab
Västra Kapellgärdet	229	3,15 b
Norra Kvarngärdet	49	3,27 bc
Centrala Kapellgärdet	102	3,79 c

Figur 14 visar hur väl informanterna trivs med utemiljön i hela Kvarn- och

Kapellgärdet. Här syns ingen statistiskt signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden.

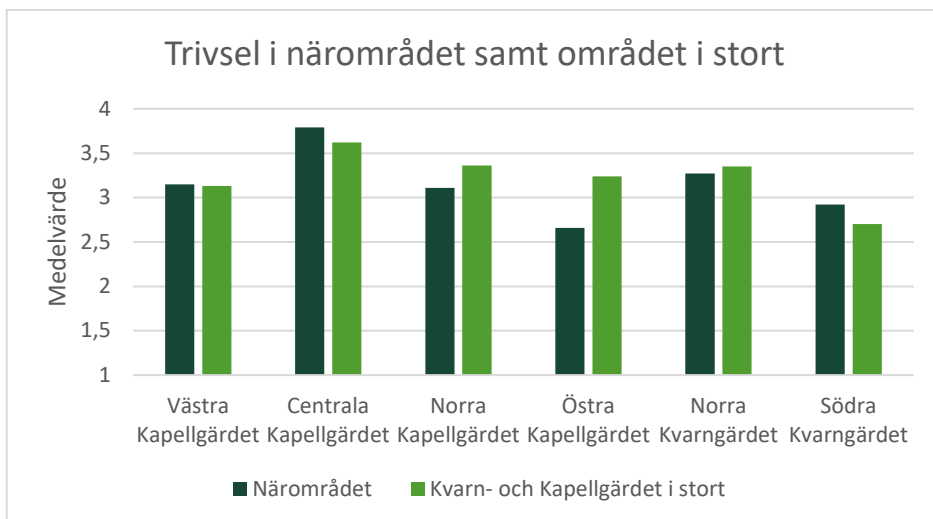

Figur 14. Medelvärde över trivsel i Kvarn- och Kapellgärdet i stort, med felstaplar

Tabell 5. Tukeys test för trivsel i Kvarn- och Kapellgärdet i stort

I vilken del av Kvarn- och Kapellgärdet bor du?	N	Medelvärde
Södra Kvarngärdet	62	2,92 a
Västra Kapellgärdet	229	3,13 a
Östra Kapellgärdet	59	3,24 ab
Norra Kvarngärdet	49	3,35 ab
Norra Kapellgärdet	55	3,36 ab
Centrala Kapellgärdet	102	3,62 b

Informanter från icke förtätade Centrala Kapellgärdet trivs bäst, både med sitt eget närområde och med utemiljön i hela Kvarn- och Kapellgärdet, även om trivseln är något högre för det egna närområdet. Figur 15 visar skillnader mellan trivsel i närområdet respektive i hela Kvarn och Kapellgärdet för samtliga delområden.

Figur 15. Medelvärdet för trivsel i närområdet samt Kvarn- och Kapellgården i stort

2.4 Typ av användning

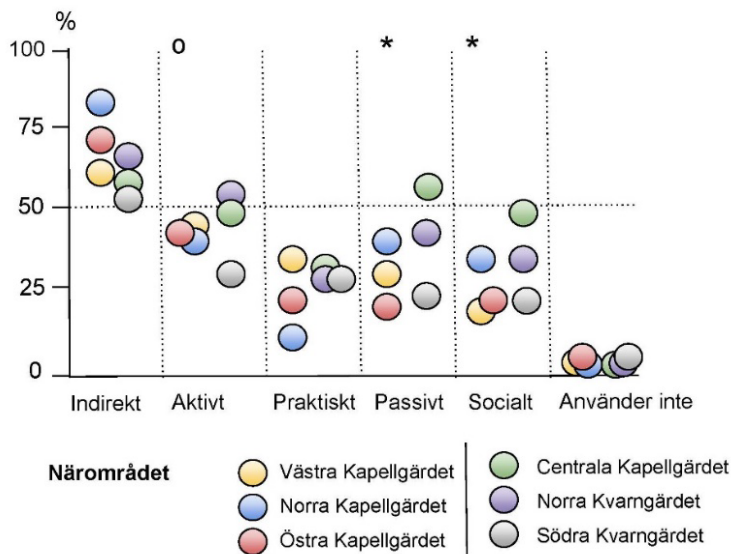
Både närområdet och hela Kvarn- och Kapellgården används främst indirekt (till exempel passera igenom). En statistiskt signifikant skillnad syns för närområdet, där social (träffa vänner, picknick) och passiv (återhämtning, naturupplevelse) användning är högre i icke förtätade delområden. Detsamma gäller för passiv användning i området i stort, som också är högre hos informanter från icke förtätade delområden.

I enkäten delades användningen av närmiljön respektive hela Kvarn- och Kapellgården in i olika typer, se tabell 6.

Tabell 6. Typer av användning och exempel på aktivitet

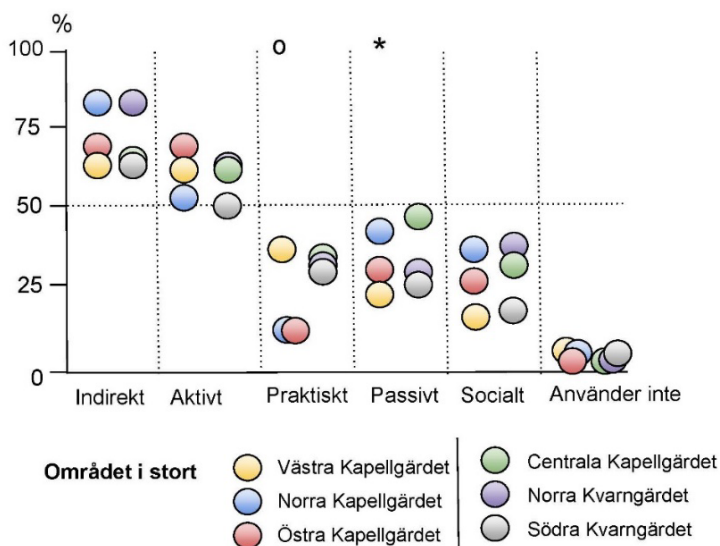
Typ av användning	Exempel på aktivitet
Indirekt	passera igenom
Aktivt	löpning, bollspel, promenad
Praktiskt	hundpromenad, lek, plocka växter
Passivt	naturupplevelse, mental återhämtning, utsikt
Socialt	träffa vänner, picknick, festligheter

För närområdet syns en statistiskt signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden (* i figur 16 och 17) gällande social och passiv användning av utemiljön, där användningen är högre i icke förtätade delområden. En statistiskt signifikant skillnad syns även mellan delområden (o i figur 16 och 17) för aktiv användning, men detta kan inte kopplas till om delområdet är förtätat eller ej.

Figur 16. Typ av användning i närområdet. * = signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden. o = statistiskt signifikant skillnad mellan delområden.

För Kvarn- och Kapellgården i stort syns en statistiskt signifikant skillnad gällande passiv användning, där denna typ av användning var högre i icke förtätade områden. En statistiskt signifikant skillnad syns även mellan delområden gällande praktisk användning, men detta kan inte kopplas till om delområdet är förtätat eller ej.

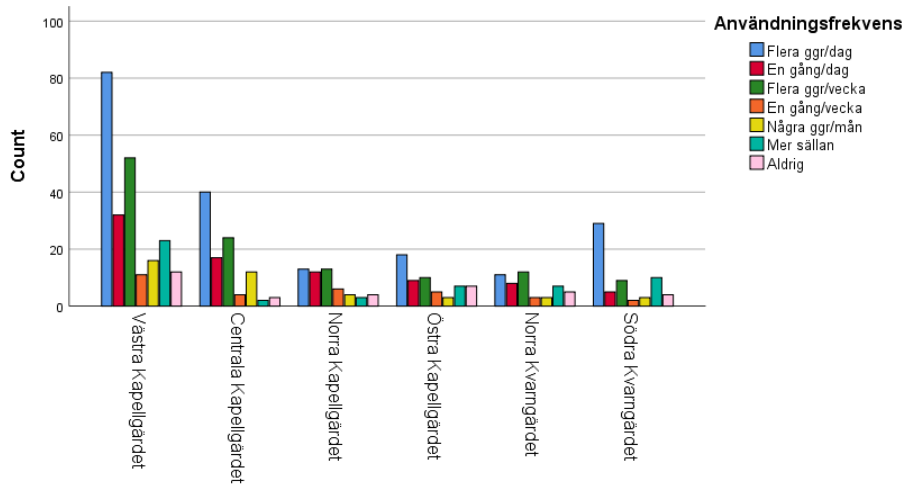

Figur 17. Typ av användning i Kvarn- och Kapellgården. * = signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden. o = statistiskt signifikant skillnad mellan delområden.

2.5 Användningsfrekvens

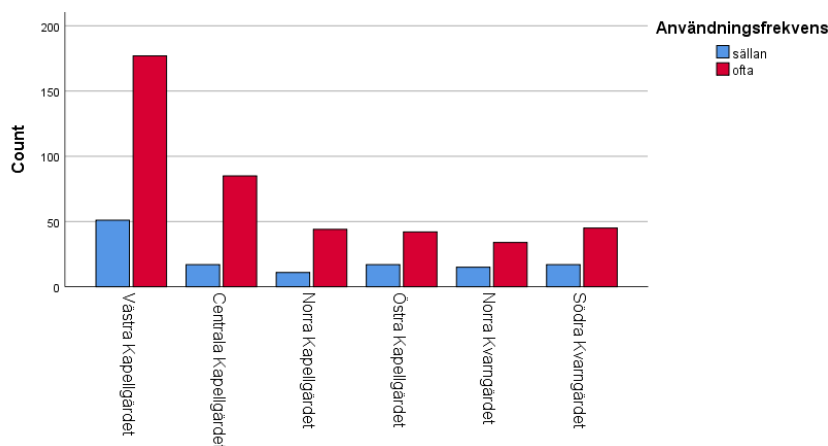
Det finns ingen statistiskt signifikant skillnad i användningsfrekvens mellan förtätade och icke förtätade delområden, varken för användning av det egna närområdet eller av Kvarn- och Kapellgården i stort.

På frågan om hur ofta informanterna använde utemiljön nära sitt hem respektive i hela Kvarn- och Kapellgården erbjöds en skala med sju svarsalternativ, från flera gånger per dag till aldrig, se figur 18 samt 21.

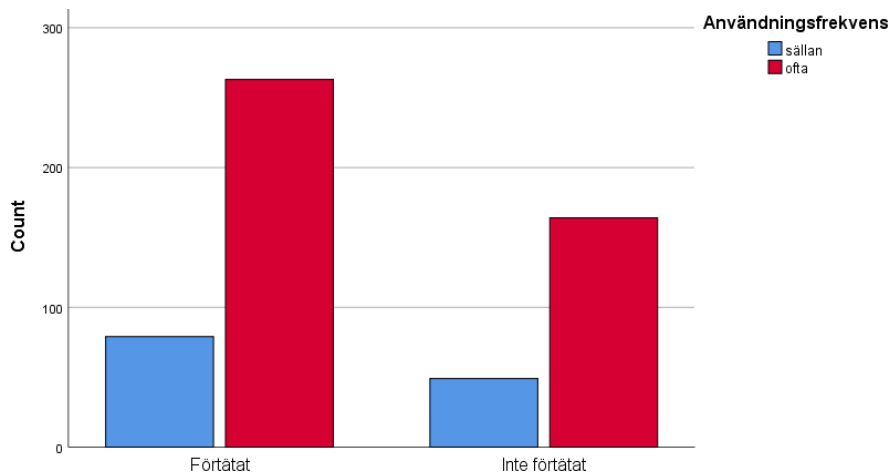

Figur 18. Användningsfrekvens för respektive närområde

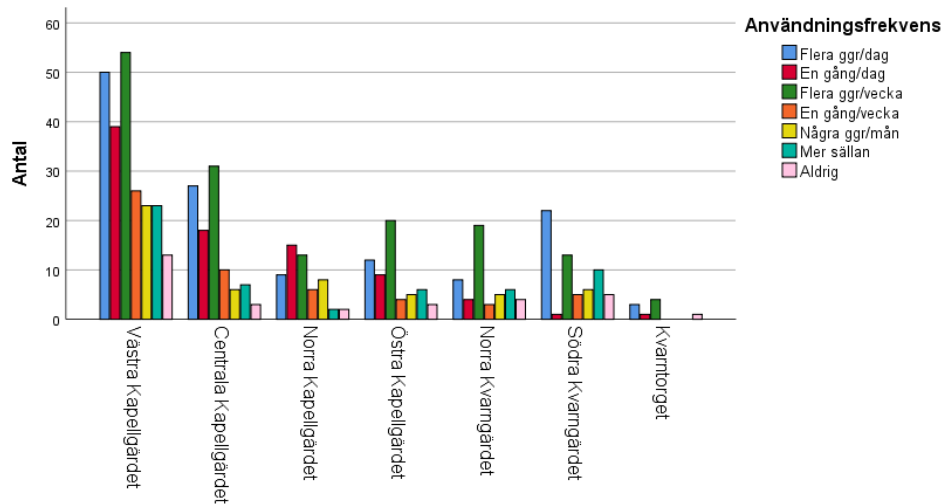
Uppdelat i de två grupperna *ofta* (flera gånger per dag, en gång per dag, flera gånger per vecka samt en gång per vecka) och *sällan* (några gånger i månaden, mer sällan och aldrig) syns ingen statistiskt signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden, varken för närområdet eller för området i stort. Se figur 19, 20, 22 samt 23.

Figur 19. Användningsfrekvens i närområdet uppdelat i sällan och ofta, för respektive delområde

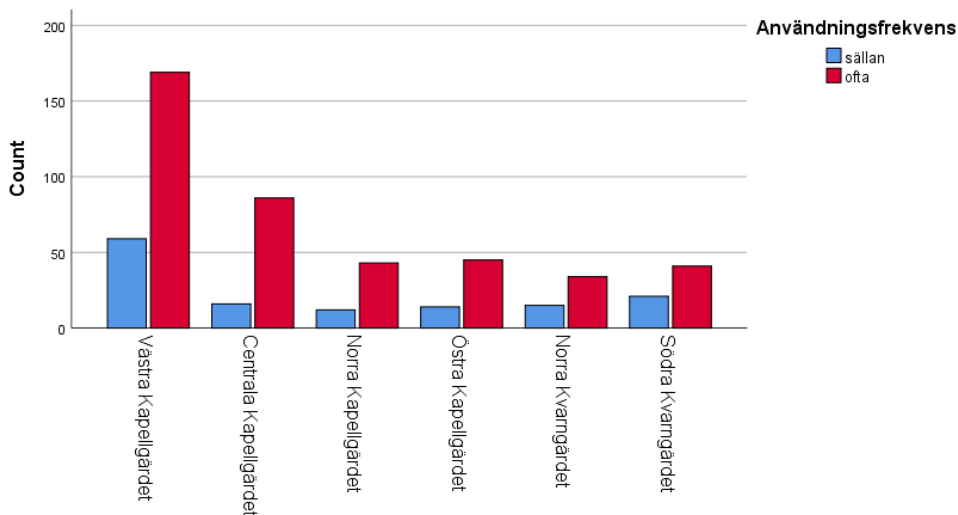

Figur 20. Användningsfrekvens uppdelat i sällan och ofta, grupperat som förtätade eller icke förtätade delområden

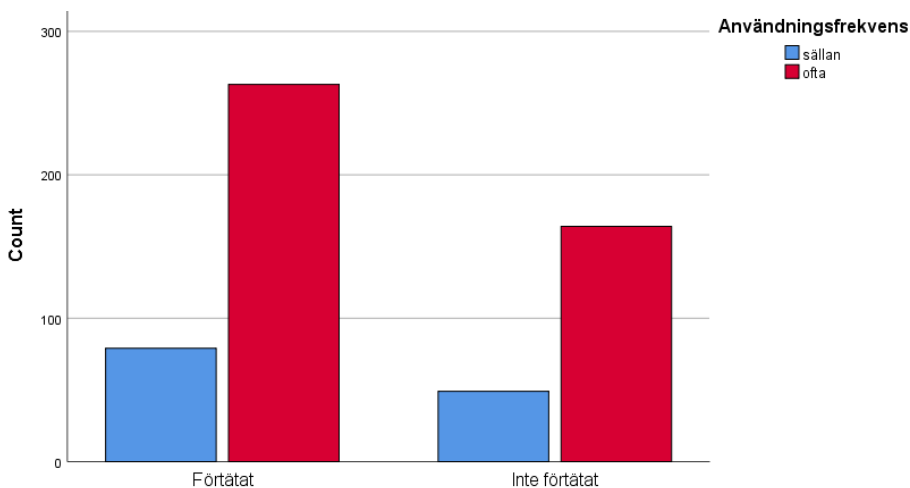

Figur 21. Användningsfrekvens i hela Kvarn- och Kapellgården och för respektive delområde

Figur 22. Användningsfrekvens i hela Kvarn- och Kapellgården, uppdelat i sällan och ofta, för respektive delområde

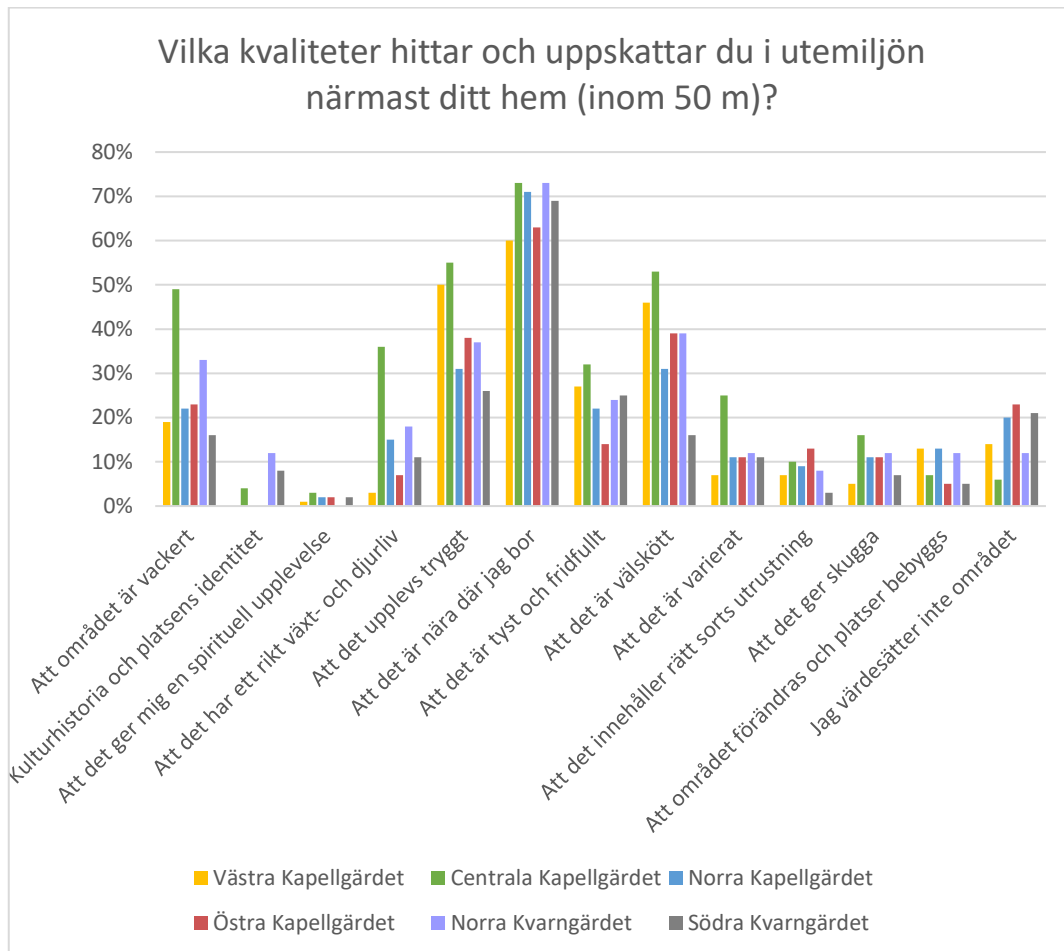

Figur 23. Användningsfrekvens uppdelat i sällan och ofta, grupperat som förtätade samt icke förtätade delområden

2.6 Kvaliteter

En signifikant skillnad syns mellan förtätade och icke förtätade delområden för både närområdet och Kvarn- och Kapellgården i stort gällande kvaliteterna Vackert, Rikt växt- och djurliv samt Variation. För närområdet syns även en signifikant skillnad mellan förtätade och icke förtätade delområden gällande kvaliteterna Skugga samt Platsidentitet och kulturhistoria.

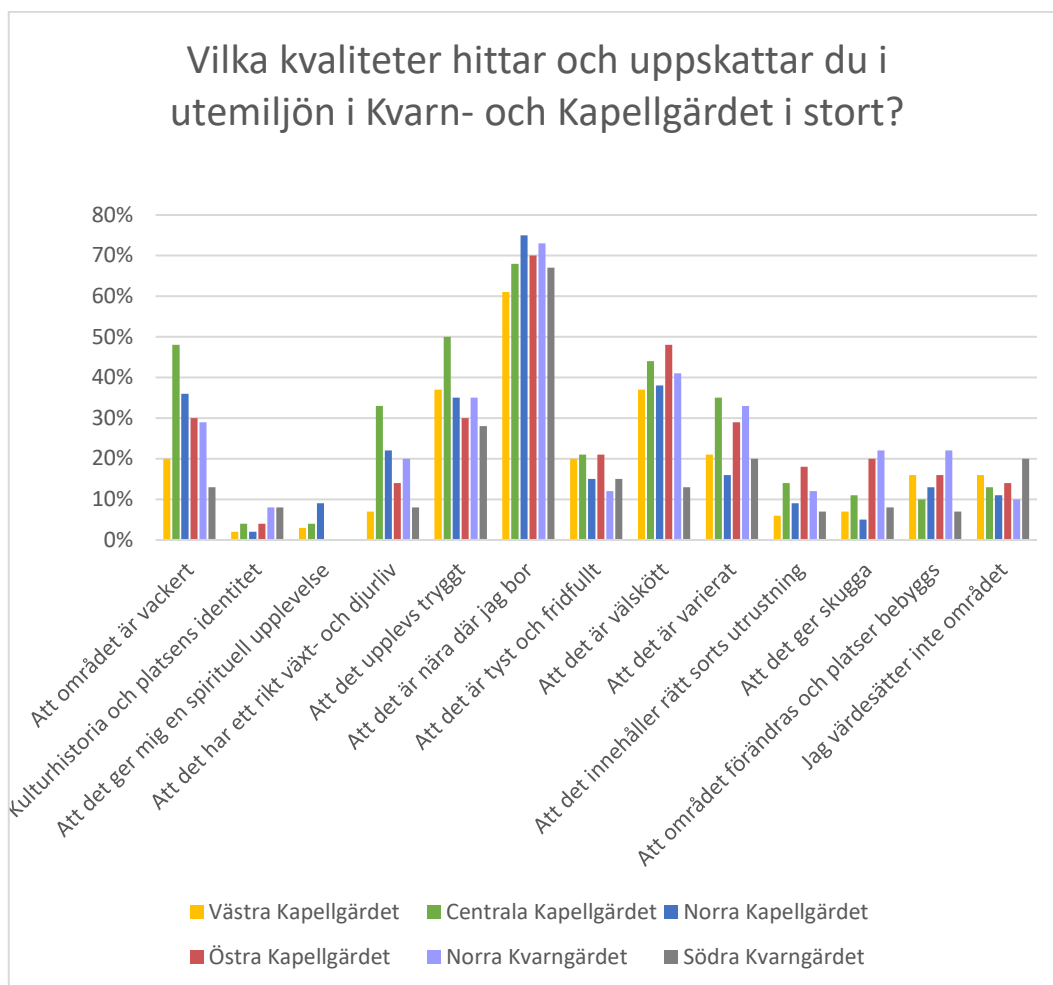
Kvaliteten som flest uppskattar hos utemiljön i närområdet är att den är nära den egna bostaden. I alla delområden utom Södra Kvarngärdet listas sedan kvaliteterna Tryggt samt Välskött.

Figur 24. Kvaliteter i närområdet som hittas och uppskattas

Även för hela Kvarn- och Kapellgärdet är det främst närheten till bostaden som uppskattas. Efter det rankas Tryggt samt Välskött som goda kvaliteter. För samtliga delområden utom Södra Kvarngärdet och Östra Kapellgärdet anses tryggheten vara högre i det egna närområdet än i Kvarn- och Kapellgärdet i stort. I alla delområden utom Östra Kapellgärdet anses kvaliteten Tyst och fridfullt finnas i högre utsträckning i det egna närområdet än i Kvarn- och Kapellgärdet i stort.

En statistiskt signifikant skillnad mellan svaren från de förtätade och icke förtätade delområdena finns för vissa kvaliteter, medan det för andra enbart finns mellan de enskilda delområdena. En statistiskt signifikant skillnad mellan enskilda delområden kan inte kopplas till huruvida området är förtätat eller ej. Se tabell 7 för dessa detaljer.

Figur 25. Kvaliteter i Kvarn- och Kapellgärdet i stort som hittas och uppskattas bland boende i olika delområden

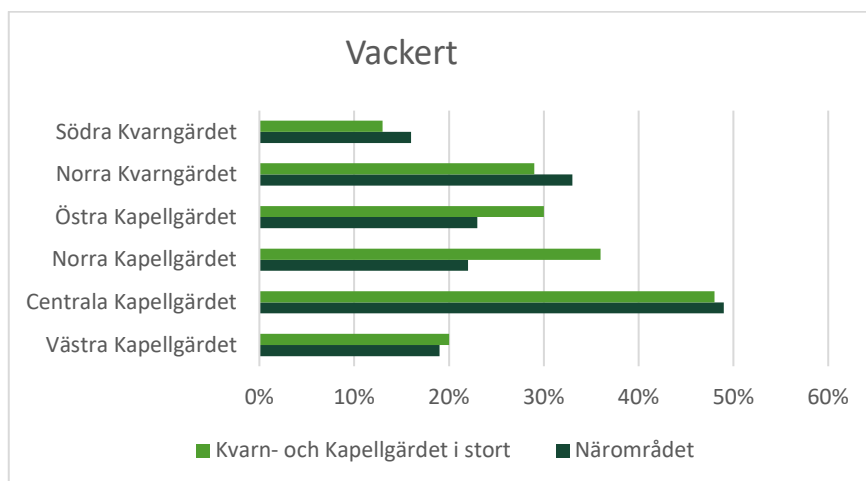
Tabell 7. Statistiskt signifikant skillnad mellan kvaliteter och delområden

Kvaliteter som hittas och uppskattas i högre utsträckning av informanter från icke förtätade delområden, både i närområdet och hela Kvarn- och Kapellgärdet (statistiskt signifikant skillnad):
Att området är vackert Att det har ett rikt växt- och djurliv Att det är varierat
Kvaliteter som hittas och uppskattas i högre utsträckning av informanter från icke förtätade delområden i det egna närområdet (statistiskt signifikant skillnad):
Att det ger skugga Områdets kulturhistoria och platsens identitet
Kvaliteter som hittas och uppskattas i olika hög utsträckning i olika delområden, men som inte kan kopplas till om delområdet är förtätat eller inte (statistiskt signifikant skillnad):

Att det är välskött
 Att det upplevs tryggt
 Jag värdesätter inte området
 Att det ger mig en spirituellt upplevelse

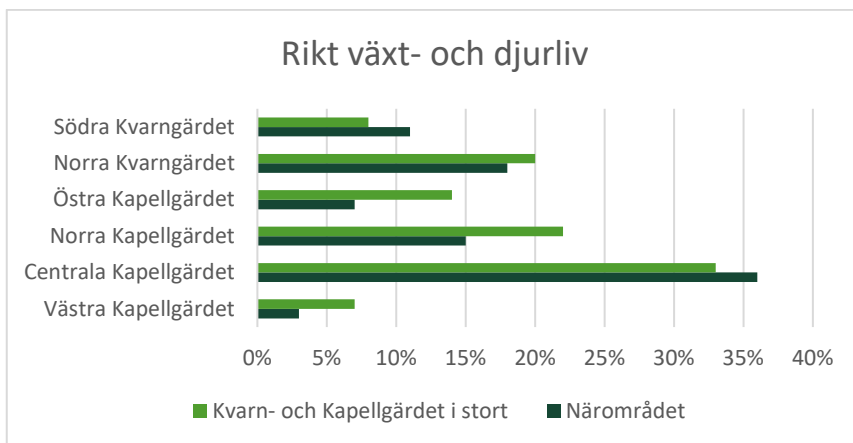
Nedan följer jämförelser av kvaliteter i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgården i stort. Endast de kvaliteter som har en statistiskt signifikant skillnad mellan delområden eller mellan förtätade respektive icke förtätade delområden inkluderas bland figurerna.

Kvaliteten Vackert hittas och uppskattas i lika stor utsträckning i närområdet som i Kvarn- och Kapellgården i stort, av informanter från Västra och Centrala Kapellgården. I Norra och Östra Kapellgården däremot tycker fler att området i stort är vackert, än det egna närområdet. I Södra och Norra Kvarngården anser fler att närområdet är vackert än Kvarn- och Kapellgården i stort.

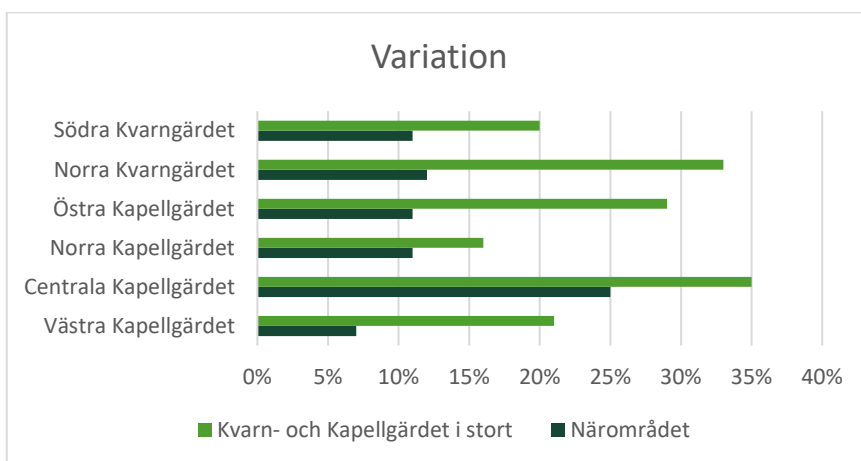

Figur 26. Kvaliteten vackert i närområdet respektive Kvarn- och Kapellgården i stort, uppdelat på olika delområden

Endast i Centrala Kapellgården och Södra Kvarngården anser fler informanter att det finns ett rikt växt- och djurliv i närområdet, än i Kvarn- och Kapellgården i stort (se figur 27). Variation som kvalitet anses av samtliga finnas i högre utsträckning i Kvarn- och Kapellgården i stort än i närområdet (se figur 28).

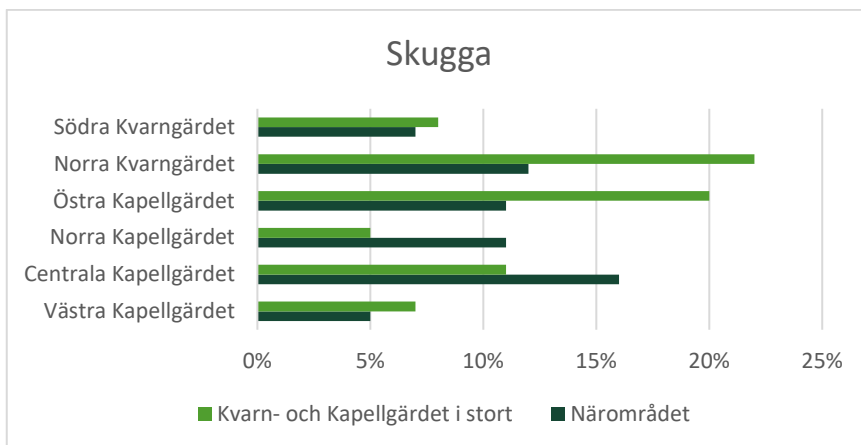

Figur 27. Kvaliteten rikt växt- och djurliv i närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort

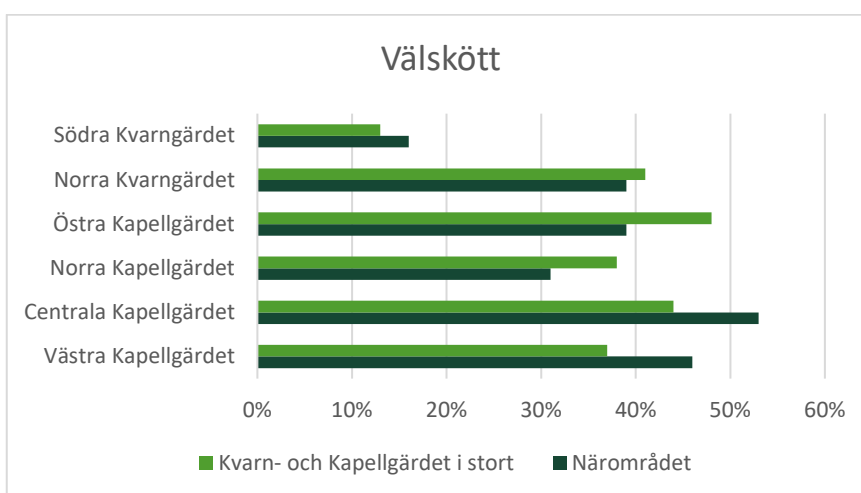
Figur 28. Kvaliteten variation i närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort

Skugga som en uppskattad kvalitet upplevs i högre grad i närområdet hos Centrala och Norra Kapellgärdet, än i området i stort. Det kan bero på att utemiljöerna i dessa områden karaktäriseras av gröna ytor och mogen vegetation. Se figur 29.

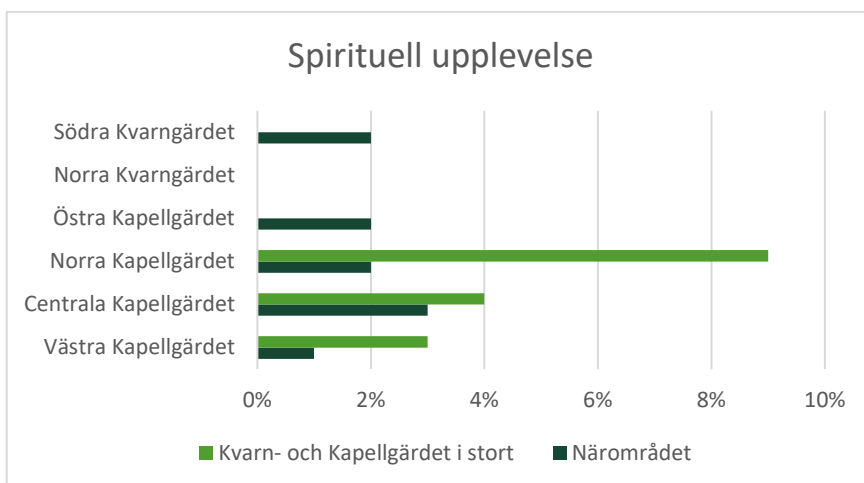
Figur 29. Kvaliteten skugga i närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort

Informanter i Västra och Centrala Kapellgärdet samt Södra Kvarngärdet anser att närområde för respektive delområde är mer välskött än i Kvarn- och Kapellgärdet som helhet. Motsatsen gäller för Norra och Östra Kapellgärdet, samt till viss grad Norra Kvarngärdet (se figur 30).

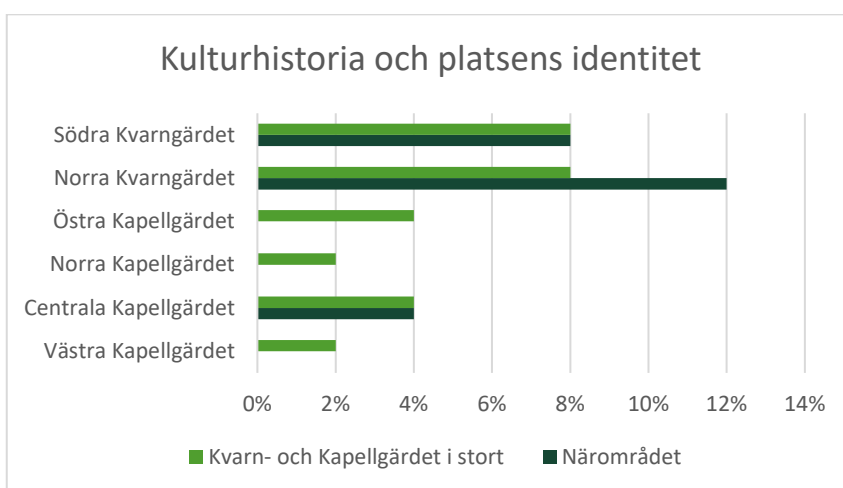

Figur 30. Kvaliteten välskött i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgärdet i stort

Väldigt få personer har svarat att utemiljön ger dem spirituella upplevelser, men några från varje delområde utom Norra Kvarngärdet, har angett att kvaliteten finns och uppskattas i deras närområde eller i området i stort (se figur 31). Även kvaliteten kulturhistoria och platsidentitet hittas och uppskattas av få informanter, då i de delområden som inte är förtätade. Informanter från samtliga delområden anger dock att kvaliteten finns i Kvarn- och Kapellgärdet i stort. Se figur 32.

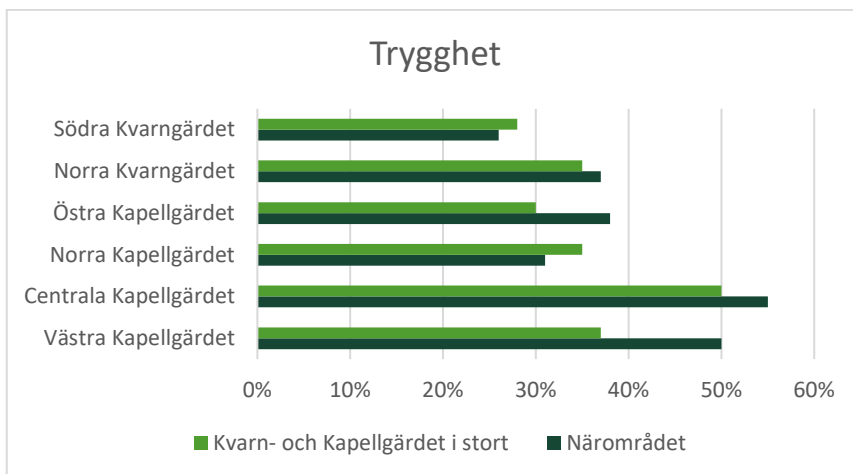

Figur 31. Spirituell upplevelse i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgärdet i stort

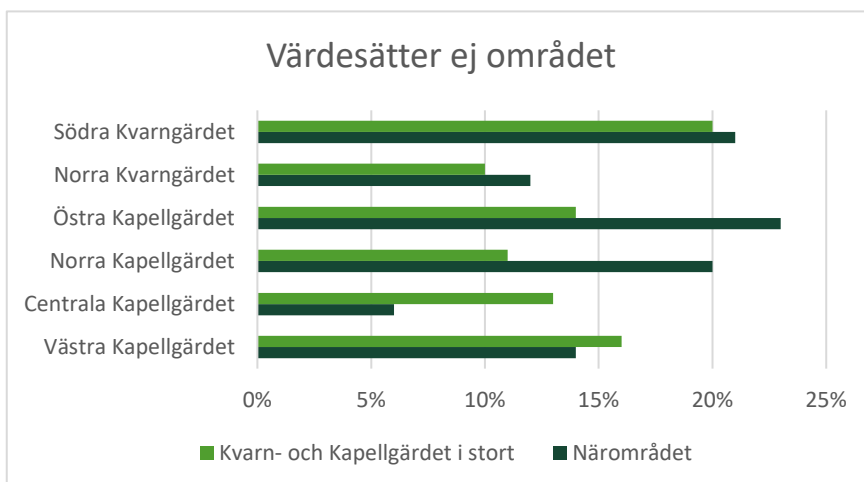
Figur 32. Kulturhistoria och platsidentitet i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgärdet i stort

Närområdena liksom Kvarn- och Kapellgärdet i stort anses trygga av många informanter och i flera delområden skiljer nivån av trygghet inte särskilt mycket åt mellan närområde och området i stort. I Västra Kapellgärdet syns det största glappet, där upplevd trygghet är avsevärt högre i närområdet. För Centrala och Östra Kapellgärdet är den upplevda tryggheten högre i närområdet än i området i stort, dock är skillnaden inte lika stor som för Västra Kapellgärdet. Hos Södra Kvarngärdet och Norra Kapellgärdet upplevs tryggheten högre i Kvarn- och Kapellgärdet i stort, jämfört med det egna närområdet. Se figur 33.

Figur 33. Kvaliteten trygghet i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgärdet i stort

Ett mindre antal informanter från samtliga delområden svarade att de inte värdesätter utemiljöerna i området (se figur 34). I delområdet Centrala Kapellgärdet gäller detta området i stort i högre utsträckning än närområdet. Motsatsen stämmer för delområdena Norra och Östra Kapellgärdet, där fler anger att de inte värdesätter det egna närområdet, än de som anger att de inte värdesätter området i stort.

Figur 34. Andel som inte värdesätter det egna närområdet respektive Kvarn- och Kapellgärdet i stort

2.6.1 Fritextkommentarer om kvaliteter

I stora drag nämner informanter från samtliga delområden att det är för tätt bebyggt eller att grönska försvinner, samt problem med nedskräpning. Från Kapellgärdet kommer kommentarer om att utemiljön länge varit en byggarbetsplats, och trafik i eller omkring delområdet anses problematiskt.

Grönområden och trafikseparering uppskattas hos de icke förtätade delområdena. Viss otrygghet upplevs i samtliga delområden, men främst i Södra Kvarngärdet.

Västra Kapellgärdet

En majoritet av informanterna i Västra Kapellgärdet önskade fler och större grönytor och tyckte att området var för tätt bebyggt:

För lite grönområden. Helt galet hur kommunen bygger utan att ta hänsyn till att de som bor här behöver grönområden.

Området förtätas med många nya hus. Tycker husen står för nära varandra. Orolig för att befintliga gröna ytor minskar.

Bristen på grönyta innebär också att boende upplevde trängsel i utemiljön:

Det är alldeles för lite grönområden i förhållande till hur mycket människor som bor här. Jag bor med utsikt över den lilla lekparken/parken. Där får verkligen barnfamiljerna trängas på dagarna. En del äter mat där kvällstid - men det finns få bord, och finns inte så mycket plats.

Trängseln märktes även i behovet av en hundrastgård och fler soptunnor för hundbajspåsar. Kvaliteter som skugga och naturkontakt, som uppvuxen vegetation för med sig, saknades, liksom tillräckliga lekmiljöer:

Det är för långt till skog och naturupplevelser. Det blir varmt på sommaren pga brist på skugga och träd och växtlighet. Lekplatserna närmast är underdimensionerade för andelen folk o barn som bor här.

Några ansåg att delområdet var dåligt planerat, samt att olika typer av service och sociala platser saknades:

Det känns som ett område som kommunen glömt. Det är inte särskilt välplanerat, om man bortser från Kvarngärdesparken.

Jag saknar park eller ett torg, det skulle göra att området känns mer levande. Nu är det bara hus.

Utemiljön beskrevs som otrygg av vissa, både på grund av viss kriminalitet och biltrafiken på närliggande vägar. Annat som nämndes var upplevelsen av att området länge varit en byggarbetsplats.

Foto 1. Ingång till innergård i Västra Kapellgärdet, färdigställd 2019

Norra Kapellgärdet

Informanter från Norra Kapellgärdet svarade att området är för tätt bebyggt, att det länge känts som en byggarbetsplats och att värdefulla kvaliteter försvunnit när grönska tagits bort. Flera beskrev sina känslor kring detta:

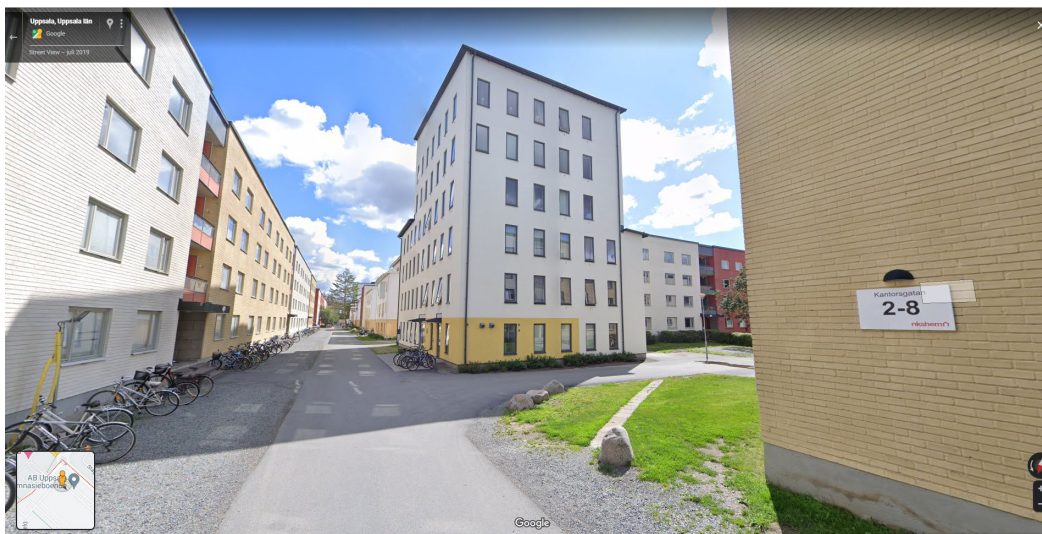
Byggs alldeles för mycket nära inpå. Förtäta är det värsta man kan göra, alla gröna ytor och de parkeringsplatser som fanns är snart borta.

De har avverkat nästan alla träd i området (50m) där jag bor. Det var mycket lummigare och vackrare innan. Nu finns det knappt något kvar, vilket jag tycker är väldigt synd.

Några nämner problem med nedskräpning och otrygghet. Otryggheten kopplas i vissa fall till Kapellgärdsparken, i mitten av Kapellgärdet:

Det har varit en byggarbetsplats i ca 6 år+ samt att de som bor på området skräpar ner så det ser ut som en soptipp.

Det blir väldigt mörkt i Kapell[gärds]parken om kvällarna. Med tanke på att det är stora trädgångar och liknande där, blir jag alltid på tårna när man går förbi, eftersom det inte går att se om det finns någon som lurar därinne.

Figur 35. Norra Kapellgärdet. Bebyggelse från 1970-talet till höger och vänster i bild, ny byggnad från 2014 centrerad i bild (Google Street View)

Östra Kapellgärdet

Bland svaren från Östra Kapellgärdet framkommer flera upplevda brister, bland annat att delområdet är bullrigt på grund av trafiken, exempelvis på Råbyvägen:

Det enda negativa här är allt buller från trafiken som tyvärr ger bullerskador och har efter tre år i området redan blivit negativt för hälsan. Annars ett jättebra område!

Dålig trafikmiljö. Råbyvägen bör förses med farthinder då vägen på speciellt kvällstid av vissa biltrafikanter kör upp till 100 km/tim. (...). Mycket farlig gata för barn då många på Våktargatan kör 30-60 km/timme. Gatan bör förses med farthinder innan ett barn blir överkört (...).

Andra nämner att delområdet är för tätt bebyggt och saknar tillräckliga ytor och grönska i utemiljön. En del beskrev hur utemiljöerna är bättre i andra delområden:

Vi saknar helt innergård eller liknande i närheten av vår bostad. Den gamla delen av Kvarngärdet är fin, även om det skulle behövas mer träd och sådant även där. Vår bostad (Stena Fastigheters hyresrätter byggda kring 2019) saknar i princip helt och hållet gröna inslag.

Innegårdarna vid låghusen ser fina ut på sommaren och jag uppskattar att folk är ute där och grillar och umgås. Men jag har ingen innergård i direkt anslutning till där jag bor som inbjuder till uteliv.

Jag saknar gröna platser! Det känns väldigt ”instängt” här, jag saknar gröna och lummiga områden (...). Det känns väldigt omgivet av betong och asfalt i det här området. Allra närmast mig störs jag någon gång i veckan av dålig sophantering där folk slänger sopor runt sopstationen och det blir liggande.

Flera vittnar om att utemiljön inte sköts om, varken av boende eller förvaltare:

Smutsigt, sopor överallt kring avfallsstationen, för få cykelparkeringar så cyklar överallt, ingen bryr sig om rabatter, mycket bilar som kör för fort.

Utemiljön anses även ha brister kopplat till äldre personers behov:

Dålig anpassning till äldres specifika behov, t ex sittplatser och möjligheter att ta en fikapaus. (...). Den pågående förtätningen innebär att den grönskande karaktären försämras på ett oroande sätt. Mindre grönytor, färre stora träd (mindre skugga).

Foto 2. Gång mellan byggnader från 2016-2018, Östra Kapellgärdet

Centrala Kapellgärdet

Även i delområdet Centrala Kapellgärdet tyckte flera informanter att det är för tätt bebyggt och att förändringarna som sker och har skett är till det sämre, främst när det gäller tillgång till gröna utemiljöer:

Det byggs så fruktansvärt mycket vilket tyvärr förstör området helt och hållet.

Stora förändringar med för tät och hög bebyggelse på varje grön plätt har försämrat kvaliteten på utemiljön.

En informant kritiserade Uppsalas bostadspolitik och beskrev förändringen av utemiljöerna och arkitekturen i staden sedan 1970-talet:

Måste tillägga att sedan fem år tillbaka lever vi på en byggarbetsplats. Hela området förändras successivt, träden och planteringar sågas ner, öppna gröna områden såsom platser för uteliv, bollspel och lek mm har försvunnit på bekostnad av nyproduktion. I området rivs och bebyggs samt förtätas det ända in på knuten och på tok alldeles för högt. Uppsala kunde liknas vid en småstad när jag flyttade hit i början på 70-talet nu som sagt är den känslan bortblåst tyvärr, det var just det jag uppskattade. Det är en helt galen bostadspolitik som våra politiker bedriver i Uppsala, ex experter påpekar gång på gång hur viktig grönskan är i en stad för att inte tala om just innerstaden.

Flera lyfte dock fram delområdets uppskattade grönområden och vädjade om deras bevarande:

En positiv kvalitet är att det finns stora arealer grönyta som är sammanhängande. Fler sittmöjligheter önskas dock, som är mer undangömda från huvud gc-stråket (...).

Bara en bön om att alla gröna miljöer borde bevaras, och inte exploateras av nybygge.

Trafik påverkar många av de boende och deras upplevelser är att trafiksepareringen i delområdet är positiv, men att trafiken omkring utgör problem:

Har iofs flyttat därifrån för några månader sen men värdesatte allra mest att det endast var gång- och cykelbana som genomfart där jag bodde. Ingen biltrafik alltså.

För mycket byggarbeten. För mycket stora vägar som det är svårt att ta sig över.

Några lyfte att utemiljön oftast känns trygg, men att den behöver rustas upp och att skötseln behöver förbättras:

Det känns mestadels tryggt med några undantag (cykelstölder, fönstertittare).

Det är alltid väldigt nerskräpat och hundbajs som inte plockas upp överallt vilket försämrar upplevelsen avsevärt (...)

Foto 3. Studentbostäder byggda 1965 kring Våktargatan, Centrala Kapellgärdet

Norra Kvarngärdet

I detta delområde framkommer bland annat missnöje med förtätning och nedskräpning, men även uppskattning av delområdets grönska och gång- och cykelbanor. De som är negativa till förtätningen i närheten skriver om förlusten av grönska:

Finns ingen natur. Allt försvinner. Det byggs och har endast byggts under de 9 åren vi bott här

Mera grönområden, Stena Fastigheter har tagit bort alla träd och blommor för att bygga höghus och inte plantera åter någonting!!!!!!

Nedskräpningen, eller bristen på skötsel, beskrivs som ett problem av flera informanter. Ur svaren framkommer även att det finns en avsaknad av platser med sociala kvaliteter:

I just mitt område, mitt kvarter, finns väldigt få sociala mötesplatser. Inget mysigt torg, inga grillplatser, små ytor gräsmatta som man inte riktigt känner sig bekväm att använda.

En långvarig brist på belysning i området bidrar till viss otrygghet och större, skuggande träd saknas:

Jag saknar träd som ger skugga på vår innergård samt trevliga sittplatser för oss som är äldre. Skuggande träd skulle även ha en kylande effekt, som det nu är blir hela området olidligt hett på sommaren.

Figur 36. Gång- och cykelstråk, Norra Kvarngärdet. Äldre hus från 1960-talet syns till vänster och Kvarntorget förtätat 2015 till höger i bild (Google Street View).

Det finns dock grönområden och gång- och cykelstråk som bidrar med goda kvaliteter:

Mycket grönområden vilket är uppskattat! Mycket cykel- och gångvägar är också bra. Trevligt område.

Södra Kvarngärdet

Majoriteten av informanterna från delområdet Södra Kvarngärdet menar att utemiljön där sköts mycket dåligt och upplevs som otrygg:

Väldigt vanvårdad utemiljö, hyresvärden underhåller ej. Mest ogräs och ger ett övergivet, opersonligt intryck. Utemiljön upplevs otrygg istället för inbjudande, inspirerande och välkomnade.

Några menade att det hade varit bättre med delområdets skötsel förr men att något tycks ha förändrats med tiden, särskilt de senaste tre åren, och att de sagt till förvaltarna utan att få gensvar. Även otrygghet lyfts, där några få nämner ungdomar, ”invandrargång” och ”problemfamiljer” som otrygga störningsmoment.

Tidigare var området tryggt och välskött. Nu verkar bostadsföretaget inte bry sig om att sköta om utemiljön eller tryggheten i området. Lekplatserna är trasiga och ibland farliga för barnen. Ingen tillsyn av dessa.

Det märktes en variation i utemiljöerna i delområdet, där vissa uppskattade den egna uteplatsen eller innergården mycket, medan andra beskrev Kapellgårdens utemiljöer som bättre:

Innergården är väldigt fin. Finns många fågelarter, igelkottar varje vår/sommar, lugnt område att slappna av i. Trevliga grannar.

Kapellgården är otroligt fint, särskilt parken mellan Väktargatan/Kantorsgatan/Djäknegatan. Där går jag gärna på promenad och tränar.

Närmast där jag bor är det väldigt platt och opersonligt. Finns heller inget naturligt torg. Finns väldigt lite miljöer där man vill vara en längre stund. Bort mot Kapellgårdsparken är det lite bättre.

I övrigt framkom behov av fler sittplatser, bättre farthinder, sociala platser och lekmiljöer. Även missnöje med förtätningen på befintliga grönytor uttrycktes:

Var snäll och inte ta bort fler grönområden, de behövs.

Figur 37. Innergård i Södra Kvarngården, från 1960-talet (Google Street View)

2.6.2 Särskilt bra aspekter av utemiljön

Grönområden eller grönska lyfts fram som särskilt bra i Kvarn- och Kapellgården. Informanter från alla delområden utom Södra Kvarngården menar att utemiljön är lugn eller trygg. Områdets lekplatser anses också vara särskilt bra. Trafiksepareringen uppskattas där den finns och personer i Östra Kapellgården menar att trafiken är välordnad. I övrigt uppskattas närhet till centrum, Skateparken, att området är välskött, gång- och cykelstråken och de stora öppna ytorna.

Västra Kapellgården

De flesta informanterna i Västra Kapellgården svarade att grönområdena, ibland specificerat till parkerna i Kapellgården (Kapellgårdsparken) och Västra Kapellgården (Portalparken), var särskilt bra med delområdet:

Relativt mycket grönska. Många verkar uppskatta att promenera i området vilket innebär att det rör sig mycket folk i området. Det är något jag uppskattar.

Finns fortfarande parker och grönska men är orolig att man ska bygga mer, speciellt efter Vattholmavägen och mellan studentbostäderna på Djäknegatan.

Att man sparar gamla träd och inte byggt så tätt.

Flera beskrev dock att utemiljöerna inte var tillräckliga:

Det finns inte mycket till utemiljöer! Mest höga hus.

Det är inte särskilt bra. Bra att det finns en park och ett större grönområde kvar så det finns ett andningshål - annars får man ta en lite längre promenad för att nå riktigt grönområde.

Kvarn- och Kapellgårdens stora öppna ytor, trafikplanering, variation av funktioner, bebyggelse och vegetation, samt närheten till centrum lyfts även fram som särskilt bra. Blommande träd och buskar uppskattades, speciellt hästkastanjer utmed Vattholmavägen. Delområdet ansågs även välskött.

Att utemiljöerna var trygga och hade platser för lek nämndes också av flera som särskilt bra:

Mycket buskar, blommor, växter. Fin lekpark på Portalgatan. Lugnt.

Många lekparker och rätt så säker miljö för barn. Trevligt med kolonilotter.

Kolonilotterna ligger strax utanför studiens avgränsning av Kvarn- och Kapellgården, söder om Västra Kapellgården vid Höganäsparken.

Foto 4. Innergård i Västra Kapellgärdet, byggd 2005

Norra Kapellgärdet

Även i delområdet Norra Kapellgärdet uppskattades särskilt grönområdena, ibland specificerat till Kapellgårdsparken, trafiksepareringen och de öppna ytorna kring bostadshusen:

Parker är bra för umgänge och komma ut från lägenheten. De är viktiga. Utan parker skulle jag inte kunna bo här. Det är väldigt trevligt med vårblommande träd, typ hägg och syren.

Grönområdet är vackert, gångvägarna håller även bilar borta från kärnan och möjliggör en bilfri livsstil vilket jag uppskattar mycket.

Bra med öppna platser, både mellan husen i mitt område och parken mellan Våktargatan/Djäknegatan.

Någon uppskattade även specifikt delområdets innergårdar, samt den nya bebyggelsen i andra delar av Kapellgärdet:

Bra innergårdar på Kantorsgatan. Fina hus nybyggda vid västra Kvarngärdet längs med tågspåret och på Råbyvägen. Kapellgårdsparken är mysig, med fina växter och djur (kaniner!). Finns bra ställen att promenera på.

Möjligheten att vara fysisk aktiv i och nära delområdet beskrevs även som särskilt bra:

Att det finns faciliteter för att träna många olika sporter och är nära till t ex IFU arena. Det finns mycket växtlighet nära inpå bostadsområdena. Välskötta grönområden.

Skateparken i Kapellgårdsparken uppskattades av flera, även av personer som inte själva använde den. Slutligen ansågs utemiljöerna vara välskötta och trygga:

Det är generellt ett lugnt område, känns tryggt och fint i parken och andra grönområden.

Figur 38. Norra Kapellgärdet, befintlig bebyggelse från 1970-talet längst bort i bild, i övrigt nya byggnader från 2016 (Google Street View)

Östra Kapellgärdet

Kvarn- och Kapellgärdets grönområden, lummighet och Skatepark (i Kapellgårdsparken) uppskattades av flest personer i delområdet Östra Kapellgärdet:

Varierat område med parker, många typer av människor, stor skatepark, fina lekplatser och en demokratisk anda.

Grönt, inga höghus, ok stigar och gångar. Tryggt och trevligt för alla åldrar.

Den tillrättalagda, förtätade utemiljön kring Råbyvägen beskrevs som särskilt trygg av en boende:

Råbyvägen känns mycket trygg och var en anledning varför jag valde att flytta till denna gatan. Den är bred och upplyst och mycket människor, lokalbussar och trafik som rör sig dygnet runt. Inga konstiga buskage.

Kvarn- och Kapellgården ansågs välskött och fint, vilket bland annat kopplades till områdets bilfria grönområden, gång- och cykelstråk, en begränsad mängd trafik på gatorna bakom Råbyvägen samt goda kommunikationer till centrum. Åtgärder mot buller från Råbyvägen ansågs även fungera väl:

Fina grönområden i centrala Kvarngården. Det är trevligt med träd och natur där. På Råbyvägen 33 där jag bor har man satt upp stora plexiglas ut mot vägen så att den inte ska höras så mycket, den har stor effekt, dämpar mycket ljud från vägen.

Viktiga sociala kvaliteter som ännu finns kvar i Kapellgårdens parkområde, men som hotas av förtätning, lyftes även fram:

Det är bra att det finns möjligheter till roliga aktiviteter för barn och unga (skateboard, fotboll, lek i området). Det skapar liv och glädje även för oss som inte längre är aktiva själva. Området kring Skateparken används ju även för grillning, picknick m.m. Studentbostadsområdet mellan Korskyrkan och Djäknegatan: Utmärkt arkitektur i fin balans mellan hus och parkmiljö. Kan eventuellt helt ödeläggas av planer på förtätning!

Även om utemiljöerna i och kring delområdet hade flera kvaliteter som var uppskattade, fanns också de som inte hittade något som var särskilt bra med dem:

Inget - asfalt, parkering, sopstation.

Centrala Kapellgården

I delområdet Centrala Kapellgården svarade flest informanter att de stora öppna grönområdena var särskilt bra:

Att det finns grönområden mellan husen. Skapar luft och trevlig miljö. Trevliga grillplatser.

Väldigt trevlig park! God stämning. Väldigt fin innergård på Djäknegatan.

Att det finns stora och fina gröna ytor för både barn och vuxna.

Delområdet beskrevs som barnvänligt och välplanerat av flera, kopplat till just de öppna ytorna, men även lekplatserna:

Att det fortfarande finns gott om lekparker och öppna gräsytor. Skateparken och området där runt om är också kul för barnen. Hyfsat fint med olika trädplanteringar och buskar nästan överallt.

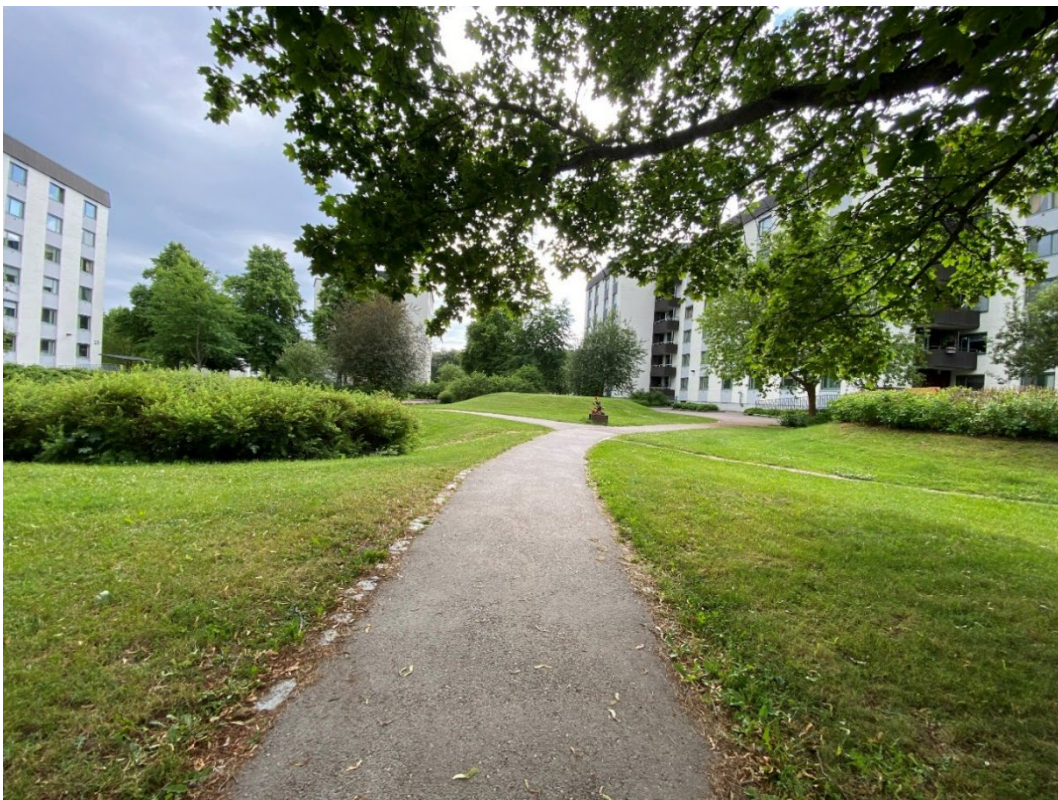
Trafiksepareringen i samband med grönyrtornas kvaliteter och hur dessa bidrar till en god social miljö lyftes även fram:

Mycket öppna ytor som alla kan använda för alla möjliga aktiviteter. Mycket vackra träd och växtlighet, det är som en liten oas där man kommer undan den tunga biltrafiken på både Råbyvägen och Tycho Hedens väg.

Bra gång och cykelvägar, mycket gräs och träd. Många stora vackra träd. Alla människor som syns och hörs i området - så trevligt.

Delområdets skötsel, närhet till centrum, variation och djurliv uppskattades, även att utemiljön kändes trygg, lugn och fridfull. Vissa kvaliteter ansågs dock ha försvunnit:

Det var bra innan planer på att bygga bort innergårdarna kom.

Foto 5. Centrala Kapellgården, mellan Djäknegatan och Korskyrkan, byggnader från 1966

Norra Kvarngården

Grönska i och utanför parkområdena, bland annat deras förmåga att absorbera buller, uppskattades mest av informanterna i delområdet Norra Kvarngården. Detta särskilt med tanke på Kvarn- och Kapellgårdens centrala läge:

Mycket grönområde trots att det är en stadsdel som ligger nära stadscentrum. Lugn miljö.

Förtätning av området kring Kvarntorget, intill Norra Kvarngården, nämndes som positiv, särskilt då anslutande gång- och cykelstråk rustats upp:

Cykelstråken med skuggande träd, vackra träarter t ex körsbärsträden. Nya fräscha planteringar, uppvärmd asfalt så det känns lättare att cykla på vintern. Det finns gott om platser att sätta sig ner längs Norra Kvarngårdets cykelstråk, det är alltid fullt med folk där och jag älskar det.

Där biltrafiken begränsats i Norra Kvarngärdet uppskattades detta mycket, särskilt med tanke på barnen i delområdet:

(...) det finns grönområden och trevliga promenadvägar, och i området där jag bor inte så mycket biltrafik, vilket är skönt.

Jag uppskattar särskilt de uppvuxna äppelträden som ger mycket goda skördar och som alla kan plocka av. Det är bra att det är ett område med låg trafikintensitet. Barnen kan springa och cykla fritt utan att en behöver oroa sig.

Utemiljöerna ansågs välskötta och trygga, och de äldre träden i delområdet uppskattades av många, likaså lekplatserna. Men förtätningen i närheten beskrevs samtidigt som ett hot mot delområdets kvaliteter:

Träden och annan växtlighet. Träningsredskap. Det känns öppet ännu, men höghus byggs allt tätare inpå området”.

En boende var mer kritisk generellt:

Just nu ingenting!!!!

Södra Kvarngärdet

Som i övriga delområden svarade flest informanter i Södra Kvarngärdet att grönområdena och de öppna ytorna, exempelvis på innergårdarna, var särskilt bra i Kvarn- och Kapellgärdet:

Fina stora innergårdar med träd och lekplatser

Många träd, de grönområden som finns. Vissa gårdar på Södra Kvarngärdet (inte vår). För det mesta inte så skräpigt.

Några nämnde god social samvaro och delvis god tillgång till gröna miljöer, men samtidigt ansågs inte delområdets potential för goda sociala och gröna kvaliteter komma till sin rätt, på grund av bristande förvaltning:

Bra grannsämja och centralt, ändå mkt grönska då jag bor vid allén

Har förutsättningar att vara en grön oas. Mycket låghus med stora innergårdar. Med rätt skötsel skulle det främja socialt umgänge utomhus med grannar och vänner. Tyvärr upplevs det ej så i nuläget.

Både otillräcklig förvaltning och i vissa fall en brist på öppna ytor i delar av Södra Kvarngärdet gjorde att den egna, privata uteplatsen, alternativt utemiljöer i andra delar av Kvarn- och Kapellgärdet, ansågs vara bättre:

Skateparken och Kapellgärdet är väldigt fint och inbjudande. Södra/norra Kvarngärdet är dock tråkigt och inte alls inbjudande. På södra sidan är alla parker gamla och det finns inga fina stora gräsytor som i Kapellgärdet man kan umgås på eller grilla på. Det enda bra med södra Kvarngärdet är läget att det ligger nära Lidl, Willys, stan, Gränby centrum.

Delområdet beskrevs ändå både som promenadvänligt och familjevänligt. Trafiksepareringen och delområdets delvis upprustade gång- och cykelstråk med äldre träd uppskattades särskilt av flera:

Många gång/cykelbanor utan biltrafik - toppen för löpning/promenad. Fina växter.

Det är fint omgjort vid cykelbanan med nya sittplatser etc. och älskar allén nära Kvarngärdeskolan. Gillar närliggande parker som Skateparken.

Flera beskrev ett missnöje med utemiljöerna, ofta kopplat till skötseln, men som i vissa fall vägdes upp av gång- och cykelstråken:

Inte mycket, men om något ska nämnas så är det gång/cykelbanor

2.6.3 Mindre bra aspekter av utemiljön

Förtätningen lyfts fram som mindre bra från alla delområden utom Södra Kvarngärdet. Det handlar ofta om brist på eller förstörelse av befintlig grönyta. Otrygghet och problematisk trafik lyfts fram i flera delområden, och de förtätade delområdena anses ha för lite grönska. Hos de icke förtätade delområdena fungerar skötseln dåligt och utemiljöerna anses vara eftersatta.

Västra Kapellgärdet

Huvuddragen av vad som är mindre bra från delområdet Västra Kapellgärdet handlar främst om bristen på grönområden, att de gröna ytorna minskat, samt att delområdets bebyggelse upplevs vara för tät:

Området känns överbyggt och ännu fler hus är planerade. Det är för lite små parker och grönytor i närheten. Det trevligaste området just nu är en rivningstomt som fyllts med grundvatten där änder och harar brukar finnas [...].

De nya bostadskvarteren är gale tätt byggda! Höga hus som skuggar och trånga innergårdar. Buller från genomfartslederna tyvärr.

Det byggs alldeles för mycket! Allt grönt byggs bort. Det får mig att fundera på att flytta.

Börjar bli trångt bokstavligen talat.

Utvecklingen i delområdet ledde till att utemiljön länge kändes som en byggarbetsplats, med buller, avstängda vägar, damm och så vidare som följd, och obebyggda eller rivna ytor beskrevs som fula eller tråkiga:

Den stora ytan som fortfarande står orörd efter att en bensinmackskiosk revs för ett antal år sedan. Precis utanför våra fönster. Ser bedrövligt ut!

Mängden trafik i och omkring delområdet beskrevs som problematisk, särskilt ur säkerhetssynpunkt:

Det är en hel del biltrafik och det finns inte alltid tillräckligt med farthinder/staket mot bilgata eller snabbcykelväg.

Foto 6. Innergård i Västra Kapellgärdet, byggd 2018-2019

Några informanter uttryckte missnöje med hur delområdet planerats, efter förtätning med ny bebyggelse:

Gatumiljön längs Torngatan Portalgatan är torftig. Primär utformning är maximerade byggrätter och bilars framkomlighet.

Det är väldigt monotont. Speciellt hur man planerat nybyggena. Det är oerhört oinspirerande att ha höga flerbostadshus ända ut till tomtgräns, gata efter gata. Det finns inte plats för mindre grönytor eller något som gör området lite mer dynamiskt. Att man slänger in en helt fyrkantig gräsyta med en liten lekpark i ena änden gör det liksom inte bättre. Man skulle behöva fler buskpartier och mer vildvuxet för att införa liv i området.

Utöver kritik gentemot delområdets struktur, framkom även att flera faciliteter och platser saknas i delområdet, bland annat platser med sociala kvaliteter:

Att det inte finns samlingsplatser för äldre barn. Saknaden efter gröna ytor med skugga och vatten.

Det är ett område man bor i och passerar. Saknar mer park eller torg och att det inte finns något fik eller annan naturlig mötesplats än lekparken.

I övrigt framkom önskemål om större grönytor, finare planteringar, en hundrastgård, fler eller större lekplatser, sittplatser och service. Skötsel och underhåll av utemiljön ansågs av vissa fungera dåligt, några lyfte dessutom otrygghet kopplat till kriminalitet och oroligheter i utemiljön.

Norra Kapellgården

Flest svar från Norra Kapellgården handlade om negativa upplevelser kring byggprocessen, men även av dess resultat i form av för tät bebyggelse och för trånga utemiljöer:

Att det ofta är väldigt skräpigt och att det just nu byggs väldigt mycket nytt. Ingen rolig miljö med massor av byggarbetsplatser.

Det är tätbebyggt. Fullt av barn. Oinspirerande, ful, stressande miljö. De grönområden som finns är för få och små. Det blir alltid för mycket folk vilket förstör fridfullheten.

Det var vackert här förr men nu är det så trångt.

De [utemiljöerna] känns inburade av många hus, det känns som att man inte får ro inom Kantorsgatan.

Kopplat till förtätningen skrev flera om förlusten av grönområden, träd och annan vegetation nära bostaden, och hur fler nu behöver få plats på mindre yta:

Att det tagits ner så mycket träd och grönt på sistone - utan att ersättas av något [...] Jag kan knappt se något grönt alls från min lägenhet, vilket känns dystert.

Mer och mer av utemiljön förändras från grönt, träd och buskar till att bli bostäder, betong och asfalt. Värst är Kantorsgatan och området norr/nordväst om Kantorsgatan. Alldeles för mycket folk på så liten yta. Och i stora delar av Kapellgårdsparken sågade man ner nästan alla träd och lade ut betong och gummimattor.

Delområdet ansågs otryggt av vissa, vilket handlade om att stölder förekommit, att belysning saknas i Kapellgårdsparken och allmänt stök natttid:

Kan kännas mindre tryggt på Kantorsgatan, kan vara högljutt och även lite stökigt ibland på natten. Det byggs mycket vilket är lite störande.

I övrigt beskrev informanter att vissa faciliteter saknas, som sittplatser med bord, att cykelbanor behöver rustas upp och att utemiljöerna kunde göras mer insektsvänliga. Flera nämnde även att det är skräpigt eller ovårdat i delområdet och att grannar inte hanterar avfall på rätt sätt:

Att boende som bor här skräpar ner så det ser ut som en soptipp.

Östra Kapellgården

Störningar från trafiken på Råbyvägen, trånga eller obefintliga innergårdar och stor brist på grönska beskrevs som mindre bra i Östra Kapellgården.

Foto 7. Innergård i Östra Kapellgården, byggd 2017

Tätheten bidrog till det stökiga intrycket i delområdet, med trafik, buller och trängsel:

För många byggnader (särskilt högre byggnader) och vägar. Betong och asfalt överallt. För mycket trafik. Ingenstans för vuxna att slappna av - för mycket ljud i parker och grönområde där studenter bor (...).

Min innergård är knappt existerande. Bodde tidigare i en annan del av Kvarngärdet (Djäknegatan) och dess innergård nyttjades ofta så saknar bra innergård.

Råbyvägen. Oljud hela dagen.

Några nämnde bristen på grönska i delområdet och önskade mer lummighet, då de få växter som fanns kändes tillrättalagda. Å andra sidan lyftes Kapellgårdsparkens äldre, friare vegetation fram som otrygg och i behov av ett lyft:

Skateparken (Kapellgårdsparken) är redo att rustas upp nu. För mycket konstiga buskar och träd som ger en otrygg känsla och ett skumt intryck. Satsa mer på planteringar istället. Fler bänkar, fler gungor och klätterställningar för barn. Finns gott om yta att bygga ut parken.

Problem med nedskräpning kring delområdets sopsorteringsstation beskrevs av flera informanter. Utemiljön ansågs även ha flera brister gällande äldre personers behov:

Utifrån målgruppen äldre: Dåligt med sittplatser. Brist på toaletter. Svag belysning. (...) bristen på kommersiella etableringar (fika, "vanlig" mat) i hela området gör att det blir en miljö som man bara passerar förbi (...). Den pågående förtätningen är ett hot mot miljön för både djur och människor!

Slutligen förekom några kommentarer om designen av ett parkeringshus i delområdet:

P-huset nära Tycko h väg ser ut som gamla Sovjet.

Figur 39. Råbyvägen sedd från korsningen med Tycho Hedens väg, med P-huset byggt på 2010-talet, till vänster (Google Street View)

Centrala Kapellgården

Det som tydligast kom fram som mindre bra med utemiljön i Centrala Kapellgården var den upplevda otryggheten, på grund av drogmissbruk eller brott i delområdet:

Det har under perioder legat nålar (för iv missbruk förmodar jag) på marken alldeles i närheten av min port.

Då och då hänger en del mysko folk i Skateparken som gör att man känner sig otrygg.

Någon skrev att vetskapen om tidigare brott i närheten gjort hen otrygg, en annan informant beskrev att Kvarn- och Kapellgården blivit ett slumområde de senaste åren. Några knöt den upplevda otryggheten till att det fanns många studenter i området.

Även här beskrevs trafiken som ett problem, vilket kopplades till andra aspekter av otrygghet:

Det körs mycket bil inne i bostadsområdet. Jag skulle vara rädd om jag hade små barn.

Råbyvägen som ändrades från stadsgata till led. De långa bilköerna och den höga farten. ”Tillhåll” för olagligheter.

Foto 8. Inngård kring Våktargatan i Centrala Kapellgården, byggd 1965

Även här lyfte några fram besvär kopplat till att det byggts mycket och under lång tid i området, samt att viktiga kvaliteter försvunnit när det byggts för tätt:

Det var bra innan förtätningen och alla byggnationer. Att eftermiddagssolen på vår altan i västerläge har byggts bort av ett nybygge på 8 våningar, dessutom är det svart till färgen. Kan tyckas knasigt förstås men det är inte bara solen som skymms av husen på höjden utan färgen inger förstämning och dysterhet.

Några informanter menade att förtätningen i området helt förstört utemiljön och dess kvaliteter. En rädsla för att nya byggnader kommer uppföras även "här" i delområdet beskrevs.

En del nämnde att utemiljön inte sköts på ett tillfredsställande vis, då utemiljön framstår som sliten där bland annat gräs inte klipps eller ogräs inte rensats. Det framkom även önskemål om fler sittplatser och service i området samt mer grönska, då gärna finare planteringar. Vissa menade att det finns outnyttjade gräsytor som kunde göras om till något bättre, exempelvis ängsmark.

Norra Kvarngärdet

Undermålig skötsel kom fram i flera kommentarer, förutom att utemiljön upplevs skräpig handlade det exempelvis om brist på belysning eller att asfalten är nedgången:

Dåligt underhåll, dåligt planerat, dåligt upplyst. Träd tas bort.

Återvinningsplatsen är hemsk. Folk slänger alla möjliga sopor framför behållarna i stället för att slänga ner i behållarna och det lockar fåglar som sliter upp kompostpåsar vilket gör att det ligger kompost på gatan och annat skräp som blåser över hela gatan och ibland även in på privata uteplatser.

Flera lyfte även olika negativa konsekvenser av förtätningen i närheten, bland annat kopplat till ökad trafik och trängsel samt olägenheter med byggprocessen:

Att det alltid byggs någonstans här. Ända sedan vi flyttade hit 2013 har det byggts i området på olika platser med buller, byggtrafik, damm mm som följd. Och så förstås att det tidvis har varit otryggt och stökigt här, skjutning, bilbränder, knivmord mm.

Otrygghet var också något som lyftes fram av flera, ibland kopplat till förtätningen, biltrafiken eller den bristande skötseln:

Det är ofta skräpigt, slitna byggnader och mörka gångbanor (ibland trasiga och ibland täcks de av grönskan) och mörka innergårdar. Vissa områden är så pass otrygga att jag undviker att gå ut om kvällarna.

Både på innergårdar och generellt i delområdet ansågs det vara brist på varierad vegetation, bland annat för att ge svalka. Vissa innergårdar beskrevs som kala och ansågs även sakna sittplatser och andra funktioner. Övriga kommentarer handlade om att det saknades olika funktioner, som hundrastgård och grillplatser där vuxna kan umgås. En person lyfte fram att det även saknades miljöer för äldre barn, samt att dessa få platser minskar:

Finns endast lekplatser för de yngre. Finns ingenting i utemiljön att göra för ungdomar. Är otryggt kvällstid. Mycket nerskräpning. Och trygga grönområden försvinner. Fotbollsplan/skridskoplan och basketplaner som används frekvent varje kväll av flertalet ungdomar tas bort från skolgården så det lilla ungdomarna kunde göra försvinner nu helt.

Södra Kvarngärdet

Många informanter från delområdet Södra Kvarngärdet beskrev att det fanns problem med nerskräpning och att området inte förvaltats väl. Skötseln av utemiljön beskrevs som en ”Total katastrof” vilket hade lett till en känsla av att utemiljön var övergiven eller bortglömd. Boende beskrev en otrygg och stökig miljö, samt att de inte blivit hörda när de kontaktat förvaltarna:

Allt som har med växter är dåligt skött. Tråkiga buskar och det vattnas dåligt. Ingen utomhusgrill och tråkiga gårdar överlag. Inget kodlås på dörrarna så vi får in knarkare mm i trapphusen. Husvärdarna svara ofta inte på mejl. Rätt mycket som är dåligt tyvärr.

Upplevelsen av otrygghet handlade exempelvis om brottslighet, spår av missbruk, trafiken och att det är allmänt stökigt eller skräpigt i utemiljöerna:

Otryggheten och lekplatserna som oftast är trasiga eller att det är mkt fimpar, papper och skräp som blir liggande runtomkring då folk inte plockar upp efter sig.

Kritiken av utemiljöerna berörde även att de kändes oinspirerade, tråkiga eller fula:

Kvarngärdet där jag bor är det lite tråkigt ute. På min innegård är bänkarna trasiga och det är inte särskilt välskött.

Slutligen beskrev några informanter att buller från Tycho Hedéns väg intill och trafiken inom delområdet, var ett problem:

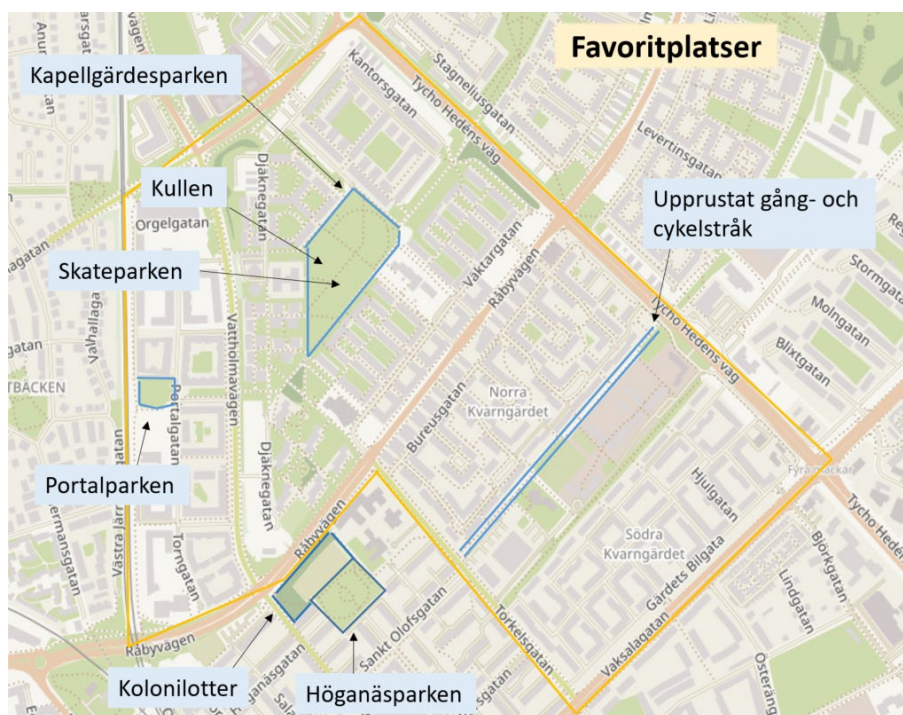
Södra Kvarngärdet, där jag bor, har en extremt dålig utformning för den biltrafik som går på dessa gator, hade detta varit ett mer gentrifierat område så hade det funnits fartgupp var 20 meter. [...] Har sett 3 crockar bara på 1 år.

40. Södra Kvarngärdet, byggt på 1960-talet, i relation till Tycho Hedens väg (Google Street View)

2.6.4 Favoritplatser i utemiljön

Kapellgårdsparken och ibland specifikt en kulle i parken beskrevs som en favoritplats hos informanter från samtliga delområden. Även platser utanför Kvarn- och Kapellgårdet uppskattades, som Höganäsparken. Portalparkens lekplats var också en favorit. I Kvarngärdet lyftes främst ett gång- och cykelstråk fram, samt den egna uteplatsen.

Figur 41. Kartbild över vanligt förekommande favoritplatser i/utanför Kvarn- och Kapellgårdet. Karta: Open Street Map (CC-BY-SA)

Västra Kapellgården

I delområdet Västra Kapellgården angav flest en plats utanför Kvarn- och Kapellgården (som det avgränsats i studien) som sin favoritplats, främst Höganäsparken eller koloniområdet intill:

Höganäsparken. Pga. att området har skog runt trafiken och att det finns ett större område med gräsytor och även en lekpark för barn på sidan.

Höganäsparken (se figur 41 och 42) uppskattades även för sina stora träd och beskrevs som en oas i stadsdelen.

Figur 42. Höganäsparken, strax utanför Kvarn- och Kapellgården (Google Street View)

Därefter svarade flest att de hade Kapellgårdsparken med Skateparken inkluderad, i mitten av Kapellgården, som favoritplats. Anledningarna som gavs var parkens öppna karaktär och grönska, samt möjligheten till varierad användning. God skötsel, planteringar och tillräcklig yta, som ger möjlighet att hitta en avskild plats, uppskattades också:

Kul med lekpark och skatepark i samma område som inte stör eftersom området är så stort. Välbesökt utan att vara trångt.

Områdena runt Skateparken på Kapellgården är välorganiserade och generösa.

Kullen uppe på Kapellgårdsparken med utsikt över resten av parken och andra delar av Kapellgården. Där får man ofta vara ifred och har utsikt.

Flera tyckte att just de öppna gräsytorerna är bra, exempelvis för picknick, lek, träning eller för promenad med hunden. Andra nämnde de vackra träden, varav vissa bär

frukt. Några poängterade dock att det saknades faciliteter, som sandlåda eller något annat, för de mindre barnen. En person tyckte att platsen visserligen var en favorit, men att den hade behov av ett lyft, med bland annat tillägg av sittplatser:

Något jag kan tycka är bra, är skateboardparken med grönområde. Men upplever att den behöver mer kärlek i form av härliga sitt/viloplatser bland annat, kanske någonting för de som inte åker skateboard (mer klätteranordningar), buskar och annat grönt som lyfte känslan.

Många svarade att favoritplatsen var den egna innergården, balkongen eller takterrassen. Innergårdarna beskrevs som trygga och lummiga, bra mötesplatser, väl omhändertagna, med varierad grönska och lekplats för barn.

Därefter svarade flest Portalparken i Västra Kapellgärdet, särskilt dess lekplats. Informanterna berättade att parken är fin och passar barn i olika åldrar. Det nämndes att parken har en bra gräsyta, pulkabacke och lekplats. Några beskrev dock vad som saknas, som mer skuggande vegetation och staket mot bilvägen intill. Portalparken jämfördes även med Kapellgårdsparken, som anses vara bättre tack vare sin utformning och vegetation:

Kapellgårdsparken är rätt trevlig, för där finns det mycket träd, gräsmattor och buskar. Växtligheten är blandad och inte bara en öppen tråkig yta. Man kan hitta en egen avskild plats och sola eller läsa böcker t ex. I portalparken finns ingenstans att få ett "hörn", det är helt öppet. Inga buskar.

Flera lyfte en önskan om att en tom tomt intill Portalparken ska bli ytterligare parkyta istället för att bebyggas med bostadshus. Ytterligare bebyggelse är dock planerad på tomten.

Många svarade generellt grönområdena eller parkerna i Kvarn- och Kapellgärdet som favoritplatser. Vissa beskrev särskilda stråk, som en väg med blommande kastanjeträd, eller informella grönområden separerade från biltrafik.

Några skrev att deras favoritplats var hemma, att de inte hade någon särskild favoritplats eller att bra platser saknas:

Nej finns inget lugnt mysigt ställe om man inte vill sitta i en livlig park med massa barn.

Norra Kapellgärdet

Även i delområdet Norra Kapellgärdet hade flest personer Kapellgårdsparken i mitten av Kapellgärdet som sin favoritplats, varav flera specificerade kullen i parken:

På den lilla kullen i parken - för att det är det enda stället man kan komma upp i alla fall liiiite liiiite. Utsikt är något Uppsala saknar i stort!

Även närvaron av mycket folk ute, samt en variation av människor, uppskattades. Specifika växter i parken, som hägg och äppleträd, lyftes fram särskilt kopplat till blomningen på våren. Parken beskrevs också som lagom stor, inte för öppen, lummig, vacker och trygg, iallafall dagtid:

Skateparken är fin och den enda lummiga delen som finns kvar precis i Kvarn/Kapellgärdet. Vackra pilträd, hägg, buskar, körsbärs/prydnadsträd som blommar rosa på våren. Fin plats på dagen, men känns otrygg efter mörkrets inbrott.

Några hade den egna innergården som favoritplats, bland annat för att det finns en volleybollplan. I övrigt uppskattades gångvägen vid tågspåret, olika formella och informella grönområden, moskén (strax utanför området), ”lummiga” Väktargatan och fotbollsplanen i Kapellgårdsparken. Vissa hade inte någon favoritplats och någon skrev kritiskt:

Nej, finns inget som gör att jag vill vistas ute på området.

Figur 43. Innergård, Norra Kapellgärdet, med äldre bebyggelse från 1965 till höger och vänster, nyare bebyggelse från 2016 centrerad (Google Street View)

Östra Kapellgärdet

Kapellgårdsparken och/eller Skateparken angavs som favoritplatser av de flesta i delområdet Östra Kapellgärdet. Informanterna uppskattade parkens variation, grönska och lugna platser:

Kapellgårdsparken - ger luft och lugn i en intensiv och tät miljö.

Parken ansågs vara trygg tack vare god skötsel och belysning, andra uppskattade parkens inramning av träd och växter. Även att det var livfullt med barnen som leker, att det fanns platser med fin utsikt och blommande träd uppskattades.

Flera andra gröna miljöer var också favoritplatser hos informanterna i delområdet, som Höganäsparken strax utanför Kvarn- och Kapellgärdet, som ansågs trevlig, grön och fin. Någon hade specifikt lekplatsen i Kapellgårdsparken som sin favoritplats. Några få informanter uppskattade särskilt det egna hemmet eller balkongen, och Djäknegatans innergårdar pekades ut som en favorit, för att: "(...) det finns utrymme, växter och kaniner på sommaren".

En person i delområdet nämnde träd och blommor generellt, samt att det går lätt att ta sig fram med rollator, medan några svarade att de inte hade någon favoritplats.

Centrala Kapellgärdet

Även i delområdet Centrala Kapellgärdet hade flest personer Kapellgårdsparken som sin favoritplats. Informanterna uppskattade de stora, öppna gröna ytorna, lekplatsen, att det finns mycket liv och rörelse samt delområdets barnvänlighet och trafikseparering. Andra beskrev att parken är fin, att det finns avskilda platser där de kunde ta det lugnt och att parken hade en varierad miljö. En annan beskrev parkens rymlighet och härliga sociala miljö. Även i detta delområde lyftes kullen i parken som en plats med särskilt goda kvaliteter:

(...) kanske parkbänken uppe på kullen. Det är fin utsikt och mycket vacker grönska runtomkring.

Foto 9. Kapellgårdsparken, ritad 1980 och nyinvigd 2012, ingång från nordväst.

Skateparken nämndes av flera, men vissa kan ha menat Kapellgårdsparken som helhet när de skrivit Skateparken:

(...) Välbesökt område med alla åldersgrupper representerade, mycket skratt och liv, utegymsmöjligheter, nyligen uppfräschad skatepark.

En informant pekade särskilt ut klätternätet vid Skateparken som en favorit. Därefter angavs den egna altanen, uteplatsen, innergården eller balkongen, som platser för odling och vila, umgänge eller utsikt.

Den egna uteplatsen eller innergården i anslutning till formella eller informella grönytor nämndes som favoritplatser av flera:

Vårt radhus med baksida, lilla gata och kolonilotten. Jag uppskattar alla buskar, blommor och träd och att barnen enkelt kan röra sig mellan husen.

Några personer nämnde särskilda gröna element i delområdet som sina favoriter, såsom gräsfotbollsplanen i Kapellgårdsparken, stråken omkring parken, eller de stora träden nära bostäderna:

Jag älskar träden utanför oss, de är så många och täta att man knappt ser området runt om. Vilket jag uppskattar som är lite av en skogsmulle. Sen uppskattar jag enormt att det finns fruktträd och massor av syrenbuskar i området

Lekplatser i området och parker utanför Kvarn- och Kapellgärdet lyftes även fram som favoritplatser av informanter i detta delområde. Någon svarade att de inte hade någon favoritplats längre, på grund av förtätningen:

Finns inte kvar längre eftersom alla träd och lunden är borta.

Foto 10. Bostadsgård med bebyggelse från 1967 på Djäknegatan, del av Centrala Kapellgärdet

Norra Kvarngärdet

Norra Kvarngärdet stack ut något bland de andra delområdena, då den främsta favoritplatsen var den egna uteplatsen eller innergården. Därefter angavs ett upprustat cykelstråk vid Kvarngärdesskolan:

Kvarngärdets nya cykel/gång väg! Äntligen breddad och fina träd, buskar och sittplatser. Härligt!

Kapellgårdsparken var någras favoritplats, för att parken hade ”mer naturkänsla”, promenadstråk, öppna ytor och goda sociala kvaliteter:

Uppskattar särskilt grönskan i skejtparken. Många olika människor är ute och umgås. Det är också relativt lite ljudföreningar.

Andra grönytor, exempelvis vid Korskyrkan i Kapellgärdet, lekplatser nära Tycho Hedens väg samt Höganäsparken och Gränbyparken utanför Kvarn- och Kapellgärdet nämndes. Några har inte någon favoritplats ute, eller föredrog att vara hemma. Slutligen beskrevs Kvarngärdesskolans utemiljöer som favoriter, dock ansågs dessa hotade:

Kvarngärdesskolans skolgård. Där fanns något för alla åldrar. Lekplatser, fotbollsplan, bollplank och basketplaner. Vintertid åkte väldigt många skridskor där. Tyvärr verkar det försvinna.

Södra Kvarngärdet

Likt Norra Kvarngärdet svarade flest personer att deras favoritplats var den egna uteplatsen eller innergården, närefter nämns cykel- och gångstråket vid skolan:

Uteplatsen som man har och kan själv göra den så trivsamt man vill och får.

Allén vid Kvarngärdesskolan är en favorit. Älskar att promenera där med mitt barn och även själv. Lummig nu på sommaren!

Kapellgårdsparken med Skateparken, samt Gränbyparken (utanför Kvarn- och Kapellgärdet) lyftes även fram. Det märktes ett missnöje bland dem som inte hittar favoritplatser inom delområdet:

Skulle vilja att innergården på Kvarnängsgatan 28 var en sådan, men den är en katastrof när det gäller skötsel. Mycket missnöjda:-)

Har ingen, finns ingenstans man kan sitta och filosofera.

Kvarngårdesskolans utemiljöer uppskattades av några informanter, särskilt pingisbordet. Andra enskilda favoritplatser är längs Råbyvägen, promenadsträckor att gå med hund, en gunga utanför St. Pers kyrka och en ospecificerad plats i området:

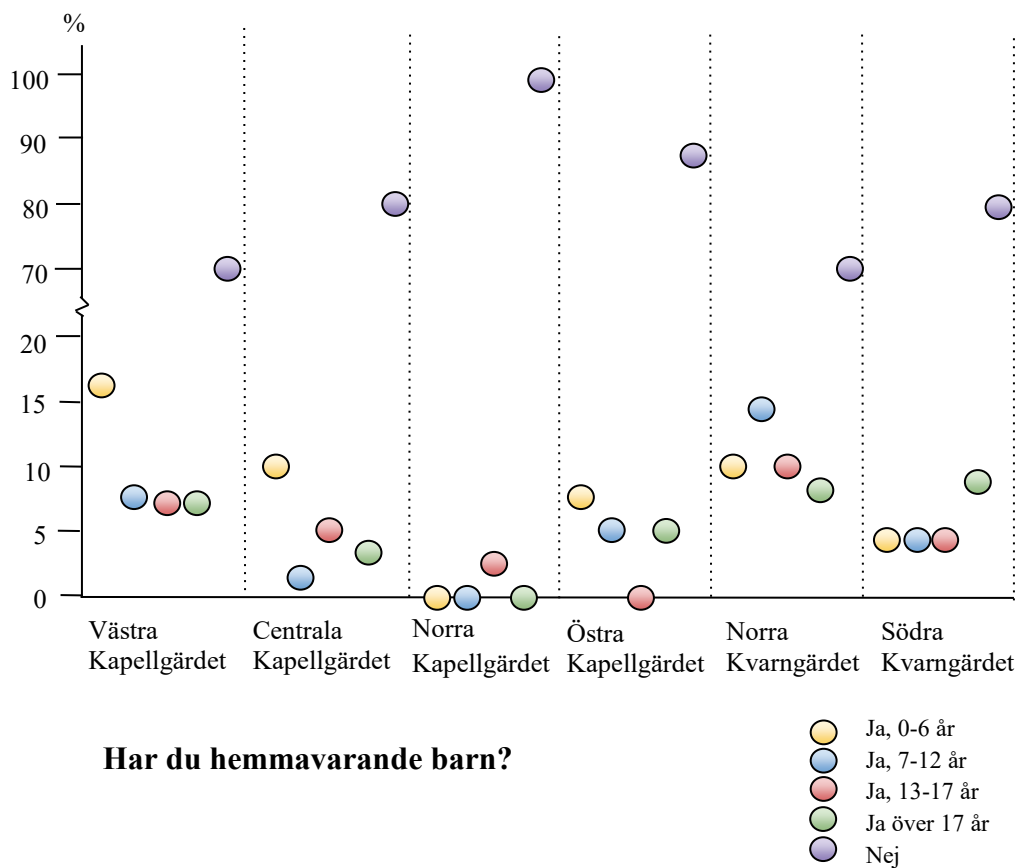
Där jag bor känns som jag befinner mig på landet, fågelkvitter och för det mesta lugnt.

Figur 44. Byggnader från 1962 med privata uteplatser, längs Torkelsgatan, Södra Kvarngärdet (Google Street View)

2.7 Hemmavarande barn

Majoriteten av informanterna har inte några hemmavarande barn. Andelen skiljer sig något åt, från 70 % i Centrala Kapellgården och Norra Kvarngården, till 87 % och 98 % i Östra Kapellgården och Norra Kapellgården. I Västra, Östra och Centrala Kapellgården finns främst informanter med barn i åldrarna 0-6 år. Norra Kvarngården har framförallt informanter med barn i åldrarna 7-12 år och i Södra Kvarngården finns flest informanter med barn som är äldre än 17 år. I figur 45 nedan syns samtliga svar i procent för varje delområde.

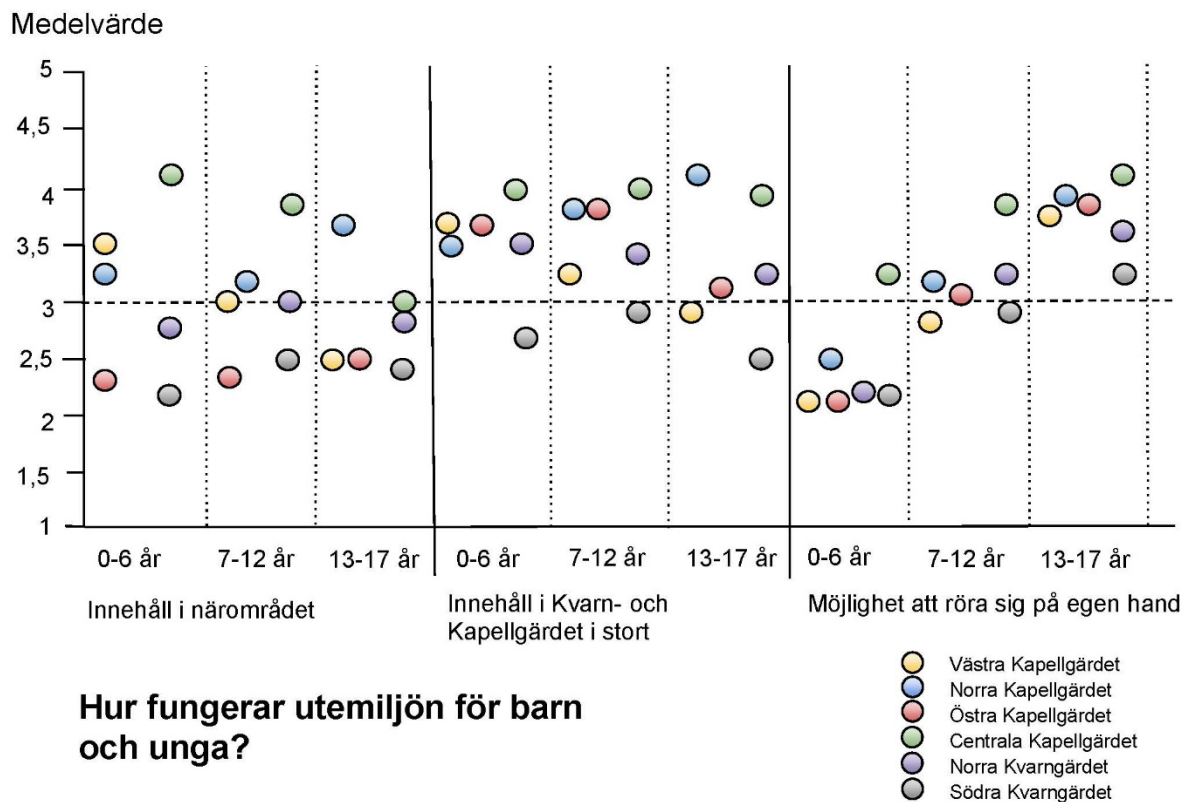

Figur 45. Sammanställning av informanters svar på frågan om de har hemmavarande barn

2.8 Funktion för barn och unga

Ingen signifikant skillnad kan ses mellan förtätade och icke förtätade delområden för hur väl utemiljöns innehåll fungerar för barn och unga eller hur väl barn och unga kan röra sig ute på egen hand. En variation av svarsresultat syns dock mellan åldrar och delområden. Sammanfattningsvis anses utemiljön kring Centrala och

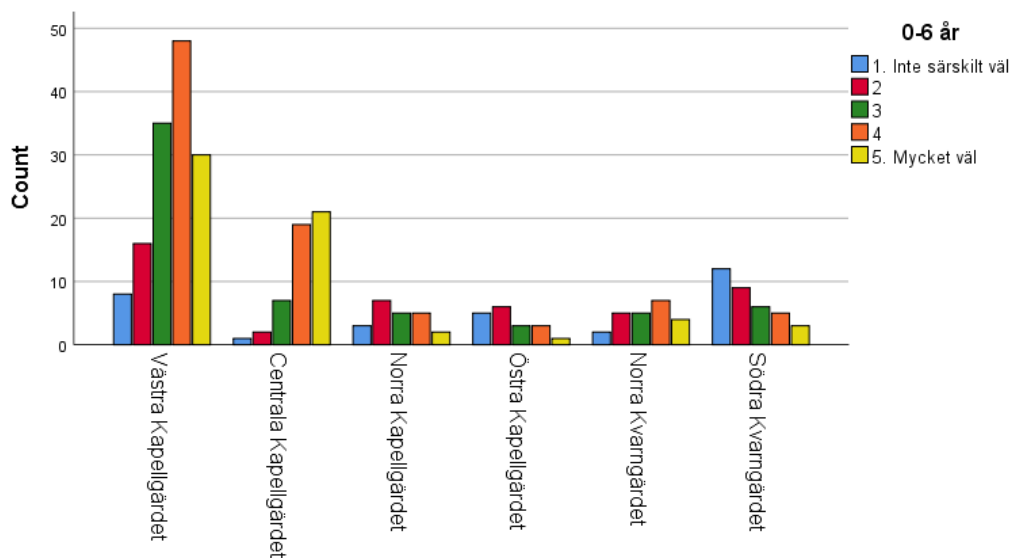
Norra Kapellgården vara bäst för barn i alla åldrar, både gällande utemiljöns innehåll och möjligheten för barn och unga att röra sig på egen hand.

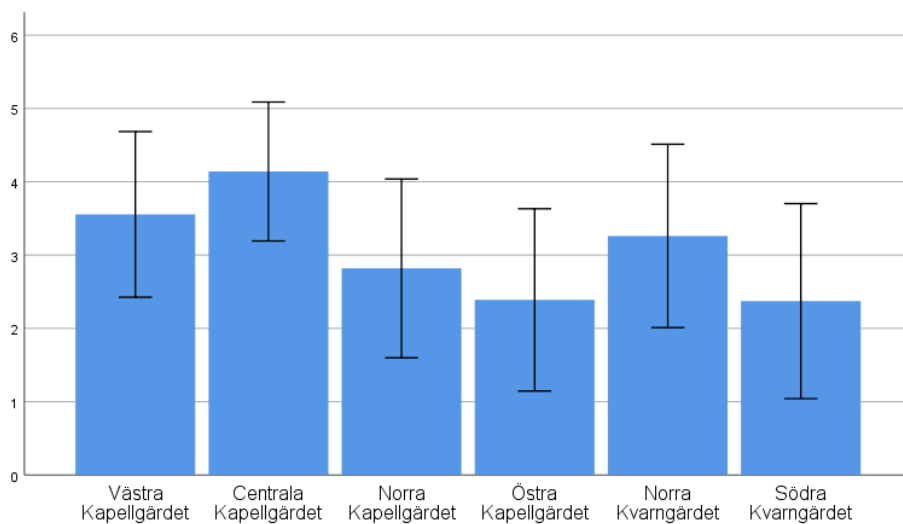
Figur 46. Sammanställning av utemiljöns funktion för barn i olika åldrar

Ovan syns en överblick av hur väl utemiljöns innehåll fungerar för barn och unga i närområdet respektive i Kvarn- och Kapellgården i stort, samt av hur väl utemiljön i Kvarn- och Kapellgården fungerar för att barn och unga ska kunna röra sig på egen hand. Medelvärdet anges här för svarsalternativ mellan 1 och 5, där 1 innebär *inte särskilt väl* och 5 *mycket väl*. I följande avsnitt syns figurer med samtliga svarsresultat, samt medelvärde med felstaplar för varje del av frågan. Varje delfråga avslutas med en summering.

2.8.1 Utemiljöns innehåll

Figur 47. Närområdets funktion för barn 0-6 år

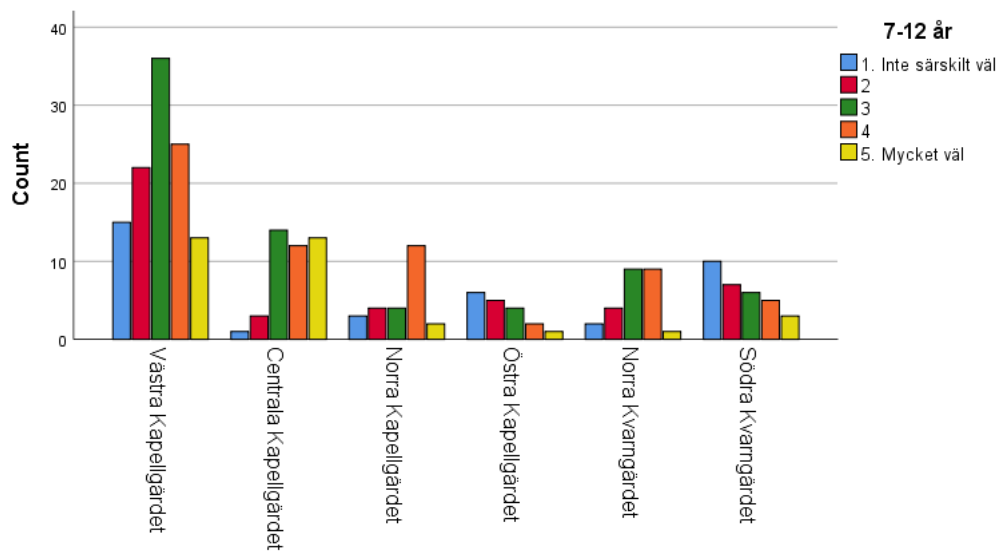

Figur 48. Närområdets funktion för barn 0-6 år, medelvärde med felstaplar

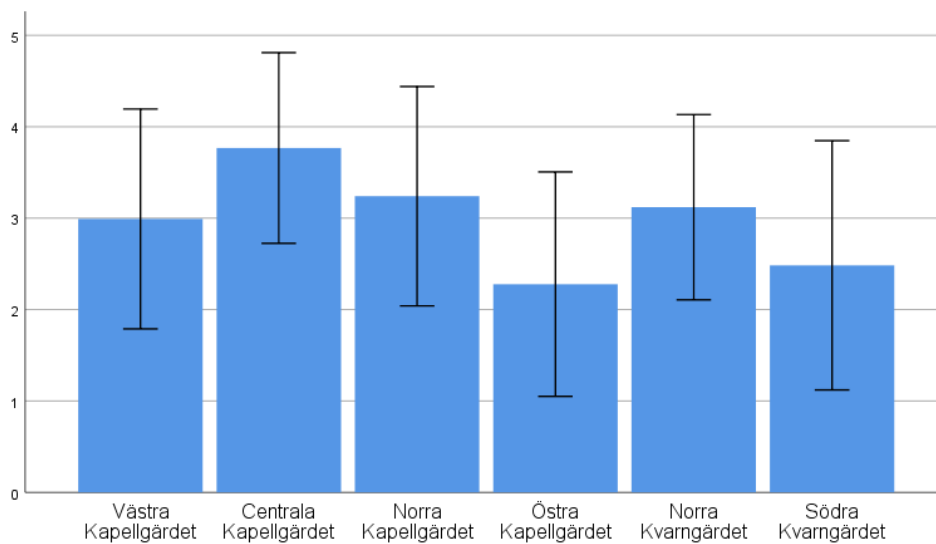
Tabell 8. Tukeys test för närområdets funktion för barn 0-6 år

I vilken del av Kvarn- och Kapellgården bor du?	N	Medelvärde
Södra Kvarngården	35	2,37 c
Östra Kapellgården	18	2,39 c
Norra Kapellgården	22	2,82 bc
Norra Kvarngården	23	3,26 b
Västra Kapellgården	137	3,55 ab
Centrala Kapellgården	50	4,14 a

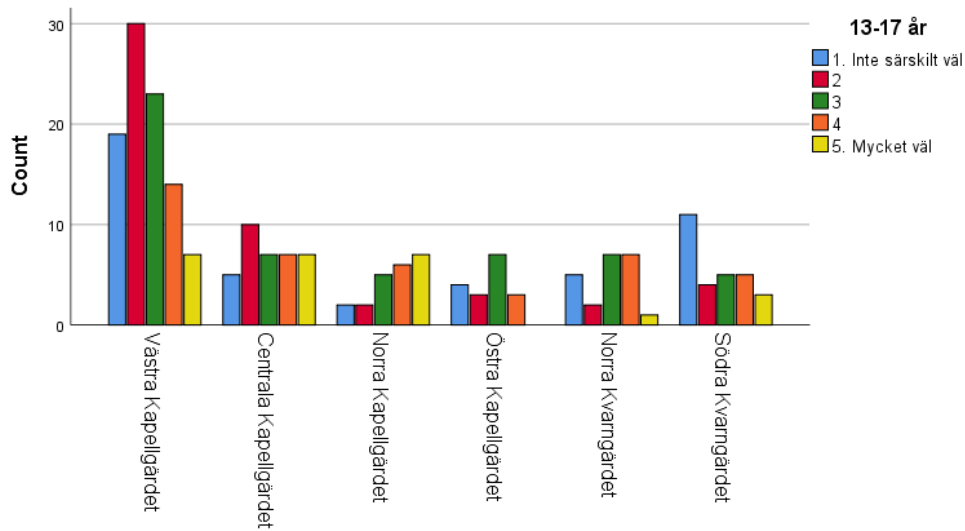
Figur 49. Närområdets funktion för barn 7-12 år

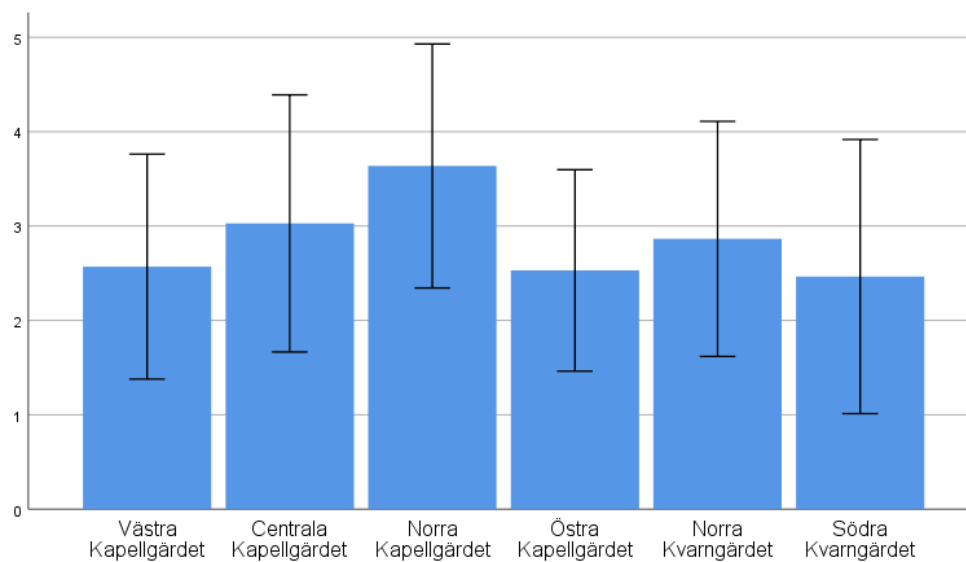
Figur 50. Närområdets funktion för barn 7-12 år, medelvärde med felstaplar

Tabell 9. Tukeys test för närområdets funktion för barn 7-12 år

I vilken del av Kvarn- och Kapellgården bor du?	N	Medelvärde
Östra Kapellgården	18	2,28 c
Södra Kvarngården	31	2,48 bc
Västra Kapellgården	111	2,99 bc
Norra Kvarngården	25	3,12 abc
Norra Kapellgården	25	3,24 ab
Centrala Kapellgården	43	3,77 a

Figur 51. Närområdets funktion för barn 13-17 år

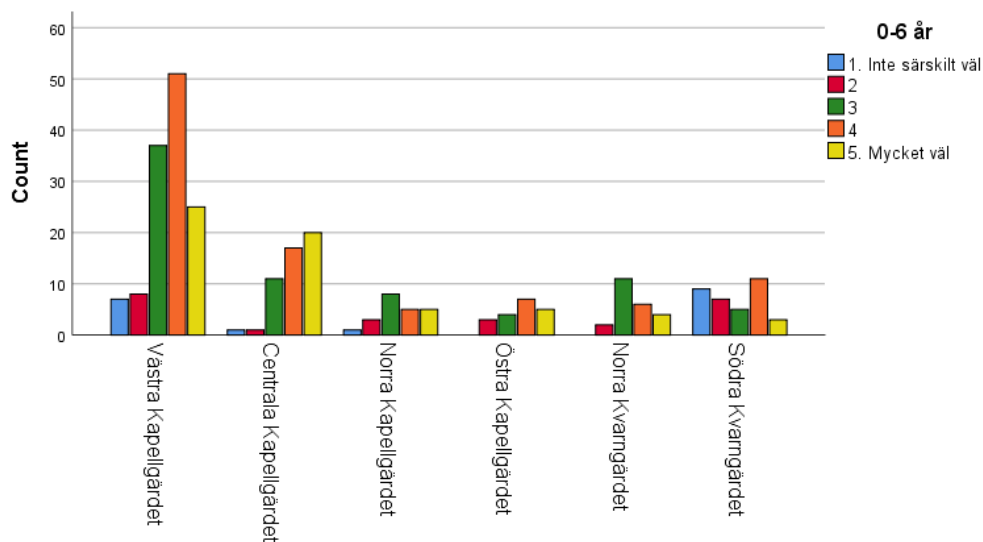

Figur 52. Närområdets funktion för barn 13-17 år, medelvärde med felstaplar

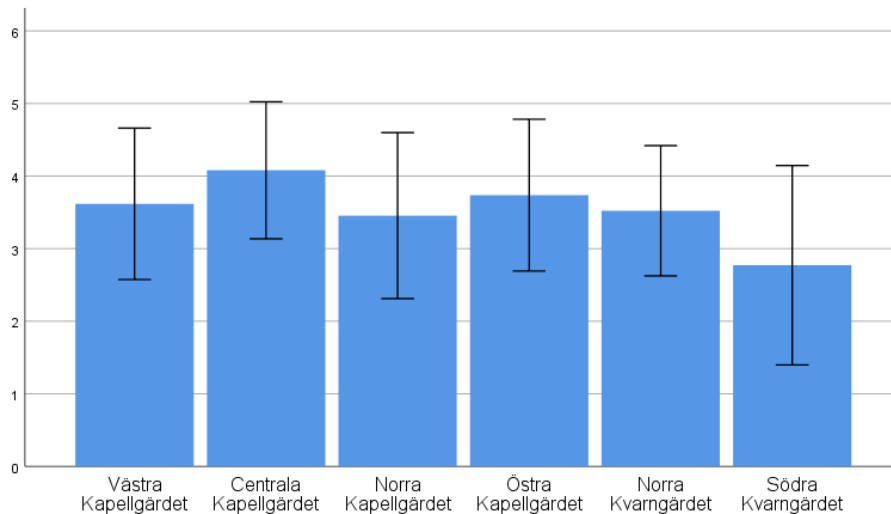
Tabell 10. Tukeys test för närområdets funktion för barn 13-17 år

I vilken del av Kvarn- och Kapellgården bor du?	N	Medelvärde
Södra Kvarngården	28	2,46 b
Östra Kapellgården	17	2,53 b
Västra Kapellgården	93	2,57 b
Norra Kvarngården	22	2,86 ab
Centrala Kapellgården	36	3,03 ab
Norra Kapellgården	22	3,64 a

Informanter från delområdena Västra och Centrala Kapellgärdet ger liknande svar, där innehållet i utemiljön i närområdet anses fungera bäst för de minsta barnen och därefter sämre ju äldre barnen blir. Centrala Kapellgärdet har dock högre medelvärde för samtliga åldrar än Västra Kapellgärdet. Hos Norra och Södra Kvarngärdet anses utemiljön fungera bäst för 7-12-åringar, dock med relativt låga medelvärden, framförallt hos Södra Kvarngärdet. I Norra och Östra Kapellgärdet anses utemiljön i närområdet fungera bäst för 13–17-åringar, där Norra Kapellgärdet sticker ut med högst medelvärde för detta åldersspann. För Östra Kapellgärdet är skillnaden mellan åldersspannen inte särskilt stor, och medelvärdena genomgående låga. Utemiljön anses alltså inte vara särskilt god för någon ålder i detta delområde.

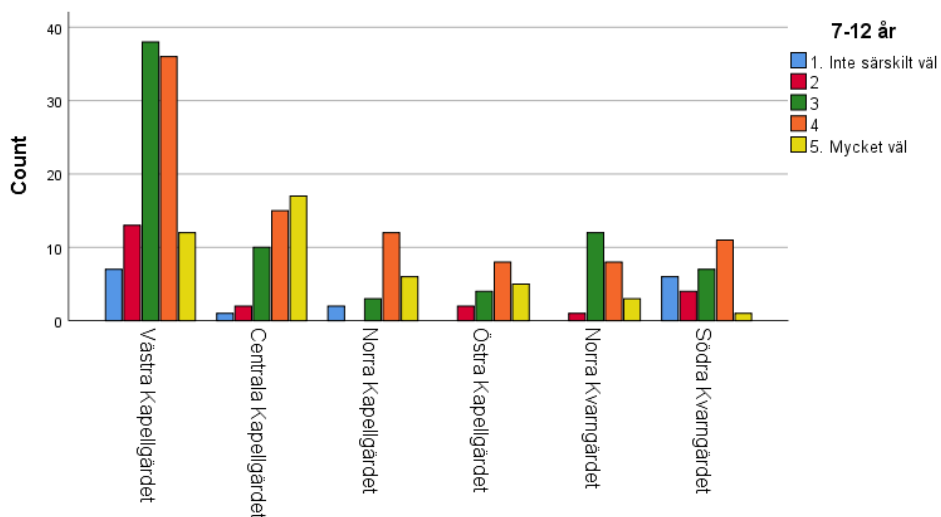
Figur 53. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 0-6 år

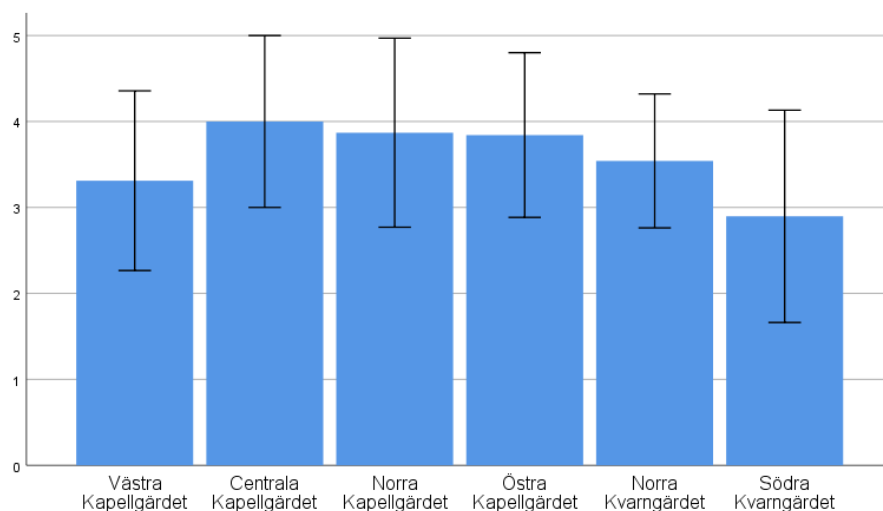
Figur 54. Kvarn- och Kapellgårdets funktion för barn 0-6 år, medelvärde med felstaplar

Tabell 11. Tukeys test för Kvarn- och Kapellgårdets funktion för barn 0-6 år

I vilken del av Kvarn- och Kapellgården bor du?	N	Medelvärde
Södra Kvarngården	35	2,77 b
Norra Kapellgården	22	3,45 ab
Norra Kvarngården	23	3,52 ab
Västra Kapellgården	128	3,62 a
Östra Kapellgården	19	3,74 a
Centrala Kapellgården	50	4,08 a

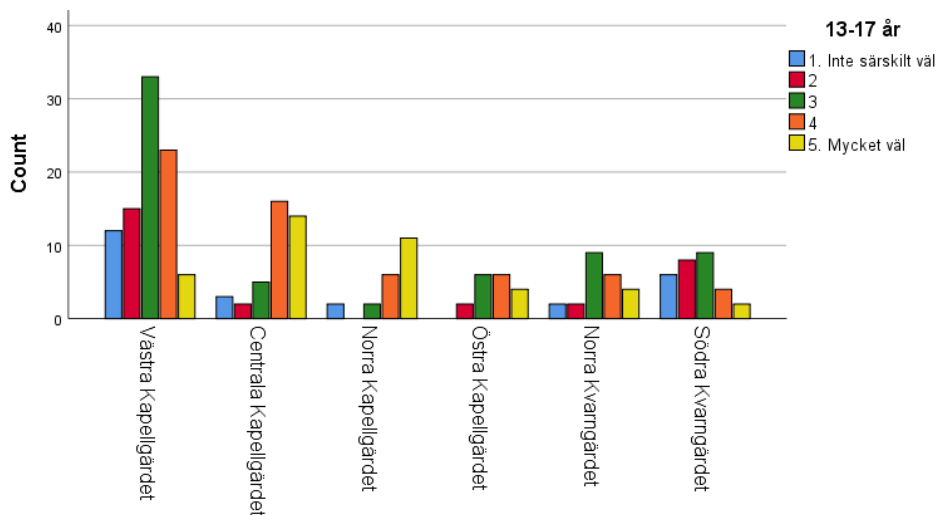
Figur 55. Kvarn- och Kapellgårdets funktion för barn 7-12 år

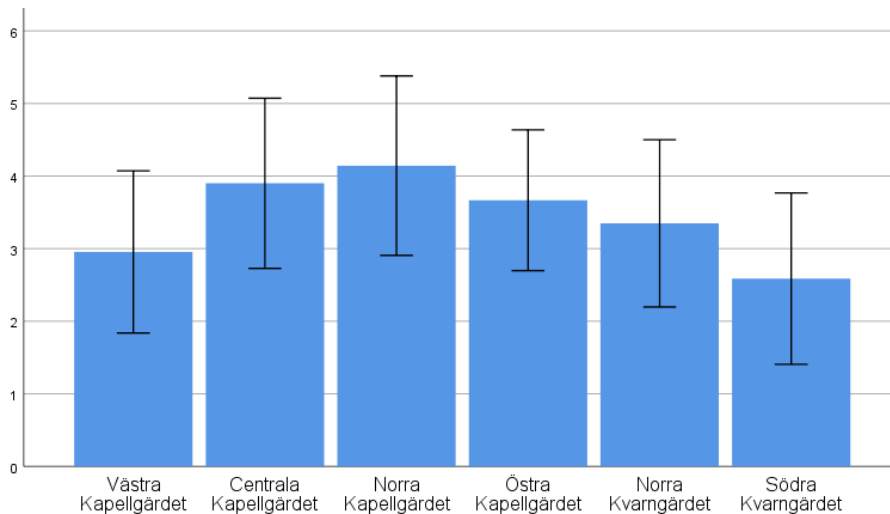
Figur 56. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 7-12 år, medelvärde med felstaplar

Tabell 12. Tukeys test för Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 7-12 år

I vilken del av Kvarn- och Kapellgärdet bor du?	N	Medelvärde
Södra Kvarngärdet	29	2,90 b
Västra Kapellgärdet	106	3,31 ab
Norra Kvarngärdet	24	3,54 ab
Östra Kapellgärdet	19	3,84 a
Norra Kapellgärdet	23	3,87 a
Centrala Kapellgärdet	45	4,00 a

Figur 57. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för barn 13-17 år

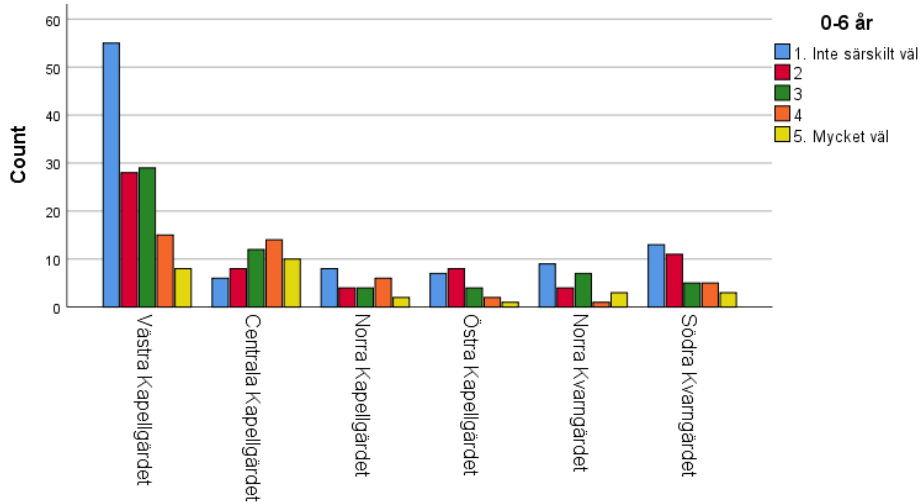
Figur 58. Kvarn- och Kapellgårdets funktion för barn 13-17 år, medelvärde med felstaplar

Tabell 13. Tukeys test för Kvarn- och Kapellgårdets funktion för barn 13-17 år

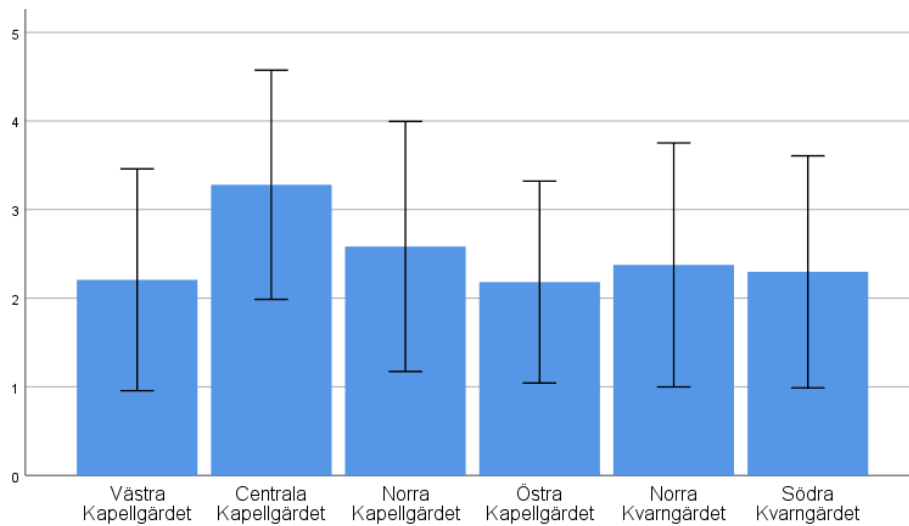
I vilken del av Kvarn- och Kapellgården bor du?	N	Medelvärde
Södra Kvarngården	29	2,59 c
Västra Kapellgården	89	2,96 bc
Norra Kvarngården	23	3,35 abc
Östra Kapellgården	18	3,67 ab
Centrala Kapellgården	40	3,90 a
Norra Kapellgården	21	4,14 a

Som svar på samma fråga, om hur innehållet i utemiljön fungerar för barn och unga, men för Kvarn- och Kapellgården i stort, anges att funktionen för alla åldrar i samtliga delområden är bättre, jämfört med egna närområdet. Störst skillnad finns hos informanter i delområdet Östra Kapellgården, där samtliga åldersspann ges mer än en enhet högre för området i stort än för närområdet. Minst skillnad syns för Centrala Kapellgården gällande 0-6-åringar, där funktionen anses vara god både i närområdet och området i stort, samt Södra Kvarngården, där funktionen för 13-17-åringar anses vara relativt dålig i både närområdet och området i stort. Även i synen på Kvarn- och Kapellgården i stort sticker Norra Kapellgården ut då informanterna där uppskattar området för åldersspannet 13-17-åringar, medan Centrala Kapellgården får högst medelvärde för de andra åldersspannen.

2.8.2 Rörelsefrihet i utemiljön

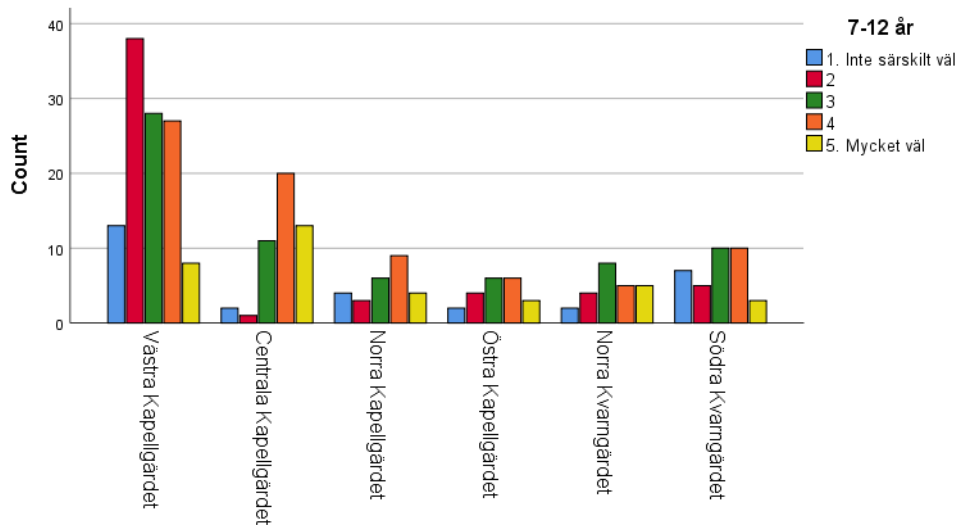
Figur 59. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för att barn 0-6 år ska kunna röra sig ute på egen hand

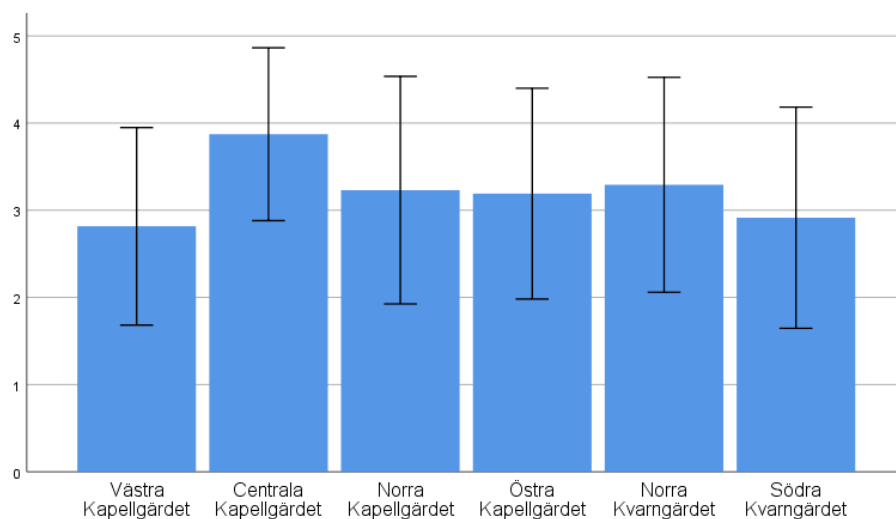
Figur 60. Kvarn- och Kapellgärdets funktion för att barn 0-6 år ska kunna röra sig ute på egen hand, medelvärde med felstaplar

Tabell 14. Tukeys test för utemiljöns funktion för att barn 0-6 år ska kunna röra sig på egen hand

I vilken del av Kvarn- och Kapellgärdet bor du?	N	Medelvärde
Östra Kapellgärdet	22	2,18 b
Västra Kapellgärdet	135	2,21 b
Södra Kvarngärdet	37	2,30 b
Norra Kvarngärdet	24	2,38 ab
Norra Kapellgärdet	24	2,58 ab
Centrala Kapellgärdet	50	3,28 a

Figur 61. Kvarn- och Kapellgårdens funktion för att barn 7-12 år ska kunna röra sig ute på egen hand

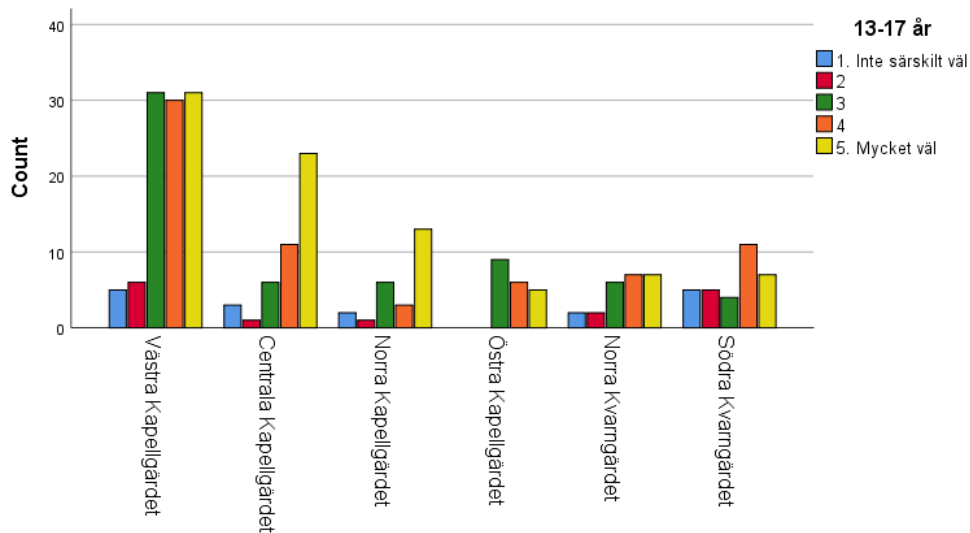

Figur 62. Kvarn- och Kapellgårdens funktion för att barn 7-12 år ska kunna röra sig ute på egen hand, medelvärde med felstaplar

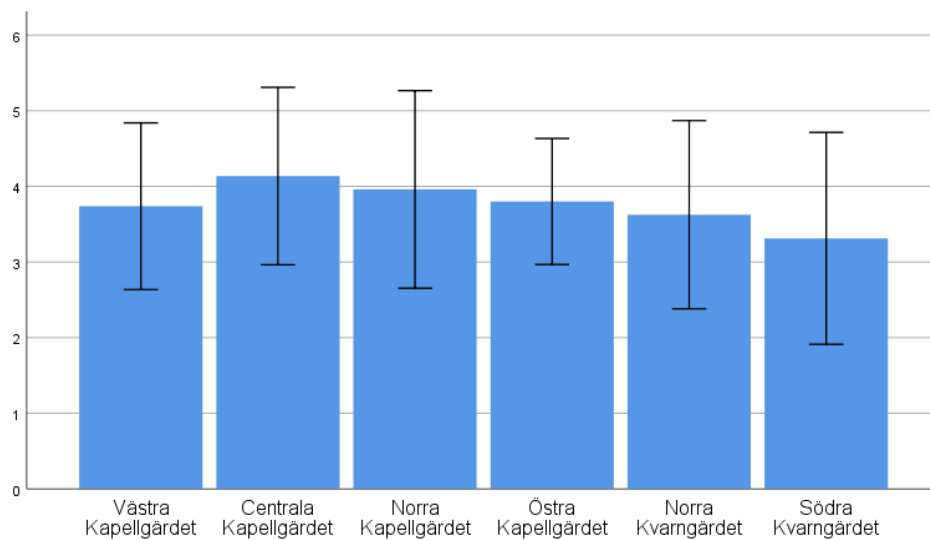
Tabell 15. Tukeys test för utemiljöns funktion för att barn 7-12 år ska kunna röra sig på egen hand

I vilken del av Kvarn- och Kapellgården bor du?	N	Medelvärde
Västra Kapellgården	114	2,82 b
Södra Kvarngården	35	2,91 b
Östra Kapellgården	21	3,19 ab
Norra Kapellgården	26	3,23 ab
Norra Kvarngården	24	3,29 ab
Centrala Kapellgården	47	3,87 a

Figur 63. Kvarn- och Kapellgårdens funktion för att barn 13-17 år ska kunna röra sig ute på egen hand

Figur 64. Kvarn- och Kapellgårdens funktion för att barn 13-17 år ska kunna röra sig ute på egen hand, medelvärde med error bars

Tabell 16. Tukeys test för utemiljöns funktion för att barn 13-17 år ska kunna röra sig på egen hand

I vilken del av Kvarn- och Kapellgården bor du?	N	Medelvärde
Södra Kvarngården	32	3,31 a
Norra Kvarngården	24	3,63 a
Västra Kapellgården	103	3,74 a
Östra Kapellgården	20	3,80 a
Norra Kapellgården	25	3,96 a
Centrala Kapellgården	44	4,14 a

Informanterna i samtliga delområden svarade att utemiljön fungerar sämre för små barns rörelsefrihet och bättre för äldres. Centrala Kapellgården får högre medelvärde än de andra delområdena för samtliga åldrar, men skillnaden är störst hos 0-6-åringar och 7-12-åringar. Värt att notera gällande barn och ungas rörelsefrihet i Östra Kapellgården, är att gångtunneln som fanns i områdets planbeskrivningar från 1960-talet togs bort i samband med förtätningen kring Råbyvägen, vilket förstärker vägens effekt som barriär.

2.8.3 Särskilt bra för barn och unga

Kapellgårdsparken med Skateparken samt lekplatser generellt nämns av informanter från samtliga delområden som särskilt bra för barn. Portalparkens lekplats lyfts främst av personer från Västra Kapellgården där parken ligger, men även av vissa från Centrala Kapellgården. Lekplatser på egna innergårdar eller uteplatser samt områdets öppna ytor lyfts fram av flera som särskilt bra för barn. Även skolgården nämns, av informanter från Kvarngården.

Foto 11. Ingång till Portalparken, invigd 2016, Västra Kapellgården

Västra Kapellgården

Det som ansågs särskilt bra för barn och unga i delområdet var lekplatserna, ibland specificerades att dessa fungerar bäst för yngre barn. Antagligen menade informanter lekplatserna i Portalparken eller Kapellgårdsparken, då de skrivit ”parken” i bestämd form. Många angav också dessa parker specifikt, även

Skateparken nämndes av flera. En informant beskrev begränsad rörelsefrihet för barn kring Skateparken:

Skateboardparken. Men dit behöver man gå tillsammans med barnen och inte alla tider, men annars finns det inte mycket.

De privata innergårdarna ansågs också särskilt bra, för de barn och unga som har tillgång till dem. Platser för äldre barn saknades i delområdet och trafikinfrastrukturen beskrevs både som problematisk och tydlig för barnen:

Nja, inte för tonåringar. Finns ingen basketplan och fotbollsplanen vid Djäknegatan är otrygg.

Korsningen Råbyvägen-Vattholmavägen samt Hela Vattholmavägen utgör ett problem för barn upp till yngre tonåren. Inte direkt relaterat till frågan, men det påverkar hur väl platser och faciliteter kan utnyttjas. Grönytan med fotbollsplan intill Råbyvägen vid bensinstationen är inte optimal för yngre barn; för nära vägen.

Den stora korsningen Vattholmavägen/Råbyvägen är tydlig, och fungerar bra för barnen. Men den är optimerad för biltrafikens framkomlighet

Några informanter ansåg inte att det fanns några platser som fungerar särskilt väl för barn och unga i delområdet.

Foto 12. Del av lekplatsen i Kapellgårdsparken, upprustad 2012

Norra Kapellgärdet

Skateparken ansågs vara en särskilt bra plats för barn och unga, liksom lekplatsen i samma område (Kapellgårdsparken), där folkliv samt möjligheten till uppsikt uppskattades, tillsammans med trafiksepareringen:

Kapell[gärds]parken eftersom det är en stor lekplats som dessutom är ganska plan vilket gör det lättare för vuxna att se var de rör sig

[Kapellgärds]parken är nog ett ganska bra ställe för barnen, inga bilar, bara cyklar och lekplats.

Även om Skateparken anses vara bra, nämndes vissa problem med droganvändning på platsen:

Skateboardbanan är omtyckt. Och lekplatsen bredvid. (Många säger att skateboardbanan tyvärr är ett tillhåll för knarklangare ibland.)

Enstaka personer nämnde även volleybollplanen på innergården och fotbollsplanen i Kapellgårdsparken som särskilt bra för barn och unga.

Foto 13. Skateparken, ett tillskott i Kapellgårdsparken kring 2012

Östra Kapellgärdet

Även i delområdet Östra Kapellgärdet svarade flest att Skateparken var särskilt bra för barn och unga. Många svarade generellt lekplatser eller parker, där en person beskrev en åldersfördelning:

Skateparken för de lite äldre, Portalparken för de yngre.

De öppna ytorna och trafiksepareringen i delar av Kvarn- och Kapellgärdet lyftes även fram:

Runt Våktargatan och Kantorn finns det inga bilar inne i området och en cykelundergång till Löten. Bra trafikseparering!

Cykelbanorna är långa och raka och här kan barnen träna sig på cykling och inlinesåkning vilket är bra. Skatebanan ger ett unikt utbud av åkmöjligheter för barn som är intresserade av detta.

Enstaka personer nämnde de små lekplatserna på innergårdarna, ett dagis vid Höganäsparken och fotbollsplanen i Kapellgårdsparken som särskilt bra för barn och unga. Vissa svarade att de inte visste, eller att det inte fanns några bra platser, utan bara ”parkering och sopstation”.

Centrala Kapellgården

Flest personer i delområdet Centrala Kapellgården svarade Skateparken som en särskilt bra plats för barn och unga, även om det kunde kännas otryggt där:

Jag tror inte att om jag vore förälder att jag skulle vilja att mina barn eller unga gick till Skateparken själva. Vår närmaste lekplats ser jag från fönstret där hade barn 5-10 gärna fått vara om jag hade haft några.

Lekparker generellt och Kapellgårdsparken som helhet, ansågs också vara bra. Några specificerade pulkabacken eller fotbollsplanen i parken, samt lekplatsen vid Skateparken och området innergårdar:

Många små lekplatser på alla innergårdar och inga bilvägar inom området gör att det är relativt säkert för barnen att röra sig fritt (under uppsikt givetvis).

Särskilt innergårdarna vid Våktargatan och Djäknegatan nämndes. Vidare lyftes områdets öppna grönytor och Portalparkens lekplats som bra platser. Idrottsplatser, Höganäsparken, Korskyrkan och isbanan vid skolan beskrevs, liksom specifika lekelement som linbanan i Kapellgårdsparken, klätterställningar och gungor.

Foto 14. Kapellgårdsparken ritad 1980, nyinvigd 2012

Norra Kvarngärdet

Flera informanter i delområdet Norra Kvarngärdet lyfte lekplatser generellt, samt Skateparken och Kapellgårdsparken. Även trafiksäkerheten och de stora fria ytorna anses vara särskilt bra för barn och unga:

Flera lekplatser och grönområden där barn kan cykla, spela boll och leka tillsammans i säkerhet från trafik.

(...) mina syskonbarn uppskattar lekparkerna och egentligen alla områden där de kan springa fritt. Och att det inte är så mycket biltrafik är förstås också positivt.

Några ger istället kritik av olika slag, kopplat till en minskning av lekmöjligheter i samband med en upprustning av cykelstråket längs Kvarngärdesskolan, och otrygghet vid Skateparken:

Kvarngärdesskolans lekplatser används mycket när det inte är verksamhet där. Lekplatser blev färre/mindre varierade efter ombyggnad av cykelbanan genom området. Lekplatsen vid Skateparken har potential, men upplevs som otrygg kvällstid. Öppen droghandel i parken (även i Höganäsparken) försämrar upplevelsen.

Nya små studs mattor utmed det upprustade cykelstråket nämndes å andra sidan av ett fåtal, som ett nytt kul inslag för barnen. En isbana vintertid och basketplan vid

skolan lyftes även fram, tillsammans med lekplatser på innergårdarna. Vissa ansåg att det finns särskilt bra platser för äldre barn, medan andra ansåg att de saknas:

Några lekplatser för mindre barn finns men ibland bara en grillplats, vad ska barnen göra där?

Finns många lekparker, men också bänkar eller gräsmattor för ungdomar att hänga på.

Södra Kvarngärdet

I delområdet Södra Kvarngärdet svarade flest personer att de inte kände till några särskilt bra platser för barn och unga. Några nämnde egna innergårdar eller uteplatser. Flera svarade Skateparken och Kvarngärdesskolans utemiljöer, där det ännu fanns sportplaner:

Ev Kvarngärdets fotbollsplan. Men där ska det bli en byggarbetsplats inom kort då skolan ska rivas.

Några lyfte generellt lekplatser och öppna ytor, andra Gränbyparken utanför Kvarn- och Kapellgärdet och utemiljön kring St. Pers kyrka. Flera svarade dock att det saknades bra platser för barn i delområdet, delvis på grund av bristande skötsel:

Nej barn leker oftast någon annanstans.

Nej tyvärr. De lekparker som finns i närheten är inte up to date och fulla av kattskit.

Figur 65. Kvarnbacksgatan, byggelse från 1963, Södra Kvarngärdet (Google Street View)

2.8.4 Behov av andra platser för barn och unga

Det finns behov av fler eller bättre lekplatser. Informanter från förtätade delområden lyfte större gräsytor och en bättre trafiksituation som behov. Faciliteter för bollek eller sport samt platser för äldre barn behövs enligt flera, och bättre skötsel behövs i områdena, enligt boende i Kvarngärdet.

Västra Kapellgärdet

Flest informanter från delområdet Västra Kapellgärdet beskrev att det finns behov av fler eller större grönytor och lekplatser för barn och unga, och utemiljön i området beskrevs som otillräcklig på flera sätt:

Mer grönområden och växtlighet för barnen att springa fritt.

Det saknas sammanhängande grönstruktur. Tillgången till svalka behöver förbättras i takt med stigande temperaturer. Hela området, och hela Uppsala, brister i att arbeta med vatten i gatumiljö - det renar luft, döljer buller och erbjuder svalka.

Det ansågs även finnas behov av gröna miljöer med lite vildare karaktär, som naturlekplatser eller några vildvuxna partier ”där man kan ordna små kojor och utveckla spännande lekar och liknande”. Det uttrycktes även önskemål om olika vattenelement och varierad terräng ”som skänker svalka, naturupplevelser, lugn och ro och även upplevelser till barn”.

Figur 66. Portalparken, invigd 2016, Västra Kapellgärdet (Google Street View)

Många svarade att någon facilitet för bollek behövdes, som öppna ytor eller sportplaner. Detta verkade grundas i att ytorna i utemiljön var otillräckliga, och handlade mer om de vuxnas behov än om barnens:

Fler mindre parker och platser för bollspel då många ungar sparkar boll mot fastighetsväggar i brist på närliggande bollplank etc.

Finns behov av en fotbollsplan. Barnen är hänvisade till innergården som är alldeles för liten och sårbar för bollspel.

Några informanter skrev om ett behov av platser för äldre barn eller tonåringar, då särskilt tryggare platser:

Fler säkra platser för ungdomar (15-18) att hänga på.

Någon ansåg att det finns behov av platser för ”lite äldre barn kanske, inte tonåringar”, vilket kan betyda att frågan feltolkades eller att personen inte ser några behov av platser eller faciliteter för tonåringar, utan för barn som är strax under tonåren.

Flera områden med potential lyftes fram, som stråket längs järnvägen, möjligheten att bygga fler parker istället för bostadshus, att anlägga en cykelbana med hinder, fler isbanor eller att nyttja tomter som ”idag bara är skräpiga”.

Trafiken på Vattholmavägen och Råbyvägen som omger delområdet lyftes fram som problematisk, bland annat då det saknades staket mellan Portalparken och vägen intill:

Trafiksituationen är allt annat än optimal. Mindre barn kan inte röra sig säkert mellan bostäder och parker. T o m på bostadsgatorna körs det fort (t.ex. Portalgatan).

Några informanter ser inga behov av andra platser för barn och unga, eller anger inte något som borde förbättras. Några svarade nej eller att de inte visste och några svarade kort: ”säkert!” eller ”Ja det behövs förbättras ordentligt”. Några skrev att det saknades variation eller utrusning samt att Kapellgårdsparken behövdes rustas upp. Slutligen önskades fler sittplatser och en glasskiosk på sommaren.

Norra Kapellgården

Flest personer från delområdet Norra Kapellgården svarade att det fanns behov av platser för sport, som fotbollsplan, basketplan och volleybollplan. Några svarade nej, att de inte visste eller att ”det kan finnas fler saker..”. Övrigt som önskades var större öppna gräsytor, en glasskiosk på sommaren och vildare vegetation i form av skogsdungar. Enskilda kommentarer behandlade förtätningen i delområdet och otrygghet kring Skateparken:

Allt ligger så tätt inpå, finns ingen kreativitet här för barn.

Tror Skateparken är bra i sin utformning, och att det mest är den allmänna otryggheten på Kvarngården som inte funkar.

Östra Kapellgården

I delområdet Östra Kapellgården svarade flest personer att de inte visste, och en svarade att det "inte alls" fanns behov av fler platser för barn och unga. Övriga svar handlade generellt om bättre lekplatser, fler klätterställningar och bättre övergångsställen över Råbyvägen. Någon önskade att Kapellgårdsparken kunde göras om, bland annat på grund av en upplevd otrygghet och dålig social miljö:

Bygg ut parken på de stora oanvända grönområdena i Kapellgårdsparken. Klipp ner buskagen. Det samlas skumma människor på platser med bänkar och buskar och som samtidigt inte signalerar till aktivitet och lek. Tycker Kapellgårdsparken bara signalerar till aktivitet uppe i ena hörnan och resten står oanvänd och samlar på sig fel sorts folk.

En person skrev om en för tillfället tom ytas potential för mer grön- och lekområden:

Kanske en liten park/lekplats istället för byggarbetsplatsen/gamla parkeringen mellan Brf Aftonfalken och Tycho Heden.

Centrala Kapellgården

I Centrala Kapellgården lyftes främst behov hos unga vuxna fram. Det handlade då om faciliteter för unga utan sportintresse, att en ungdomsgård kanske är lämplig och mer ordnade, sociala platser:

Önskar mer bänkar/berså/paviljong för unga vuxna. Lite mer trädgård.

Foto 15. Gång- och cykelbanor kring Kapellgårdsparken

Någon kommenterade att det nog inte finns så mycket roligt för ungdomar att göra. Vidare beskrevs ungdomar och droganvändning som ett oönskat element i utemiljöerna:

Egentligen är det inte platserna det är fel på. Det är för mycket föräldrar som inte tar ansvar för sina barn. Det leder således till att många ynglingar betar sig och att det röks på i många parker kvällstid.

Hade gärna sett att man ersatt Skateparken med en ungdomslekplats (...) dels är det ibland konflikt mellan yngre lekare och äldre skatere om plats och tid. De äldre har ibland dålig attityd och brukar ibland narkotika öppet.

Det ansågs även behövas större, roligare eller mer varierade lekplatser med fler lekelement. Någon nämnde att Kapellgårdsparken behöver uppdateras och att det finns behov av sociala mötesplatser. En person önskade en lekplats som fungerar bättre för barn med funktionsvariationer:

Någon lekplats med mer tänk kring funktionsvariationer vore toppen. Med andra leksaker än standard, gunga och sandlåda. Och även att den är inhägnad eftersom funktionsvarierade barn kan ha en tendens att rymma. Det vore skönt att kunna släppa dem fria utan att de kan rymma så lätt.

Vissa informanter svarade nej, att de tyckte det fanns bra miljöer redan, eller hade svårt att komma på andra behov. Vidare uttrycktes ett behov av ”ännu mindre bilar”, en basketplan, minigolf samt mer belysning för ökad trygghet.

Norra Kvarngärdet

Det fanns behov av bättre lekplatser för barn och unga i delområdet Norra Kvarngärdet, samt förbättring av områdets förvaltning och skötsel:

Mer givande lekparker, fantasifulla och idérika med klurigheter eller klätteranordning. Större.

Kanske något ordentligare ordnat område för picknick, det är väääääldigt få sopkorgar till exempel för hundbajs och picknick-sopor. Skulle även behövas någon glasskiosk eller så i parkerna.

Några nämnde behov av gungor och ordnade platser för äldre barn att umgås:

Barn älskar att gunga! Fler gungor! Ungdomar behöver sittplatser i grupp, inte bara en bänk här och där. De håller gärna till på grillplatserna, varför? Där finns det bord och bänk sammansatt.

Platser för sport och idrott lyftes även fram, särskilt platser som ansågs trygga. I övrigt beskrevs behov av fler träd och sittplatser, samt grönområden.

Figur 67. Mötet mellan Östra Kapellgärdet och Norra Kvarngärdet, längs Thunmansgatan (Google Street View)

Södra Kvarngärdet

I delområdet Södra Kvarngärdet beskrevs ett behov av mer eller större parkmiljöer samt fler eller bättre lekplatser, särskilt på platser som är trygga från biltrafik:

Definitivt. I södra Kvarngärdet finns det inte någon bra lekplats mig veterligen. Området är kargt och tråkigt.

Vet ej om alla innergårdar har gungor, sandlåda mm. Bra om innergårdarna kan ha saker för barn eftersom vissa kör för fort på gatorna.

Olika sportfaciliteter lyftes fram, som ställen för fotboll, skates eller basket. Även ordnade aktiviteter med vuxna på kvällarna ansågs behövas ”t ex fotbollslag med träning, en fritidsgård”.

Några pekade på att de utemiljöer som fanns behövde underhållas, lekplatserna renoveras och skötseln förbättras:

Jag tror om vi som bor här börjar bry oss om hur det ser ut ville det drastiskt förbättras. Plocka upp/inte slänga sopor t ex. Och om gräsområdena blev skötta kunde vi använda dem, men gräset är inte ens klippt.

Övriga enskilda svar gällde avsaknad av belysning vid skolans sportplaner och att det fanns tillräckligt med platser för barn och unga redan:

Belysning av basketkorgarna på skolorna. Vi har vinterbelysning av isplanen, varför inte basketutrymmet med?

Nej. Gör inte om området till en enda stor lekplats. Det finns redan massor av platser för barn.

2.9 Annat att delge

Teman som återkommer från samtliga förtätade områden är ett missnöje med förtätningen och en önskan om fler grönytor, eller en oro över att befintliga utemiljöer byggs bort. I Kvarngärdet lyfts otrygghet och undermålig skötsel fram. Problem med trafiken beskrivs av personer från Västra och Centrala Kapellgärdet, samt Södra Kvarngärdet.

Västra Kapellgärdet

På frågan om informanterna från Västra Kapellgärdet hade något annat att delge om Kvarn- och Kapellgärdets utemiljöer svarade flest personer något kopplat till negativa upplevelser av förtätningen:

Bara att jag hoppas att den gröna och öppna känslan i och kring Kapellgårdsparken får fortsätta vara så och inte byggs sönder.

Trånga små gårdar. Alldeles för hårt exploaterade. Solen når inte ner till marken.

(...) om någon är ute på sin balkong eller uteplats och pratar och skrattar så ekar det och ljudet förstärks så det är omöjligt att sova. Saknar förmodligen något högre träd som skulle kunna göra att det inte blir denna effekt av ljud från innergården. Skapar enorm otrivsel!

Fler träd och mer natur överlag önskades, liksom en park med vatten, vackra planteringar och fler sittplatser. Även behov av mer lättillgänglig natur eller ”strövområden” för äldre uttrycktes. Flera svar vittnade om en förtätningsprocess där grönytor och deras kvaliteter byggts bort eller hotas:

Behåll och vårda befintliga grönområden och lekplatser.

Det är mycket viktigt att de parkområden som finns bevaras.

Många svarade att trafiken var ett problem i delområdet, vilket främst gällde att bilar körde i hög hastighet eller att bilister inte stannade vid övergångsställen, samt att övergångsställen saknades. Några pekade särskilt på att detta begränsar barnen.

Skötselfrågan lyftes av några personer, som beskrev att fler soptunnor behövdes, samt vikten av god gatusopning och snöröjning. Några personer uttryckte missnöje, med svar som ”sterilt” och ”lite roligare kan det väl va?”. Andra ord som användes om utemiljön var fantasilös, tråkig, att den hade utvecklingspotential samt ensidiga planteringar.

Några nämnde otrygghet, exempelvis vid markparkeringar på Vattholmavägen och på Djäknegatan, andra menade tvärtom att utemiljöerna var ”våldigt trevliga och inbjudande, inget busliv”.

Bland svaren fanns flera förslag på specifika inslag eller förändringar. Här nämndes utegym, offentlig tennisbana, boulebana, fler gungor, skogsdunge med höjdskillnad, en mini-botanisk trädgård, sociala platser, liv och rörelse, butiker och restauranger. Just fler människor i rörelse skulle öka trygghetskänslan, enligt någon. Några önskade att stråket längs järnvägen ska färdigställas med plank mot järnvägen och breddad cykelbana.

Någon svarade bara ”det är ok”, en annan lyfte att utemiljön inte bara är gjord för barn utan även för (oss) äldre.

Foto 16. Stråk längs järnvägen, bebyggelse till höger från 2013, Västra Kapellgärdet

Norra Kapellgärdet

Några personer från delområdet Norra Kapellgärdet skrev om otrygghet, exempelvis på grund av cykeltjuvar, men även brist på belysning:

Det blir mörkt i Kapell[gärds]parkens olika delar under kvällar o nätter, vilket gör det obehagligt när man går på gångvägarna och stigarna i närheten.

Här framkom även vikten av tillräckliga grönområden när stadsdelen förtätas:

Nu när det byggs så himla mycket nytt i närheten tror jag det kommer bli väldigt viktigt att inte bygga bort grönskan

Jag tror generellt att det är mycket viktigt med gröna miljöer för att få harmoniska människor.

Någon skrev att området var ”otroligt fult” och ”dessutom ska förtätas”. Slutligen lyftes problemen med nedskräpning, där informanten i fråga önskade hårdare tag mot nedskräparna.

Östra Kapellgården

Informanter från delområdet Östra Kapellgården ansåg att fler grönytor behövdes i de nybyggda områdena, och flera kritiserade förtätningen och den förlust av värdefulla kvaliteter som sker:

Det är mysigt och jag tycker att det är hemskt att de ska förtäta området vid höghusen på Djäknegatan. Har bott där tidigare och det var fantastiska gräsytor.

Väldigt synd att de ska riva Kvarngårdsskolan för den är så vacker och progressiv i sin anda och löper genom hela området. Uppsala kommun inser tyvärr inte värdet av stadsplanering från 60-talet. De kanske säger förlåt om 50 år.

Vi kommer flytta bort för det är för stressigt att bo här.

Foto 17. Bostadshus längs Råbyvägen byggda 2017, Östra Kapellgården. Foto från Våktargatan.

Några uttryckte missnöje med att kvaliteten på lekplatser och parker är bättre i andra delar av Uppsala, när de bör vara likvärdiga i kommunen. Även kommunens engagemang beklagas:

Verkar inte som kommunen bryr sig om hur deras ansvar upprätthålls i området.

En sista kommentar handlade om utformning och material för byggnaderna, där informanten vädjade "(...) inga fler 'stålverk'".

Centrala Kapellgården

Olika förslag eller önskningar lyftes fram av informanter i delområdet Centrala Kapellgården. Det handlade om utegym, mer växter och blommor, fler grillplatser

och odlingslotter, egna uteplatser på Djäknegatan, fler bänkar, bättre inramning av gemensamma utemiljöer och isbana på vintern. Några skrev om förtätningen och den trängsel som väntas:

Det kommer att bli riktigt trångt när alla nya hus har invånare!

Öppna grönytor är verkligen värdefulla. Det känns väldigt viktigt att de inte byggs bort när Uppsala förtätas.

Foto 18. Äldre bebyggelse från 1965 ramar in en innergård kring Våktargatan i Centrala Kapellgården. Ny bebyggelse längs Råbyvägen från 2019 syns bakom.

Aspekter av trygghet lyftes fram, som otrygghet kvällstid på grund av bristande belysning, eller att delområdets bilfrihet ger trygghet till husdjursägare. En person beskrev sin positiva upplevelse av delområdet över längre tid:

Vi flyttade hit för 20 år sedan, när barnen var mycket små. Genom åren har vi varit jättenöjda: lugnt och tryggt. Under tonåren har det varit bra med det centrala läget. I vårt område har två skjutningar ägt rum, men det ändrar inte min bild av området. Däremot finns det problem i samhället som vi behöver arbeta med, men det är en annan sak. Problem: ökande trafik på Vattholmavägen!

Någon skrev att den inte visste, en annan lovordade utemiljöns goda möjligheter till rekreation:

Området är suveränt, man kan gå, sporta och cykla i närmiljön och överallt vart man ska.

Norra Kvarngärdet

Även i delområdet Norra Kvarngärdet beskrevs vad som saknades eller önskades, som finare planteringar, klätterträd, sportytor och åtgärder mot värme och solstrålning på sommaren:

Det finns relativt lite natur/växtlighet i delar av Kvarngärdet, mycket stenlagda ytor (...) det inte finns någonstans att fly från hetta/sol, varken inomhus eller utomhus. Lekplatser har i princip ingen skugga och kan inte heller användas dagtid under dessa perioder.

Även otrygghet nämndes, där en person specificerade att det var på grund av att det saknades belysning. Någon menade att det var ”svårt med alla vägar mitt i”. Slutligen lyftes den bristande förvaltningen av flera informanter, i vissa fall kopplat till privatiseringar:

Jag tror att de privata hyresvärdarna kan ta större ansvar för utemiljön. Man borde kommunalisera, eller kanske förstatliga, allmännyttan istället för att sälja ut.

Södra Kvarngärdet

Dålig skötsel, problem med trafiken eller annat missnöje beskrevs främst av informanter från delområdet Södra Kvarngärdet. Utemiljön ansågs ”misskött i största allmänhet”, en försämring som ska ha skett under senare år:

Kvarngärdet var bra en gång, men känns som det håller på att nästan förfalla, och det är dåligt för Uppsalahem som delvis är en av utbyrarna av lägenheterna.

Trafiken beskrevs vara mer problematisk nu än förr, vilket särskilt begränsar barn:

Faktumet att biltrafik är tillåten inom både södra och norra Kvarngärdet gör det svårare för barn att röra sig säkert i området.

Det var t ex enkelriktade gator på Kvarngärdet för länge sedan. Inför det igen och inför datumparkering på gatorna.

Några skrev om otrygghet, främst kopplat till droganvändning och brott i delområdet som inte anses hanteras, men även misstänksamhet mot ungdomar uttrycktes:

Att det är så mycket knarkande och tillhörande brott (kanyler på lekplatser, konstant upprepade inbrott i förråd, stölder) som försiggår utan att någon vi klagat till (polis, Rikshem) "vågar" eller gör något.

Nackdelen är att lekplatser blir festplatser och även platser där narkotikahandel försiggår och hyresvärderna verkar inte bry sig trots att de vet vad som hänt.

Det finns många platser där ungdomar kan gömma sig och hålla på med fuffens.

Slutligen beskrevs även flera positiva upplevelser av delområdets utemiljöer:

Har bott här på 3 olika adresser sen 1976, alltid trivts. Har även arbetat som DBV i området i 9 år och utemiljön har alltid varit bra.

Välskött utemiljö finns som gör det mycket trivsamt. Trevligt med stora uppväxta träd som ger frukt och visar alla årstiders färger. Jag har aldrig bott någonstans i stadsmiljö som är så vackert och rogivande som innergården på Långjärngatan.

Figur 68. Bebyggelse från 1963 vid Kvarnängsgatan, Södra Kvarngärdet (Google Street View)

3. Diskussion

Enkätstudien visar att boendes upplevelse av bostadsnära utemiljöer skiljer sig åt på flera sätt mellan förtätade delområden och icke förtätade delområden. Utemiljöerna i icke förtätade delområden upplevs som mer trivsamma och anses även ha rikare växt- och djurliv samt vara vackrare och mer varierade än i delområden som förtätats. Äldre träd och buskar i de icke förtätade delområdena hänvisas till av många som särskilt värdefulla, och uttryckt ledsamhet över att grönska försvinner handlar ofta om att stora träd tagits ned. Där träd saknas eller fortfarande är små kan det bli för varmt utan deras skugga, och störande ljud kan eka fritt mellan husen.

Även användningen skiljer sig åt, där utemiljöer i delområden som inte förtätats används i högre utsträckning för sociala aktiviteter och har kvaliteter som fungerar bättre för att ge återhämtning, naturkontakt och utsikt än i förtätade delområden. Huruvida ett delområde är förtätat eller inte påverkar dock inte hur ofta utemiljön används, enligt resultaten. De delar av Kapellgärdet som har kvar strukturen från välfärdseran, med öppna ytor och trafikseparering, ansågs vara bäst för barn i alla åldrar, men utemiljöns funktion för barn kunde inte direkt härledas till om delområdet var förtätat eller inte.

Byggprocessen under förtätningen och de begränsade och bristfälliga utemiljöer som kan bli resultatet, har en negativ inverkan på många boendes vardag. Flera som har flyttat in i förtätade delområden vittnar om trånga och stressiga utemiljöer. Stress och otrygghet kan bland annat kopplas till ökad biltrafik på befintliga vägar, när flera människor ska få plats på samma yta.

Både dessa klagomål på förtätningen och analysen av enkätsvaren som helhet visar att den bostadsnära miljön, inom några meter från bostaden, har stor betydelse för de boende och ofta är den miljön som används och upplevs mest. Det visar hur viktigt det är med närhet till goda utemiljöer med bra funktioner från bostaden.

Biltrafik framstår som ett av flera stora problem med förtätningsprocesserna. Missnöjet med utvecklingen har inte bara att göra med hur tätt det bebyggs, utan även hur trafiken planeras. I de delområden där biltrafiken var separerad från bostadsområdena uppskattades detta mycket, något som kopplades till barnvänlighet. Utvecklingen där bland annat en gångtunnel från 1960-talet under Råbyvägen byggdes bort i samband med förtätningen, liksom flera tidigare begränsningar i biltrafiken i Kvarngärdet såsom enkelriktade gator, tycks ha lett till

ökad trafik och begränsade möjligheter för barn och unga att röra sig på egen hand ute. Det gör att utvecklingen de senaste åren har lett till problem med framför allt biltrafik som påverkar de boende mycket negativt.

Förtätning som stadsplaneringsideal har andra mål än de planeringsideal som rådde under välfärdseran, vilket i hög grad påverkar hur miljöer formas och i förlängningen även människors liv. För de som bor på en plats som förtätas genom att ta friytor i anspråk, upplevs detta som ett stort och ibland till och med traumatiskt ingrepp i den bostadsnära utemiljön. Den genomförda förtätningen i Kvarn- och Kapellgården kan kritiseras på flera sätt. Ett av dessa är att de förtätade miljöerna ger bilden av att täthet i sig har varit i fokus, snarare än att hitta vägar mot hållbarhet, vilket kräver mer komplexa insatser än att bebygga friytor (Jamme et al., 2019).

I flera fall går det att dra generella slutsatser kring förtätade och icke förtätade områden, men läget är också ofta mer komplext än så. Alla studiens delområden har olika kvaliteter och förutsättningar baserat på hur de planerats, utformats och förvaltats över tid. Det är exempelvis stor skillnad i de boendes upplevelser mellan icke förtätade Centrala Kapellgården, som i flera fall beskrivs som det delområde med bäst kvaliteter, ofta kopplat till de öppna ytorna, mängden grönska och en god social miljö, jämfört med icke förtätade delområdet Södra Kvarngården, som ofta beskrivs som otillräckligt, otryggt och misskött och bland annat saknar nära tillgång till park.

Kringbyggda bostadskvarter med bostadsgårdar har varit ett vanligt stadsbyggnadselement länge, och under både välfärdseran och senare års förtätning. Att bygga bostadsgårdar kan bland annat vara säkrare för små barn. Bostadsgårdar idag byggs dock i mindre format, och utformas på sätt som ger dem mer privat karaktär. Detta påverkar hur de kan användas, där mindre gårdar har färre användningsmöjligheter (Kristensson, 2003). Stora skillnader mellan bostadsgårdar i olika delområden märks i Kvarn- och Kapellgården. Gårdarna i icke förtätade delar av Kapellgården är öppnare och knyts dessutom samman av olika informella grönytor. Detta märks i kommentarer om hur exempelvis Djäknegatans bostadsgårdar används av boende från andra delområden. De nyare kvartersstrukturerna har inte bara begränsade möjligheter till användning av bostadsgårdarna. De kopplas även samman med trafikstrukturer som gör biltrafiken mer påtaglig i utemiljön.

Slitaget och den bristande skötseln är påtaglig i de icke förtätade delområdena och beskrivs ofta bidra till en känsla av otrygghet där. Bristerna i skötsel påpekas främst av boende i Kvarngården, men även boende i förtätade delområden uttrycker behovet av upprustning i de icke förtätade delområdena, då kontrasten har blivit tydlig. Att utemiljöer inte förvaltas väl över tid är en problematik som inte direkt har att göra med planeringen. Däremot behöver skötsel och andra aspekter av

förvaltning samspela väl med planering och utformning för att uppnå miljöer av hög kvalitet (Braubach et al., 2017).

Barnvänlighet i utemiljöer är en viktig aspekt som behöver främjas genom planering, utformning och förvaltning för att skapa både en variation av funktioner och att barn får tillgång till dessa genom rörelsefrihet (Kyttä, 2004; Jansson et al., 2022). Detta märks tydligt i enkätsvaren där boende efterfrågar en variation av platser och faciliteter för barn i olika åldrar. Därutöver är trafiklösningarna avgörande för att kunna främja barns rörelsefrihet i området, där biltrafik utgör ett stort problem.

Behovet av trygga platser eller faciliteter för ungdomar lyftes fram av boende från både förtätade och icke förtätade delområden. Men ungas användning av utemiljön ses även som problematisk och misstänkt. Huruvida unga använder utemiljön i icke förtätade delområden mer än i förtätade delområden har inte undersökts i studien. Däremot beskrivs ungas närvaro oftare av boende i de icke förtätade delområdena, vilket kan bero på att det finns fler informella, tillgängliga platser där, än i förtätade delområden. Utemiljöer i förtätade delområden är istället mer sparsamma till ytan och ofta mer privata till karaktären.

Förutom enkätstudiens särskilda inriktning mot barn och unga, lade flera i sina enkätsvar också fokus på äldre personer. Brister i utemiljön gällande äldre personers behov nämns främst av boende i de förtätade delområdena, rörande bland annat bristen på skuggande träd, sittplatser, toaletter eller fik. Det anses även råda brist på variation och aktiviteter för äldre. Äldre är en stor grupp i samhället vars behov i utemiljön behöver ges alltmer uppmärksamhet, inte minst med tanke på klimatförändringar och uppvärmning i så kallade urbana värmeöar (eng. urban heat islands). Om förtätning leder till varma utemiljöer med brist på lövskugga och faciliteter för äldre är det ytterligare en problematik att adressera. Utemiljöer kan på många sätt utvecklas för att stödja användning hos såväl barn och unga som äldre, men även om många miljöer kan vara mångfunktionella, önskar dessa grupper också egna platser (Sundevall & Jansson, 2020).

Alla delar av Kvarn- och Kapellgärdet som byggts under 1960- och 70-talen och inte förtätats därefter, har förståtts som välfärdens landskap under studien. Men stora skillnader har visat sig i boendes perspektiv mellan de icke förtätade delområdena. I Kvarngärdet finns inte de kvaliteter som förknippas med välfärdens landskap, som stora gröna ytor och trafikseparering, i lika hög utsträckning som i delar av Kapellgärdet. Huruvida det är den initiala planeringen, förvaltningen, eller andra orsaker som gjort att delområdena upplevs så olika, är svårt att säga. Faktum är att det finns en mycket stor variation av kvaliteter och upplevelser i de icke förtätade delområdena, vilket skulle vara intressant att studera ytterligare. Det kan leda till intressant kunskap för att kunna förvalta välfärdens landskap på bästa sätt.

Metoddiskussion

Studien i Kvarn- och Kapellgärdet bygger på en kombination av flera metoder, där en enkätstudie har kompletterats med dokumentstudier och platsbesök. Svarefrekvensen för enkäten låg på knappt 10 procent, vilket kan anses rimligt men också något begränsat för att få en helhetsbild av de boendes perspektiv. Enkätstudiens utformning med en blandning av flervalssfrågor och mer öppna frågor gav i många fall fördjupade svar, men innebar också att analysen av dessa blev mycket arbetsam.

Slutsatser

De senare decenniernas täta stadsplaneringsideal har lett till att flera viktiga strukturer och kvaliteter för boende har gått förlorade. Enkätstudien har visat att icke-förtätade delområden, med kvaliteter som kan kopplas samman med välfärdslandskap, i större utsträckning kan tillgodose barns, ungas och vuxnas – även äldres – behov och önskemål i utemiljön. Icke förtätade delområden bidrar med fler kvaliteter och användningsmöjligheter än förtätade delområden. Att förvaltningen av dessa utemiljöer ofta är eftersatt behöver dock hanteras för att de bevarande kvaliteterna ska komma till sin rätt fullt ut.

Den lokala utemiljön behöver kunna tillgodose de dagliga behoven av intressanta platser och aktiviteter, för både vuxna och barn i alla åldrar. Att det finns flera olika kvaliteter och faciliteter i bostadsnära utemiljöer är en förutsättning för en hållbar utveckling. Därutöver är trafiklösningar där bilen begränsas och separeras från utemiljön för de boende av stor betydelse.

Idag är behovet av nya bostäder stort. Samtidigt får inte planeringen leda till att varken bördig åkermark eller värdefulla, bostadsnära utemiljöer byggs bort. En hållbar stadsutveckling kräver väl genomtänkta och avvägda beslut, där förtätningsprocesser behöver ta hänsyn till behovet av god tillgång till grönytor och begränsad biltrafik. Det kan till exempel ske genom att ta ytor som använts för verksamheter eller infrastruktur i anspråk, snarare än grönytor. Nu och i framtiden behövs bostadsnära kvaliteter för utomhusvistelse av olika slag och för olika åldrar.

Referenser

- Braubach, M., Egorov, A., Mudu, P., Wolf, T., Ward Thompson, C., & Martuzzi, M. (2017). Effects of Urban Green Space on Environmental Health, Equity and Resilience. I: Kabisch, N., Korn, H., Stadler, J. & Bonn, A. (eds). *Nature-based solutions to climate change adaptation in urban areas. Linkages between science, policy and practice*. Springer, s.187-205.
- Fongar, C., Aamodt, G., Randrup, T.B., & Solfeld, I. (2019). Does Perceived Green Space Quality Matter? Linking Norwegian Adult Perspectives on Perceived Quality to Motivation and Frequency of Visits. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 16, 2327. <https://doi.org/10.3390/ijerph16132327>
- Jamme, H.-T., Rodriguez, J., Bahl, D., & Banerjee, T. (2019). Twenty-five-year biography of the TOD concept: from design to policy, planning, and implementation. *Journal of Planning, Education and Research* 39(4), 409-428. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0739456X19882073>
- Jansson, M., Herbert, E., Zalar, A., & Johansson, M. (2022). Child-Friendly Environments - What, How and by Whom? *Sustainability* 14, 4852. <https://doi.org/10.3390/su14084852>
- Kristensson, E. (2003). *Rymlighetens betydelse. En undersökning av rymlighet i bostadsgårdens kontext*. [Doktorsavhandling, Lunds Universitet]. <https://portal.research.lu.se/files/4382179/838947.pdf>
- Kyttä, M. (2004). The extent of children's independent mobility and the number of actualized affordances as criteria for child-friendly environments. *Journal of Environmental Psychology* 24, 179-198.
- Ode Sang, Å., Knez, I., Gunnarsson, B., & Hedblom, M. (2016). The effects of naturalness, gender, and age on how urban green space is perceived and used. *Urban Forestry and Urban Greening*, 18, 268-276.
- Pries, J., & Qviström, M. (2021). The patchwork planning of a welfare landscape: reappraising the role of leisure planning in the Swedish welfare state. *Planning Perspectives* 36(5), 923-948. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02665433.2020.1867884>
- Qviström, M., Luka, N., & De Block, G. (2019). Beyond circular thinking: geographies of Transit-oriented development. *International Journal of Urban and Regional Research* 43(4), 786-793. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12798>
- Qviström, M., Bengtsson, J., & Vincenzotti, V. (2016). Part-time amenity migrants: Revealing the importance of second homes for senior residents in a transit-oriented development. *Land Use Policy* 56, 169-178. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2016.05.001>

- Sundevall, E.P., & Jansson, M. (2020). Inclusive Parks across Ages: Multifunction and Urban Open Space Management for Children, Adolescents, and the Elderly. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17, 9357. <https://doi:10.3390/ijerph17249357>
- Vikstrand, A. (2009). Norra Kvarngärdet – En arkitekturhistorisk analys och värdering av ett bostadsområde satt i förändring. Upplandsmuseet. https://www.upplandsmuseet.se/globalassets/publikationer/rapportserien/rapport-r-2009/rapport-2009_20.pdf
- Uppsala kommun. (2022). Norra Kvarngärdet, gällande detaljplan. <https://www.uppsala.se/bygga-och-bo/samhallsbyggnad-och-planering/detaljplaner-program-och-omradesbestammelser/hitta-detaljplaner-och-omradesbestammelser/2001-2011/norra-kvarngardet/>
- Uppsala stad. (1959). Uppsala stads fullmäktiges tryck. Ser. A och B, jämte register. Stadsarkivet, Uppsala.
- Uppsala stad. (1965). Uppsala stads fullmäktiges tryck. Ser. A och B, jämte register. Stadsarkivet, Uppsala.
- Uppsala stad. (1970). Uppsala stads fullmäktiges tryck. Ser. A och B, jämte register. Stadsarkivet, Uppsala.

Bilaga 1

Enkät – frågor och svarsalternativ

1. Om dig

a) Hur gammal är du?

1. 18-25 år
2. 26-35 år
3. 36-50 år
4. 50-65 år
5. >65 år

b) Vad är din könstillhörighet?

1. Kvinna
2. Man
3. Icke-binär
4. Vill ej ange

c) Hur länge har du bott i Kvarn- eller Kapellgärdet?

1. <1 år
2. 1-5 år
3. 5-10 år
4. 10-15 år
5. Hela livet

d) I vilken del av Kvarn- och Kapellgärdet bor du?

1. Västra Kapellgärdet
2. Centrala Kapellgärdet
3. Norra Kapellgärdet
4. Östra Kapellgärdet
5. Norra Kvarngärdet
6. Södra Kvarngärdet

2. Upplevelser och användning

a) Hur väl trivs du med utemiljön nära ditt hem (inom 50 m)?

1. Inte alls
- 2.
- 3.
- 4.

5. Mycket väl

b) Hur väl trivs du med utemiljön i Kvarn och Kapellgärdet i stort?

1. Inte alls
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl

c) Hur använder du utemiljön närmast ditt hem (inom 50 m)?

1. Aktivt
2. Passivt
3. Praktiskt
4. Socialt
5. Indirekt
6. Jag använder inte utemiljön

d) Hur använder du utemiljön i Kvarn- och Kapellgärdet i stort?

1. Aktivt
2. Passivt
3. Praktiskt
4. Socialt
5. Indirekt
6. Jag använder inte utemiljön

e) Vilka kvaliteter hittar och uppskattar du i utemiljön närmast ditt hem (inom 50 m)?

1. Att området är vackert
2. Områdets kulturhistoria och platsens identitet
3. Att det ger mig en spirituellt upplevelse
4. Att det har ett rikt växt- och djurliv
5. Att det upplevs tryggt
6. Att det är nära där jag bor
7. Att det är tyst och fridfullt
8. Att det är välskött
9. Att det är varierat
10. Att det innehåller rätt sorts utrustning
11. Att det ger skugga
12. Att området förändras och platser bebyggs
13. Jag värdesätter inte området

f) Vilka kvaliteter hittar och uppskattar du i utemiljön i Kvarn- och Kapellgärdet i stort?

1. Att området är vackert
2. Områdets kulturhistoria och platsens identitet
3. Att det ger mig en spirituellt upplevelse

4. Att det har ett rikt växt- och djurliv
5. Att det upplevs tryggt
6. Att det är nära där jag bor
7. Att det är tyst och fridfullt
8. Att det är välskött
9. Att det är varierat
10. Att det innehåller rätt sorts utrustning
11. Att det ger skugga
12. Att området förändras och platser bebyggs
13. Jag värdesätter inte området

g) Har du något att tillägga om Kvarn- och Kapellgårdets utemiljöers kvaliteter?

Fritextsvar

h) Hur ofta använder du utemiljön närmast ditt hem (inom 50 m)?

1. Flera gånger om dagen
2. En gång om dagen
3. Flera gånger i veckan
4. En gång i veckan
5. Några gånger i månaden
6. Mer sällan
7. Aldrig

i) Hur ofta använder du utemiljön i Kvarn- och Kapellgårdet i stort?

1. Flera gånger om dagen
2. En gång om dagen
3. Flera gånger i veckan
4. En gång i veckan
5. Några gånger i månaden
6. Mer sällan
7. Aldrig

j) Vad är särskilt bra med Kvarn- och Kapellgårdets utemiljöer?

Fritextsvar

k) Vad är mindre bra med Kvarn- och Kapellgårdets utemiljöer?

Fritextsvar

l) Har du en favoritplats i Kvarn- och Kapellgårdet? Beskriv var och varför!

Fritextsvar

3. Barn och unga

a) Har du hemmavarande barn?

1. Ja, 0-6 år

2. Ja, 7-12 år
3. Ja, 13-17 år
4. Ja, äldre än 17 år
5. Nej

b) Hur väl fungerar utemiljöns innehåll för barn och unga i olika åldrar närmast ditt hem (inom 50 m)?

0-6 år

1. Inte särskilt väl
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

c) Hur väl fungerar utemiljöns innehåll för barn och unga i olika åldrar närmast ditt hem (inom 50 m)?

7-12 år

1. Inte särskilt väl
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

d) Hur väl fungerar utemiljöns innehåll för barn och unga i olika åldrar närmast ditt hem (inom 50 m)?

13-17 år

1. Inte särskilt väl
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

e) Hur väl fungerar utemiljöns innehåll för barn och unga i olika åldrar, i Kvarn och Kapellgärdet i stort?

0-6 år

1. Inte särskilt väl
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

f) Hur väl fungerar utemiljöns innehåll för barn och unga i olika åldrar, i Kvarn och Kapellgärdet i stort?

7-12 år

1. Inte särskilt väl
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

g) Hur väl fungerar utemiljöns innehåll för barn och unga i olika åldrar, i Kvarn och Kapellgärdet i stort?

13-17 år

1. Inte särskilt väl
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

h) Hur väl fungerar utemiljön i Kvarn- och Kapellgärdet för att barn och unga ska kunna röra sig ute på egen hand?

0-6 år

1. Inte särskilt väl
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

i) Hur väl fungerar utemiljön i Kvarn- och Kapellgärdet för att barn och unga ska kunna röra sig ute på egen hand?

7-12 år

1. Inte särskilt väl
- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

j) Hur väl fungerar utemiljön i Kvarn- och Kapellgärdet för att barn och unga ska kunna röra sig ute på egen hand?

13-17 år

1. Inte särskilt väl

- 2.
- 3.
- 4.
5. Mycket väl
6. Vet ej

k) Finns det platser/faciliteter i Kvarn- och Kapellgärdet som är särskilt bra för barn och unga, i så fall vilka?

Fritextsvar

l) Finns det behov av fler/andra platser/faciliteter i Kvarn- och Kapellgärdet för barn och unga, i så fall vilka?

Fritextsvar

m) Har du något annat du vill delge om utemiljöerna i Kvarn- och Kapellgärdet?

Fritextsvar

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE